Petru Popovici

Formarea caracterului

PREFAȚĂ

O carte bună poate fi de mare preț dacă învățăturile ei sunt însușite și aplicate în viață. O carte de gimnastică nu îți folosește la nimic, dacă nu cauți să faci zilnic exercițiile indicate în ea. Tot așa cartea aceasta îți poate fi de mare folos numai dacă începi să o aplici porțiune cu porțiune.

Astăzi trăim într-o vreme de mare criză spirituală. Obrăznicia, neascultarea de părinți, rebeliunea, fuga de acasă, drogurile, desfrâul, violurile, crimele, sinuciderile sunt dovezi ale lipsei de caracter. Și criza crește vertiginos, devine alarmantă. Tribunalele și închisorile sunt pline de tineri. Toți suntem vinovați, într-o măsură oarecare, de starea aceasta. Să recunoaștem lucrul acesta și să ne aducem contribuția la remedierea situației. Este vremea ca părinții, educatorii, preoții și păstorii să se trezească. Generația tânără trebuie salvată, altfel situația va fi cumplită. Realitatea este crudă, dar trebuie privită așa cum este și suntem datori să facem ceva, să nu stăm cu mâinile în sân.

Îndreptarea trebuie să înceapă în familie, de la părinți și copii. Când pe un ogor au crescut spini și bălării, vinovat este proprietarul că nu a arat și nu a însămânțat acel ogor. Spinii și bălăriile cresc de la sine, fără să le semeni. Așa-i și cu caracterul copiilor: a rămas în paragină și acum vedem cu durere rezultatul: este dezastru.

Există însă posibilitatea de îndreptare, dar ea nu vine de la sine, ci trebuie depusă muncă încordată pentru smulgerea spinilor și plantarea în locul lor a ceva bun, folositor.

Domnul mi-a pus pe inimă să lucrez acest studiu. Anumite porțiuni le-am făcut cu tinerii din Biserica română din Sacramento. Unii frați au insistat, îndeosebi fratele Tibi

Lupaș din aria Los Angeles, să-l pun în formă de carte spre a fi la îndemâna multora.

Prin capitolele ce urmează, caut să trezesc simțul de răspundere în părinți și în tineri pentru ca să treacă fără zăbavă la acțiunea de formare a caracterului la generația tânără. Chem pe această cale la mobilizare pe toți părinții, pe toți educatorii, pe preoți și pe păstori, la o muncă asiduă și perseverentă întru salvarea tineretului acestei generații, prin formarea de caractere nobile, folositoare, de mare valoare pentru familia, pentru poporul și pentru țara în care trăiesc. Atât din Biblie cât și din experiența vieții mele, eu știu că este posibilă îndreptarea, și de aceea am scris cartea aceasta.

Știu că nu este o carte desăvârșită, fiindcă nici eu nu sunt desăvârșit, dar nu căuta greșeli, ci treci la acțiune. Situația cere urgență. Când se iscă un incendiu, nu aștepta până apare mașina computerizată a pompierilor, ci ia găleata și stinge focul! Tu poți și trebuie să faci aceasta! Tot așa în legătură cu formarea caracterului, începe cu tine și cu casa ta! Caracterul este de cea mai mare valoare: nu-l lăsa să fie doar un bulgăr de pământ, ci frământă-l, aruncă afară orice corp străin și fățuiește-l să devină un vas ales. Biblia spune: „Scoate zgura din argint și argintarul va face din el un vas ales" (Pv. 25.4). *Cu cât vei lucra cu mai multă răbdare, cu atât va fi mai de valoare caracterul pe care-l formezi. Merită să depui osteneală, să jertfești din timpul tău, să faci totul pentru această nobilă lucrare. Și nu sta mult pe gânduri, ci începe chiar acum. Rezultatele nu vor întârzia să se arate, și mare va fi bucuria ta când le vei vedea.*

Eu mă rog ca Domnul, prin această scriere, să vă trezească simțul răspunderii și să vă dea multă lumină, înțelepciune de sus și puterea necesară întru această glorioasă lucrare: să formați în cei dragi și scumpi vouă caractere nobile, adevărate bijuterii, giuvaere pentru Dumnezeu și oameni, pentru timp și eternitate.

PETRU POPOVICI

Sacramento, la 2 martie 1996

CE ESTE CARACTERUL?

La originea cuvântului „caracter" era semnul sau litera făcută în piatră sau metal de dalta sau priboiul gravorului; deci caracterul nu se ștergea, ci rămânea uneori și peste veacuri. La fel stau lucrurile cu oamenii. Caracterul este o înscriere înăuntrul omului, înscriere care rămâne și îi direcționează gândurile, gusturile, năzuințele, acțiunile și întreg comportamentul omului.

Dicționarul Enciclopedic Ilustrat, Cartea Românească, dă următoarea definiție la cuvântul „caracter": *„Însușire proprie, calitate distinctivă, fire... trăsături esențiale."* [1]

Dicționarul Limbii Române Moderne spune: *„Particularitate fundamentală a unei persoane, care se manifestă în orientarea, unitatea și consecvența ideilor și acțiunilor sale... Însușire morală care se manifestă prin perseverență, voință fermă și corectitudine. Om de caracter: individualitate prezentând trăsături psihice complexe."* [2]

Micul Dicționar Enciclopedic spune: *„Ansamblu de însușiri psihice esențiale și stabile ale unei persoane (ex. curajul, hărnicia, fermitatea sau lașitatea, lenea), care își pun amprenta pe felul său de a se comporta și dobândesc o apreciere morală pozitivă sau negativă. Personalitate morală fermă. Ansamblu de însușiri morale manifestate prin corectitudine fermă, integritate."* [3]

În Dicționarul Enciclopedic Român, găsim următoarea definiție: *„Ansamblul însușirilor fundamentale psihico-morale ale omului, care se manifestă în modul de comportare și în acțiunile sale, în atitudinea sa față de societate, față de muncă, de oameni și de propria sa persoană. Caracterul este dobândit în cursul vieții individuale și depinde de relațiile istorico-sociale, de apartenența la o anumită clasă,*

de școală, de familie și, în genere, de condițiile în care se formează omul." [4]

Biblia nu dă definiții, ci prezintă caractere și face referiri la caracter când vorbește despre ***„omul dinăuntru"***. Omul dinafară reprezintă persoana; omul dinăuntru reprezintă personalitatea, adevăratul Eu. Omul de afară îmbătrânește, omul dinăuntru nu îmbătrânește, nu este supus entropiei. În II Cor. 4.16 citim: ***„Noi nu cădem de oboseală. Ci chiar dacă omul nostru de afară se trece, totuși omul nostru dinăuntru se înnoiește din zi în zi"***. Personalitatea are adevărata valoare. ***„Comoara aceasta o purtăm în niște vase de lut"*** (II Cor. 4.7). Nu vasul de lut are valoare, ci comoara din vas. Unii caută să împodobească vasul de lut, omul de afară, dar apostolul Petru a scris: ***„Podoaba voastră să nu fie podoaba de afară, care stă în împletitura părului, în purtarea de scule de aur*** (bijuterii) ***sau în îmbrăcarea hainelor, ci să fie omul ascuns al inimii, în curăția nepieritoare a unui duh blând și liniștit, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu"*** (I Pet. 3.3,4). Și aici se arată că valoarea mare o are nu omul de afară, ci omul dinăuntru. O persoană poate avea o față frumoasă, dar dacă nu are caracter, nu are valoare. Frumusețea de afară nu-i mai adâncă decât pielea și este atât de trecătoare! Frumusețea lăuntrică este aceea care fericește viața și care are valoare, și înaintea oamenilor și înaintea lui Dumnezeu. Ce valoare are o față frumoasă la față, dacă ea este lipsită de caracter, dacă este ușuratică?

Caracterul trebuie format, dezvoltat. Tim La Haye a scris: *„Caracterul nu se naște odată cu persoana. El se formează prin dragostea și grija părinților, care vor stabili în viața sa acele principii pe care Dumnezeu le-a instalat înăuntrul lor."* [5]

Voind să arate importanța mare a celui ce se ocupă de dezvoltarea caracterului, renumitul Ioan Gură-de-Aur a scris: *„Mai presus de orice pictor, mai presus de orice sculptor sau oricare alt artist, eu îl prețuiesc pe cel ce este dibaci în arta formării sufletului copilului"*. Iar distinsul predicator

S. D. Gordon a scris: *„Instruirea unui copil este cea mai înaltă, cea mai sfântă și cea mai fascinantă ocupație".* [6]

Cu mult înainte de Cristos, Domnul, oamenii înțelepți au acordat o mare importanță cunoașterii de sine. Astfel, Pittacus din Mitilene (652-569 î.Cr.), considerat unul din cei șapte înțelepți ai lumii antice, avea dictonul: „Cunoaște-te pe tine însuți", care a fost săpat cu litere de aur în Templul lui Apolo din Delphi. [7] Mai târziu a fost preluat de înțeleptul Socrate ca principiu fundamental al filozofiei sale. Această cunoaștere nu se referă la omul de afară, la fizicul lui, ci la omul dinăuntru. Odată Socrate a zis: *„Caracterul omului este ca umbra care îl însoțește pe om pretutindeni; câteodată merge înapoia lui, altădată merge înaintea lui; uneori este mai lungă, alteori este mai scurtă."*

Caracterul ne arată mereu tuturor cine suntem. De aceea trebuie să acordăm o mare atenție formării lui. Stanley C. Baldwin a scris: *„Noi întrebăm ce ar trebui să facem, nu ce ar trebui să fim. Noi întrebăm cum am putea schimba mediul înconjurător, și nu cum ar trebui să ne schimbăm caracterul nostru".* [8] Ceea ce suntem are valoare, de aceea trebuie să ne formăm un caracter bun. Johann Amos Comenius a scris: *„Omul trebuie format ca să devină om."* [9] Omul se naște cu un mare potențial de aptitudini, dar trebuie format, altfel crește diformat. Fiecare om ar trebui să-și dea seama de acest mare adevăr și să-și cunoască caracterul său.

Caracterul este o carte de vizită nescrisă pe hârtie, dar săpată în adâncul ființei tale, care te arată oriunde, oricând și oricui cine ești. Este o prezentare chiar fără cuvinte din partea ta, dar se exprimă prin felul cum te îmbraci, cum te comporți în familie, în biserică, în societate, prin felul cum conduci bicicleta, căruța sau mașina; prin felul cum îți alegi prietenii, căci, nu uita vorba din bătrâni: *„Păsările de aceleași pene zboară împreună"* sau: *„Spune-mi cu cine te însoțești, și-ți voi spune cine ești."* Toate adeveresc, fără grai, ce fel de caracter ai. Faptul că îți ții cuvântul sau ți-l calci, că ești punctual sau că întârzii mereu,

că ești ordonat sau dezordonat, că privești lucrurile în fond sau doar la suprafață, că iubești curățenia sau te complaci în murdărie, că ești aprins sau blând, că ești certăreț sau pașnic, că ești mândru sau smerit, că găsești plăcere în lucrurile ușuratice sau îți plac lucrurile serioase, toate, absolut toate, arată ce caracter avem. Nu putem să ni-l ascundem. Toate vorbele, toate mișcările, toate faptele ne trădează: chiar fără să vrem, spun în gura mare ce fel de caracter avem. Cum ar mai trebui să ne străduim, pentru noi și pentru copiii noștri, să avem un caracter bun!

Caracterul este o forță care îți dă superioritate și îți garantează succesul în acțiunile întreprinse. Și aceasta fără mult efort din partea ta. Cuvântul tău, chiar cu greșeli de exprimare, va avea efect asupra celor ce te ascultă, căci ei nu se vor opri la greșeli, ci vor avea în vedere scopul pe care îl urmărești.

Benjamin Franklin și-a atribuit succesul său, cum de la treapta de jos a ajuns în vârf ca un bărbat de stat, nu atât de mult talentelor sau elocvenței sale, căci a fost slab în aceste privințe, ci integrității caracterului său. *„Asta* – a zis el – *a făcut să am greutate în fața concetățenilor mei. Am fost un vorbitor slab, nu am fost niciodată elocvent, eram supus multor ezitări în alegerea cuvintelor, n-am fost în totul corect în limbajul meu; și totuși mi-am atins scopul.“* [10]

Caracterul ajunge să fie cunoscut până în mari depărtări și îți asigură o protecție mai bună decât îmbrăcămintea de zale a cavalerilor de altădată sau decât paza multor gardieni. Este ceva divin în această protecție.

Se istorisește despre Michael E. Montaigne (1533-1592), un eseist moralist francez, că, în timpul războaielor, el a fost singurul om din toată națiunea franceză, care nu-și avea porțile castelului barate și păzite de o gardă. Despre caracterul lui, se spunea că era o forță mai mare decât un regiment de cavalerie. Felul lui de a fi se impunea și prietenilor și dușmanilor lui. [11]

Caracterul este o forță lăuntrică ce nu poate fi învinsă. Dușmanii îți pot răpi bunurile, îți pot răpi drep-

turile, libertatea, te pot îmbrăca în zdrențe sau în straie de batjocură cu demoni zugrăviți pe ele, ca pe vremea Inchiziției, dar cu atât mai mult va străluci caracterul omului dinăuntru; ei pot prin bătăi și torturi să-ți strivească trupul, dar nu-ți pot zdrobi caracterul, căci el este invincibil.

Un caz din istorie ne dă lumină în privința aceasta. Bernard de Palisy e olarul care a redescoperit taina smalțului de pe oalele de pământ din vechiul Egipt, care se pierduse în scurgerea vremii. El a fost un simplu olar, dar datorită smalțului, a ajuns cunoscut chiar și de regele Henric al III-lea al Franței. Dar Palisy era credincios hughenot. Regele l-a ocrotit pentru o vreme de prigoana Inchiziției, însă, în final, regele a spus că îi este milă, dar este forțat să-l lase în mâinile persecutorilor. La aceasta, Palisy a răspuns: *„Sire, adeseori mi-ai spus că ți-e milă de mine, dar în ce mă privește pe mine, țin să îți spun că mi-e milă de tine ca rege că a trebuit să spui că ești forțat. Acestea nu sunt cuvinte potrivite în gura unui rege, și eu îți spun în cuvinte regești că nici dinastia Guise, nici tot poporul tău, nici tu însuți nu vei fi în stare să forțezi pe un biet olar să-și plece genunchiul în fața statuilor tale de sfinți."* [12] Caracterul lui Palisy nu a putut fi înfrânt. El a cinstit pe Dumnezeu printr-o moarte de martir. Caracterul dă statornicie în crez, indiferent de situațiile prin care trebuie să treci.

În lumea necredinței de azi și-n necazurile care vor urma este nevoie de credincioși cu caracter de oțel. Oameni care să fie mai mult ca biruitori.

O, Doamne, fă ca în generația tânără să fie mulți cu un asemenea caracter!

Bibliografie

1. *Dicționarul Enciclopedic Ilustrat*, Cartea Românească, București, 1931, pag. 222.
2. *Dicționarul Limbii Române Moderne*, București, 1958, pag. 11.
3. *Mic Dicționar Enciclopedic*, București, 1972, pag. 148.

4. *Dicționarul Enciclopedic Român,* București, 1962, vol. I, pag. 511.

5. Tim La Haye, *Understanding the Male Temper,* Ed. XV, 1973, pag. 20.

6. S. D. Gordon, *Quiet Talks on Home Ideals,* Fleming 1909, pag. 235.

7. Johann Amos Comenius, *Texte Alese,* Editura de Stat Didactică și Pedagogică, 1958, București, pag. 10.

8. Stanley C. Baldwin, *How to Build Your Christian Character,* pag. 16.

9. Johann Amos Comenius, *Texte Alese,* Editura de Stat Didactică și Pedagigică, 1958, București, pag. 12.

10. Elon Foster, *6 000 Sermon Illustr.* Baker Book H., 1952, pag. 80.

11. Ibid. pag. 80.

12. Ibid. pag. 81.

IMPORTANȚA ACESTUI STUDIU

„...să știi cum să te comporți în casa lui Dumnezeu" (I Timotei 3. 15).

În prima sa Epistolă către Timotei, apostolul Pavel i-a dat o serie de instrucțiuni acestui tânăr, cu scopul ca el să știe cum să se poarte în casa lui Dumnezeu. Este mare lucru să știi cum să te porți în casa lui Dumnezeu. Și este mare lucru să știi cum să te porți în casa ta cu cei dragi ai tăi, unde trebuie să fie Prezența lui Dumnezeu. Azi este nevoie de multă cunoștință în privința aceasta. O, de-am fi gata s-o recunoaștem!

Datorită muncii intense din vremea noastră, dezvoltarea caracterului a fost lăsată la voia întâmplării. Ne ocupăm de copii să-i învățăm să umble, să vorbească, să mănânce, să citească, dar prea puțin sau deloc de caracterul lor. Căutăm să le asigurăm hrana necesară, să-i pregătim pentru o carieră în viață, ne gândim la toate cele trecătoare de care să se bucure, dar prea puțin la ei înșiși. Soțul și soția merg la lucru, iar pe copii, când sunt mici, îi duc la creșă sau îi dau să-i îngrijească o doică. Banul a devenit mai scump decât copiii.

În iulie 1971, când ne-am mutat din Chicago în aria orașului Los Angeles, am poposit o zi sau două la familia Petre Denisiu. În 1937, el îmi fusese coleg un an la Seminarul Teologic Baptist din București. Acum era căsătorit, avea 4 copii și câștiga existența familiei ca pantofar-cârpaci. El nu a învățat niciodată pantofăria, dar aici a fost sfătuit de cineva în privința aceasta; i-a arătat în două-trei zile cum să pună pingele, cum să cârpească un pantof, și-a deschis un mic atelier și făcea reparații. Sora

Nina, fiica marelui cântăreț Vrânceanu, acum soția lui, nu avea serviciu, ci se consacrase îngrijirii copiilor. Trăiau modest, dar toți copiii au învățat trei limbi: românește, englezește și rusește, căci ei erau din sudul Basarabiei și toți copiii au învățat să cânte la diferite instrumente. Fratele Denisiu era de părere că soțul trebuie să câștige hrana necesară familiei, iar soția să stea acasă spre a crește copiii. L-am apreciat în privința aceasta și cred că toți bărbații ar trebui să facă la fel, dacă își prețuiesc copiii.

CONSTATAREA NEGLIJĂRII

Astăzi, fiindcă pretențiile sunt prea mari, soțiile lucrează și ele, iar copiii sunt dați pe mâna altora să-i crească. E bine așa?

Seara când vin de la slujbă, aduc copiii acasă, soția pregătește mâncarea, spală rufele, face curățenie, spală vasele, merge după cumpărături, și, fiind obosită, nu mai are nici timp, nici chef să se ocupe de copii. Unii soți când vin acasă, în loc să dea o mână de ajutor, iau ziarul sau deschid televizorul la sport și nu se mai ocupă de copii. Dacă se întâmplă ca cel mai mic să plângă, deranjat strigă la soție să-l liniștească. Ea, fiindcă curăță ceapa, morcovii și celelalte pentru supă sau ciorbă, îi spune că nu poate, deci să meargă el, și, iritat cum este, el se duce și îi trage o păruială bietului copilaș. Cum să ne așteptăm ca asemenea copii să devină oameni de caracter?

Ba de multe ori, nici chiar părinții nu și-au dezvoltat caracterul lor: atunci cum ar putea să formeze caracterul copiilor lor? Nu au nici cunoștință, nici experiență în privința aceasta. Ce trist este să aduci pe lume copii și să nu te ocupi îndeaproape de creșterea lor, de formarea caracterului lor, care este o avere mai mare decât toate averile, iar educația este mai de valoare decât toate diplomele, ci îi lași să crească precum copacii din pădure! Ei spun că nici de caracterul lor nu s-a ocupat nimeni. În definitiv, ei dovedesc practic

că nu prețuiesc caracterul, nu-i interesează ce fel de oameni vor deveni copiii lor.

Cei mai mulți lasă formarea caracterului pe seama învățătorilor, a profesorilor de la școală. Dar această muncă este de datoria părinților și se face în primii 7 ani. De aceea despre cei lipsiți de caracter se spune că nu au cei 7 ani de acasă. Profesorii de la școală au menirea să-i învețe materiile respective, nu să se ocupe de dezvoltarea caracterului atâtor copii. Mulți fiind atei, nu se ocupă de latura morală a vieții, de creșterea virtuților, de modelarea caracterului. Chiar și aici, în Statele Unite, în unele școli erau zugrăvite pe câte un perete tablele Legii cu cele 10 porunci date de Dumnezeu lui Moise, dar ateii destrăbălați au cerut să fie înlăturate; *locul lor este în biserică, nu în școală!* În școală, se învață că omul se trage din animale pe scara evoluției, atunci de ce să nu trăiască precum animalele? Este clar că școala de azi nu se prea ocupă de caracterul copiilor. Să fie de mirare că mulți copii sunt hoți, desfrânați, criminali, chiar înainte de a ajunge la majorat?

Îi lași pe profesori și mergi la biserică să te interesezi dacă se ocupă de dezvoltarea caracterului copiilor, a tinerilor. Constatarea tristă este că nici la biserică nu se face munca aceasta. La Bisericile mari oficiale se face utrenia, slujba de dimineață, dar copiii nu sunt prezenți la biserică: unii încă dorm la ora aceea. Urmează liturghia, se cântă Evanghelia, urmează un întreg ceremonial la care vin unii tineri, dar puțini stau până la sfârșit; doar își fac câteva cruci, ascultă puțin și pleacă tot așa de goi în suflet, cum au venit. Mergi la Bisericile evanghelice unde situația e puțin diferită: cântă toți, se roagă, se face Școală Duminicală și se predică Evanghelia. Trebuie însă să recunoaștem că și aceste biserici prea puțin se ocupă de dezvoltarea sistematică a caracterului. Chiar la Școala Duminicală copiii sunt dați pe mâna unei surori să le spună câte o istorioară biblică, prea puțin se caută să se cunoască temperamentul copiilor, năravurile lor, părțile rele să fie combătute, iar cele bune să fie apreciate. La aceste Biserici, nu este un tipic, dar s-a

dezvoltat un fel de predicatorism frumos, ca la greci oratoria, care încântă urechea, însă nu căutăm să cunoaștem pe fiecare copil și tânăr în parte, să le cunoaștem părțile slabe, care trebuie demolate și să fie zidite altele bune, iar de cel căzut între tâlharii poftelor și ai patimilor se trece înainte pe alături. Nu avem timp pentru așa ceva. Aceasta este situația tristă în legătură cu dezvoltarea caracterului.

NEVOIA ACESTUI STUDIU

În secolul nostru, în mod deosebit, lupta s-a dat pentru minte, pentru liberalizarea păcătoșeniei. Principiile morale, învățăturile religiei au fost zguduite din temelii. Pregătirea științifică a ajuns să ia locul conducerii spirituale. Teoria evoluției ne-a coborât în rândul animalelor, în vâltoarea unui desfrâu nepotolit, atâțat mereu de literatura pornografică, de programe speciale cu sex prezentate la televiziune, de casete video cu orgii. Pardon, am greșit, aceasta ar fi o insultă pentru dobitoace, căci omul a căzut mai jos ca ele. Nici un dobitoc sau pasăre nu violează o femelă, dacă aceasta nu consimte, și nici pomeneală să aibă sex cu altul de sexul lui, cum obișnuiesc homosexualii.

Era noastră este o eră de ateism la vârfuri, o eră a iraționalului, trâmbițată de învățătura existențialismului, de iresponsabilitatea proclamată de Freud, contaminată de o civilizație a drogurilor, de abstracția nihilistică în artă și muzică, de atracția spre senzațiile tari generate de scene violente, de liberalizarea desfrâului, a ocultismului, a spiritismului și de pătrunderea în forță a religiilor și practicilor orientale.

Despotismul eredității, al înscrisului în gene – scuze pentru unii – ne-a aruncat în furioasa Niagară a fatalismului blestemat. Consecințele: escapadă în beții, recurgerea la droguri, la sexualism neînfrânat, la homosexualism cu înfricoșatele ghiare ale virusului HIV - SIDA, care nu are leac. Și se spune că *„n-ai ce-i face: s-a născut așa, are boala des-*

frâului înscrisă în gene". Toate sunt minciuni satanice ale veacului nostru modern.

Aillen Getty, în vârstă de 36 ani, celebra moştenitoare a imperiului petrolifer fondat de J. Paul Getty, stăpână poate a miliarde de dolari, a anunţat că intenţionează să se sinucidă. De ce? Nu mai are ce mânca? O, nu, ci din pricina îmbuibării, a traiului în desfrâu, a încasat virusul HIV - SIDA, boală îngrozitoare, fără speranţă de vindecare.

Revista *„Micro Magazin"* [1] sub titlul *„Tineretul a scăpat la vale?"* a relatat ceea ce spunea Corporaţia Carnegie într-un raport dat publicităţii zilele trecute, că aproape jumătate din tineretul ţării în vârstă de 10-14 ani se află în faţa riscului de a-şi afecta grav viaţa prin comportări deviate, raport care sună ca o acuzare a familiilor, şcolilor şi în general a comunităţilor, care nu reuşesc a creşte şi educa adolescenţii aşa cum trebuie. Studiul, care analizează situaţia în acest domeniu în ultimii 10 ani, arată că schimbările din societate au lăsat copiii tot mai puţin supravegheaţi, în timp ce presiunea drogurilor, a sexului timpuriu, a violenţei, ca mijloc de soluţionare a diferendelor, a devenit tot mai puternică şi mai evidentă şi se punea întrebarea: *„Unde mergem, oameni buni? Unde mergem, părinţi?"*

De fapt, *„taina fărădelegii"* a început demult să lucreze. Forţe conspirative ale întunericului, o clică de elită formată din intelectuali: profesori, politicieni, bancheri, lideri cu mare influenţă şi radicali au formulat încă din secolul al XVII-lea un plan pe lungă durată de doborâre a tineretului. În 1777, obiectivele majore ale organizaţiei secrete *„Iluminati"* erau:

1. Exilaţi-L pe Dumnezeu din ceruri şi pe creştini de pe pământ. Faceţi ca poporul să urască chiar numele şi gândul despre Dumnezeu şi Cristos.

2. Corupeţi tineretul. Îndopaţi-l cu sex. Răspândiţi literatura vulgară, imorală, pornografică.

Şi organizaţii ca *Puterea 13*, *Insiders*, *Francmasoneria*, societăţile ateiste, comunismul, Hollywood-ul cu filmele deşănţate, *Umanismul* şi *Mişcarea Era Nouă* sau *New Age* fac lucrul acesta în mod sistematic.

Pe la începutul secolului nostru, Fr. W. Foerster în cartea sa: *„Cristos și viața omenească"* sesiza pericolul spre care se îndreaptă omenirea. El a scris: *„Neamurile cuceritoare ale Apusului și-au risipit toată puterea lor spirituală în cunoașterea și stăpânirea lumii empirice... s-au înstăpânit peste lumea din afară, dar au pierdut lumea dinăuntru.*[2] *Toată bogata destoinicie și vitalitate a sistemului nervos central este pusă în slujba centrilor nervoși periferici, partea inferioară a naturii omenești abuzează de toate darurile intelectului iscoditor, ale memoriei și ale fanteziei. Tehnica, arta, știința devin tot mai mult simple unelte ale poftelor; spiritul este sluga animalului, în loc să fie invers."* [3]

Dătătorii de ton, atât comuniști cât și capitaliști, au îndreptat privirile muritorilor spre valorile vremelnice, spre materialism și au urmat două războaie cu milioane și milioane de morți, și alte milioane de mutilați. Oamenii doreau cuceriri de pământ, de materie. Adevăratele valori spirituale au fost tăgăduite, ironizate, prigonite, încătușate, date morții. Iar fericirea materialistă, această *„fata morgana"* modernă, nu a putut fi apucată. S-a promis raiul pe pământ și oamenii au ajuns să guste iadul. Vai, prin ce stări teribile a trecut omenirea! Ce culmi de groază au fost în lagărele de concentrare ale naziștilor, ale comuniștilor, în pogromurile de la Dachau, Auschwitz și Buchenwald, în cumplitele geruri ale Siberiei, în pustiirile de la Hiroșima și Nagasaki! Omul modern, cu mintea șlefuită de avansata știință și tehnică ale secolului al XX-lea, a comis monstruozități pe care nici sălbaticii nu le-ar fi săvârșit. Nu arată toate acestea lipsa de caracter? Omul care trebuia să fie bun cu semenul său, a devenit brută, fiară. Ba mai rău decât fiarele, căci nici fiarele de același soi nu se sfâșie între ele.

Nebunia goanei după materialism, după lucrurile din afară, a introdus minciuna în locul adevărului, ura în locul dragostei. Oamenii și-au pus masca fățărniciei și au devenit perverși, informatori, vânzători, lingușitori; adulau pe cei mari, fiara din om, ca să nu-i sfâșie, ci să le meargă

lor bine, să aibă un ciolan mai mare, să-şi îngraşe stârvul. Vai, în ce stări de decădere a ajuns omenirea!

Trăim într-o acută criză spirituală, o stare disperată, vremi de mare întunecime, vremi apocaliptice. Bătrânul predicator Vance Havner spunea că niciodată lumea nu a avut mai multă lumină artificială ca astăzi, dar niciodată nu a avut mai puţină lumină dumnezeiască, spirituală, ca astăzi. Aceasta din cauza că oamenii au căutat să scoată pe Dumnezeu din lumea lui Dumnezeu, au disprețuit Biblia, Cuvântul lui Dumnezeu, au uitat de suflet, au uitat de veşnicie. Acestea nu sunt visurile tulburătoare ale unui pesimist, ci realităţi crude pe care le experimentăm noi şi copiii noştri şi de care milionarul Alfred Bernard Nobel, fondatorul premiului Nobel, încă în secolul trecut era conştient şi îngrozit. Într-o scrisoare adresată cumnatei sale, el mărturisea: *„Eu mă aflu într-o stare de rătăcire, fără busolă şi fără cârmă, ca o barcă împinsă de valuri, fără nici un folos, zdrobit de soartă, fără amintiri frumoase din trecut, fără lumina speranţelor în viitor."*

UN STRIGĂT DE TREZIRE

Aceste rânduri nu au menirea să critice, căci suntem sătui de critică şi auto-critică, ci aş vrea ca realităţile să ne trezească spiritualiceşte. Sunt foarte mulţi care dorm, ca şi americanul Rip Van Winkle care a adormit pe când regele George al III-lea al Angliei conducea America şi s-a trezit din somnul lui abia când George Washington era preşedinte al Statelor Unite. El a dormit tot timpul revoluţiei americane. Cât de mult doresc ca Domnul, prin aceste rânduri, să trezească pe mulţi!

Am simţit nevoia să ridic un semnal roşu! Părinţi, învăţători şi profesori, preoţi şi păstori, unde vom ajunge? Iată că roadele nu întârzie să se arate. Avem o generaţie de tineri neascultători de părinţi, lipsiţi de respect, obraznici, brutali, mincinoşi, desfrânaţi, hoţi, beţivani, drogaţi, criminali. Legile

nu pot înlocui pierderea caracterului. Închisorile sunt ticsite, și spargerile, violurile, crimele cresc în mod vertiginos. Fără caracter, fără stăpânire de sine, oamenii nu mai pot fi stăpâniți, ca îndrăcitul din Gadara, nici în lanțuri și obezi. Este bine să ne dăm seama de înfricoșătoarea dramă care se derulează în fața noastră.

Toți părinții, învățătorii și profesorii, preoții și predicatorii ar trebui să recunoaștem că suntem vinovați în privința aceasta. Nu am căutat să dezvoltăm în generația tânără valorile spirituale de care și ei și lumea înconjurătoare au nevoie. O, de ne-ar trezi Duhul Domnului să ne dăm seama și să începem o muncă serioasă înspre dezvoltarea caracterelor, o acțiune revoluționară pentru ridicarea tineretului. Este vreme târzie! Să desfășurăm fără zăbavă în toate familiile, în școli și în Biserici, indiferent de numele pe care-l poartă, o muncă asiduă, directă, sistematică și cu tot devotamentul, și bătălia pentru salvarea tineretului va fi câștigată.

CUNOAȘTEREA DUȘMANULUI DIN NOI

La orice luptă, spre a ieși biruitori, trebuie să cunoaștem dușmanul, în cazul nostru dușmanul din noi, trăsăturile rele care trebuie reduse la tăcere. Este necesară o strategie cum să fie atacate punctele slabe și cum să facem alianțe, să dezvoltăm punctele bune. Cea mai bună metodă este aceea a convingerii personale: copilul sau tânărul să înțeleagă ce necazuri, ce pierderi are în viață din pricina acelor însușiri rele. Calea convingerii este mult mai bună, este liber consimțită, pe când calea disciplinei, a pedepselor, mai ales când se face la furie sau se aplică unui copil încăpățânat, de obicei are rezultate opuse. Copilul se îndârjește mai rău, și, în loc de a-l scăpa de nervi sau de o trăsătură rea, i-o întărim. Chiar dacă de ochii părinților și de frica pedepsei nu mai manifestă trăsătura aceea, totuși el nu renunță la ea, căci se află în firea lui. Prin educație, însă, el ajunge să

renunțe, să stăvilească acea trăsătură înnăscută care își are rădăcini adânci în firea lui.

Un exemplu poate ilustra bine adevărul acesta. Se știe că toți copiii iubesc bomboanele. Când Rut, fiica familiei Lupaș, era de 4-5 anișori, a rămas vreo două zile la noi. După plecarea părinților, fetița a fost cuminte, n-a plâns, dar soția a căutat să-i dea niște bomboane. Rut nu le-a primit, ci a zis: *„Nu, mulțumesc, nu iau bomboane, căci îmi strică dinții"*. Deci, ea nu de frica părinților nu a servit bomboane, căci ei plecaseră, ci fiindcă a învățat de la părinți că bomboanele strică dinții. Convingerea pe care o avea chiar la acea vârstă, îi dădea tărie să se împotrivească ispitei, plăcerii.

Prin învățături și prin exemple să creăm convingeri temeinice în copiii noștri și vor fi în stare să renunțe la ceea ce nu folosește, la trăsăturile rele înnăscute. Se cere multă înțelepciune și are o mare valoare exemplul dat de părinți în familie. Nu are sens să se ceară copilului să nu fie nervos, să nu se certe, în timp ce ei, părinții, se enervează pentru orice nimicuri și mereu se ceartă. Acești părinți ar trebui să învețe ei întâi să fie calmi, să-și corecteze caracterul, ca apoi să-și poată educa odraslele în privința aceasta.

În unele cazuri, poate fi folosită și disciplina, dar nu la nervi. Biblia spune: ***„Nu cruța copilul de mustrare, căci dacă-l vei lovi cu nuiaua, nu va muri. Lovindu-l cu nuiaua, îi scoți sufletul din Locuința morților"*** (Pv. 23. 13,14). ***„Cine cruță nuiaua urăște pe fiul său, dar cine-l iubește, îl pedepsește îndată"*** (Pv. 13.24).

Și eu am folosit-o, dar mai rar. Când vreuna din fete făcea ceva ce știa că nu este bine, nu îi treceam cu vederea greșeala. Nu o pedepseam imediat, când eram necăjit. Spre seară însă, o chemam într-o altă cameră, îi arătam că nu a făcut bine, că ceea ce a făcut m-a îndurerat. Ea își recunoștea vina, iar eu îi spuneam că nu-mi place să pedepsesc, dar vina ei cere pedeapsă, și calm îi aplicam o lovitură sau două la palmă; apoi îngenuncheam amândoi și ne rugam Domnului să o ajute să nu mai facă astfel de greșeli. Și pot spune că metoda a dat rezultate bune. Când

au devenit mari, spuneau că de multe ori ar fi preferat să le aplic pedeapsa imediat decât să le fac „dăscălia". Totuși aceasta le-a ajutat să aibă convingeri ferme despre ceea ce este bine și ce este rău, mult mai mult decât pedeapsa care era formală.

Nu sunt de acord cu părinții care pentru orice își pălmuiesc copilul. În asemenea cazuri, tatăl devine jandarm pentru copii, care îl ascultă de frică doar câtă vreme sunt mici, iar când cresc mari devin rebeli de primă clasă, căci aceasta s-a înmagazinat în firea lor în anii copilăriei.

La fel de rău este să se lase copilul în voie, să facă tot ce vrea. Acesta va crește ca o viță de vie sălbatică, neîngrijită, nealtoită, necurățată de mlădițe, care nu produce roadă, ci doar frunze pentru umbra pământului sau câte un cârcel cu boabe mărunte. Copiii sunt aur care trebuie purificat de zgură și prelucrat spre a fi de mare valoare.

Spre a cunoaște însușirile rele și pentru a le combate, eu am făcut o listă și le-am împărțit în trei categorii: *însușiri înnăscute, însușiri sau caracteristici câștigate sau împrumutate de la alții* și *însușiri spirituale.* Nu pot să spun că lista e completă sau desăvârșită, căci nici eu nu sunt desăvârșit, dar le poate fi de ajutor atât părinților cât și celor ce caută să ajute pe alții la dezvoltarea caracterului. Spre a fi mai izbitoare, le-am așezat pe cele rele în contrast cu cele bune. Cu mulți ani în urmă, am ținut un studiu biblic, timp de câteva luni, în fiecare vineri seara, în Biserica Baptistă Română din aria Los Angeles și un studiu cu tineretul din Sacramento.

Iată lista:

ÎNSUȘIRI ÎNNĂSCUTE

Rele	Bune
1. Neastâmpărat	1. Liniștit
2. Molatic	2. Iute, sprinten
3. Nervos	3. Calm

4. Acru, fire închisă	4. Drăguț, sociabil
5. Egoist	5. Altruist
6. Nemulțumit	6. Mulțumit
7. Dezordonat	7. Ordonat, perfecționist
8. Viclean, fățarnic	8. Sincer
9. Leneș, indolent	9. Harnic
10. Schimbător, oscilant	10. Tenace, neclintit
11. Visător, absent	11. Atent, interesat
12. Nerecunoscător	12. Recunoscător
13. Iubitor de plăceri	13. Iubitor de Dumnezeu
14. Neascultător	14. Ascultător
15. Laș	15. Cu spirit de sacrificiu
16. Nehotărât	16. Hotărât
17. Mândru, arogant	17. Smerit
18. Pesimist	18. Optimist
19. Timid, fricos	19. Îndrăzneț
20. Rău	20. Bun

CARACTERISTICI CÂȘTIGATE

Rele	Bune
1. Lipsit de respect	1. Respectuos
2. Mincinos	2. Om de cuvânt
3. Necumpătat	3. Cumpătat
4. Nepunctual	4. Punctual
5. Nepăsător	5. Atent cu alții
6. Neevlavios	6. Evlavios
7. Nedrept, părtinitor	7. Drept, cinstit
8. Critică pe toți	8. Apreciază
9. Fără perseverență	9. Perseverent
10. Risipitor	10. Econom
11. Curios	11. Interesat
12. Fără discernământ	12. Cu discernământ
13. Nedemn, trădător	13. Vrednic de încredere
14. Învinuiește pe alții	14. Se învinuiește pe sine
15. Extravagant, luxos	15. Modest

Roada firii	Roada Duhului Sfânt
1. Plin de ură	1. Plin de dragoste
2. Morocănos	2. Bucuros, voios
3. Certăreț, scandalagiu	3. Pașnic
4. Răzbunător	4. Răbdător
5. Răutăcios	5. Plin de bunătate
6. Nemilos	6. Milos, făcător de bine
7. Neloial	7. Credincios, loial
8. Aspru	8. Blând
9. Pătimaș, necontrolat	9. Înfrânat, stăpân pe sine

La acestea, mai pot fi adăugate și altele, mai ales la cele câștigate sau împrumutate de la alți copii sau de la televizor: lucruri care în viață nu fac cinste nici persoanei respective, nici nu fac bine altora.

Se știe că atunci când semeni în grădină un strat de morcovi sau pătrunjel, înainte de a răsări ce ai semănat, răsar buruienile, dar acestea trebuie să fie plivite, altfel înăbușă ce ai semănat. Tot așa, din caracterul copiilor, trebuie plivite toate trăsăturile rele, iar cele bune să le ajutăm să crească.

RUGĂCIUNE:

Doamne, Dumnezeule, Creator al vieții, ai pus în mâinile noastre slabe, tremurânde, acest dar prețios: ajută-ne să-l prețuim! Mărturisim, cu umilință, că suntem așa de puțin instruiți cum să ne creștem odrasla noastră. Dă-ne, Te rugăm, înțelepciune să cunoaștem temperamentul acestui copil, ca să-l înțelegem în acțiunile lui, să-l putem ajuta să crească în tot ce-i bun și folositor pentru el și pentru alții. Nouă dă-ne multă dragoste îndelung răbdătoare și seninătate a feței, pentru ca, la rândul nostru, să-i putem imprima și lui seninătate și voioșie. Te rugăm să-l ajuți să fie bun, iar noi să ne putem bucura de el și de harul pe care ni l-ai dat de a fi părinți. Dorim să-l creștem spre slava Ta. Ajută-ne în privința

aceasta, căci Te rugăm în binecuvântatul Nume al Domnului Isus Cristos! Amin.

Bibliografie

1. Revista *Micro-Magazin* din 19 oct. 1995.

2. Fr. W. Foerster, *Cristos și viața omenească*, trad. de N. Colan, ed. a II-a, Sibiu, 1946, pag. 1.

3. Ibid. pag. 11.

O MARE POSIBILITATE

„M-am bucurat foarte mult când am aflat pe unii din copiii tăi umblând în adevăr, după porunca pe care am primit-o de la Tatăl" (II Ioan 4).

Apostolul Ioan scria către aleasa Doamnă despre bucuria pe care a avut-o când a aflat despre copiii ei că cresc frumos, că umblă în adevăr. Da, copiii pot fi o pricină de mare bucurie sau de mare întristare: depinde dacă au caracter sau sunt lipsiți de caracter.

Caracterul, în psihologia americană, este ceva distinct de personalitate, și cuprinde doar trăsăturile morale; dar în psihologia europeană, termenul „caracter" este egal cu personalitatea. În general, psihologii spun că sunt trei feluri de caractere:

1. *humoral,* cu cele patru feluri de temperament ale lui Hipocrat;
2. *morfologic* sau *fizic,* determinat de corpul omenesc;
3. *psihologic,* cu introversiune și extroversiune, sau natura multidimensională a pesonalității.

Ele au un aspect intelectual, care direcționează activitățile spre un țel conștient, și un alt aspect emoțional.

Temperamentul este suma însușirilor sau trăsăturilor înnăscute ce se găsesc în sistemul nostru nervos. Aceste însușiri dau aspectul afectiv al caracterului și arată calitatea simțurilor. El se manifestă în întreg comportamentul nostru. Trăsăturile câștigate se numesc *caracteristici.* Ele sunt împrumutate și se deosebesc de cele înnăscute care sunt în firea noastră.

I. CLASIFICAREA TEMPERAMENTELOR

Încă de prin secolul al V-lea î.Cr., Hipocrat din Kos, Grecia, renumitul medic grec supranumit *„părintele medicinei"*, a făcut o clasificare a temperamentelor și le-a numit: *sanguin, coleric, flegmatic* și *melancolic.* În epoca modernă mulți au încercat să facă alte clasificări, dar nu au fost general acceptate, așa că a rămas clasificarea făcută de Hipocrat. Psihologul C. G. Jung a împărțit cele patru tipuri în două: *temperamente extravertite* și *temperamente introvertite.* Temperamentele extravertite au înclinații sau tendințe psihice către lumea dinafară, cu exteriorizarea sentimentelor. Temperamentele introvertite sunt invers: au înclinații spre o viață lăuntrică, tendința psihică de a se închide în sine, de a se concentra, de a medita, dezinteresându-se de lumea exterioară. Nici un temperament nu este exclusiv, căci moștenirea prin gene provine de la 2 părinți, 4 bunici, 8 străbunici și 16 stră-străbunici. Unul poate fi 70% sanguin și 30% coleric. Este considerat sanguin pentru că acesta predomină.

Unele temperamente au o sensibilitate mai mare. Sunt ca harfa eoliană care cântă la cea mai mică adiere, ca pianul dintr-o cameră goală, unde, dacă tu cânți nota *la* și pianul intră în rezonanță și dă nota *la*. Mi-aduc aminte că, pe la vârsta de vreo 15-16 ani, am cântat în fanfara Bisericii Baptiste din Fibiș, jud. Timiș. Pe vremea aceea nu era lumină electrică la sate, ci lampa cu petrol, și, când cântam seara, la un anumit ton, flacăra lămpii se ridica, dar dacă se cânta tare, flacăra se ridica și se stingea lampa. Deci, și lampa intra în rezonanță. Să nu fie de mirare că înclinațiile unor temperamente se impresionează mai tare.

Spre a putea identifica ce temperament ai, voi da aici – culese de la alții – punctele tari și punctele slabe ale fiecărui tip de temperament.

A. *TEMPERAMENTELE EXTRAVERTITE*

1. Temperamentul sanguin

- **puncte tari**: este vioi, vesel, fluieră sau cântă, este cald, bine dispus, optimist, prietenos, milos, nobil, echilibrat, bun lider, se bucură de viață, nu știe ce este plictiseala, trăiește în prezent, uită trecutul și nu se gândește la viitor, răspunde cel mai bine la nevoile altora, om de societate, împărtășește emoțiile altora, este sincer.

- **puncte slabe**: este inflamabil, (se aprinde repede), neastâmpărat, frământat; nu are răbdare să învețe, greu se poate concentra, nu prea stă mult într-un loc, este dezorganizat, împrăștiat; vorbă multă – treabă puțină, entuziasmul lui este doar de fațadă, nedisciplinat, lipsit de voință, are doar impulsuri, începe dar nu sfârșește, este instabil, egoist, se ceartă; îi pare rău, își cere iertare, dar repetă aceleași greșeli; acceptă însărcinări, dar nu le duce la bun sfârșit; nu se poate ține de un program; își schimbă principiile morale după oameni și împrejurări, nu prea este om de cuvânt; cu toată firea lui veselă, îndată este gata să plângă; explodează pentru nimicuri și uită îndată; el nu face ulcer la stomac dar produce ulcere la alții. Nici un alt temperament nu are probleme cu poftele carnale ca acesta, căci se gândește doar la prezent. Spre a fi productiv, trebuie disciplinat.

2. Temperamentul coleric

- **puncte tari**: este activ, prompt, practic, disciplinat, hotărât, ambițios, se avântă; are o voință puternică, nu cedează ușor, este optimist, bun organizator, fire dominantă, neînfricat, independent, lider cu minte ascuțită, ia hotărâri pentru sine și pentru alții, capabil de planuri pe lungă durată; adesea este considerat oportunist; argumentează pentru orice, nu se sperie de împotriviri, ci acestea îl atâță; nu se dă bătut, reușește și unde alții falimentează.

- **puncte slabe**: este încrezut, aprins, exploziv, mândru, dornic de întâietate, gata să calce și peste oamenii care stau

în calea lui, lăudăros, gata să-și însușească slava pentru ceea ce a făcut Domnul; este neînduplecat, ține amărăciune, ranchiună; scandalagiu, violent, răzbunător, criminal, nu cedează, nu își cere iertare, nu este dispus să ierte, face ulcere la stomac, nu ascultă de alții, este ambițios, dictator. În căsătorie face necazuri, nu vorbește zile întregi. Nu este bun colaborator decât dacă asculți în totul de el. Greu se supune lui Cristos, căci nu vrea ca altul să stăpânească peste el. Este deficitar în dragoste, pace, blândețe, îndelungă răbdare, bunătate. Marii generali, lideri, dictatori au fost oameni cu temperament coleric.

B. *TEMPERAMENTE INTROVERTITE*

1. Temperamentul flegmatic

- puncte tari: este calm, bine balansat, încet, rece ca gheața, nu se agită, stabil; deși are emoții, nu le dă în vileag; face pe alții să râdă, fără ca el să râdă; ia partea umoristică a lucrurilor; capabil să schimbe atmosfera în societate, să producă veselie, bufon de prima clasă; cu umorul său cucerește, își face ușor prieteni; este practic, eficient, cu mare putere de muncă, dependent, stăpân pe sine, critic, ironic, imitator, bun artist, comediant iscusit, făcător de pace.

- puncte slabe: este încăpățânat, indiferent, nehotărât, leneș, își târăște picioarele, acționează obligat, îi place să piardă vremea, să nu facă nimic; nu se aventurează în lucrări; egoist, râde de alții, ironizează, folosește umorul pentru a irita pe alții; este caustic în batjocuri; are o doză mare de egoism, este prefăcut, greu poți ghici starea lui reală; intră în opoziție ca să nu fie pus la treabă prea multă; caută să fie conservatorist, dar își conservă energiile sale, își camuflează încăpățânarea sub 'haz. Firea sa analitică îi dă dibăcia să găsească alte căi sau metode mai ușoare și intră în conflict cu șefii; concluziile lui sunt că nu merită atâta osteneală pentru un atare lucru, de multe ori lasă slujba sau este dat afară din slujbă.

2. Temperamentul melancolic

- puncte tari: înclinație spre cugetare, meditație, contemplare; este sensibil, emoțional, analitic, ordonat, perfecționist; observă obstacolele și pericolele unui proiect, în contrast cu cel coleric care nu dă importanță amănuntelor; poate realiza lucruri mari; este fidel, gânditor, meditativ; îi place natura, artele; retras, nu dă buzna ci preferă să fie căutat, este cel mai dependent, îi place să iubească și să fie iubit, este persistent, gata de jertfă. Adesea se bucură de succesele din trecut sau cugetă la cele din viitor. Moise, Solomon, Ilie, Ieremia, Ioan au avut acest temperament. Marile genii în muzică și arte, în invenții, educație și filozofie au fost melancolici.

- puncte slabe: este egocentric, se autocritică și își paralizează voința și energiile; este arogant, îi vede pe toți inferiori, este pesimist; orice boală îl doboară, greu ia hotărâri, despică firul de păr în patru, critic ascuțit, nemulțumit în căsătorie căci este perfecționist, se vede nefericit, bănuitor, suferă de complexul persecuției, se depresionează ușor, este dezamăgit, menține ranchiuna, iartă greu, este răzbunător.

Nici un alt temperament nu are un așa potențial ca melancolicul umplut de Duhul Sfânt, căci atunci nu mai este sub stăpânirea slăbiciunilor sale. Poate fi de mult folos în salvarea păcătoșilor.

II. POSIBILITATEA DE SCHIMBARE A CARACTERULUI

Mulți își scuză anumite ieșiri, afirmând că sunt așa datorită temperamentului lor: *„Nu am ce face, sunt nervos, așa este firea mea"*. Dar scuzele nu sunt valabile. Vina este că nu a căutat să-și dezvolte caracterul bun, a rămas rob temperamentului. Dar există posibilitatea de schimbare a temperamentelor, chiar a caracterului. Însuși Domnul Isus face referire la această schimbare în cuvintele: *„Ajunge*

ucenicului să fie ca învățătorul său" (Mt. 10.25). Aici nu e vorba numai de cunoștință, ci de practică, de săvârșirea unui lucru. Câteva lucruri necesare:

1. Să aibă dorința de schimbare. Foarte mulți părinți ar vrea să fie altfel copiii lor. Copilul nervos, neastâmpărat, neordonat, rău, îi tulbură încă de mic, le dă nopți nedormite, iar când crește mare, necazurile sunt mai mari. De multe ori trebuie să plângă din pricina lui. O vorbă din bătrâni spune: *„Copiii când sunt mici te clacă pe picior, iar când sunt mari te calcă pe inimă".*

Chiar și mulți copii își dau seama de firea lor rea și au o dorință sinceră să fie altfel. Însușirile înnăscute le produc necazuri în viața lor personală, le produc necazuri cu părinții sau, dacă s-au căsătorit, cu soția, cu soțul, necazuri cu prietenii și uneori se fac de rușine în societate. Ei se întreabă în ascuns: *„Oare nu s-ar putea să fiu altfel?"*

2. Să stăruiască, chiar dacă văd unele încercări zadarnice. Animați de dorința să fie altfel copilul lor, unii părinți fac încercări disperate, dar întâmpină rezistența copilului care nu vrea să se schimbe. Mai ales când este mare și încăpățânat, cu cât ei insistă, cu atât el se îndârjește mai rău și li se opune. Părinții își văd încercarea lor zadarnică și renunță.

Unii copii și tineri își dau seama de trăsăturile lor rele, chiar fără să le zică părinții (căci aceștia i-au lăsat să crească în voie). Ajunși la o anumită vârstă, ei văd că nu sunt bine cum sunt și încearcă să se schimbe, dar mai ales însușirile înnăscute nu cedează și se văd mereu falimentari, deznădăjduiți. Atunci renunță și mereu se scuză că nu au ce face: așa este firea lor. Ei au luat ca bună vorba din bătrâni: *„Năravul din fire nu are lecuire"*. Chiar și unii psihologi moderni sunt de părere că temperamentul nu se poate schimba. Să fie adevărat? În ultimul timp, psihologia revine la vechea învățătură că se poate face o mare îmbunătățire, realizându-se o bună stăpânire a unor trăsături rele ale temperamentului.

3. Biblia afirmă că există posibilitatea de schimbare chiar a celor mai rebele temperamente, a celor mai înrăite caractere. Apostolul Pavel a avut un temperament care a făcut prăpăd, dar a fost schimbat. El spune: *„Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos ca să învețe, să mustre, să îndrepte, să dea înțelepciune în neprihănire, pentru ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit și cu totul destoinic pentru orice lucrare bună"* (II Tim. 3.16,17). Aici cuvântul *„să îndrepte"* are sensul de a corecta, de a așeza drept, a redresa, a rectifica (grecește *„epanorthosis").* Corectarea este un proces de durată. Trăsătura rea nu-i înlăturată, ci este înlăturată manifestarea ei prin stăpânire. Deci, nu pierdeți speranța!

La Creațiune, Dumnezeu ne-a făcut după chipul și asemănarea Sa. Bineînțeles nu în înfățișarea fizică a feței, ci înfățișarea omului dinăuntru, a personalității. Este adevărat că un om cuprins de furii sau de plăcerea alcoolului arată aceasta și pe fața sa care devine hidoasă. Acesta este chipul Satanei care se folosește de anumite trăsături ale lui și-l schimonosește. Sunt consecințele decăderii în păcat, dar noi nu am fost creați pentru o asemenea viață care devine nenorocită și pentru tine și pentru alții.

Dumnezeu ne-a rânduit să fim *„asemenea chipului Fiului Său"* (Rom. 8.29). Aceasta înseamnă să avem un chip slăvit și aici și în veșnicie. Este posibilă revenirea noastră la planul lui Dumnezeu sau, cum spune marele teolog ortodox Dumitru Stăniloaie, la *„îndumnezeirea noastră".* El a scris: *„Îndumnezeirea, în general, înseamnă o trezire și o amplificare a puterilor spirituale ce stau amorțite în firea noastră din cauza păcatului, sub puterea unei vrăji rele... păcatul egoismului ține natura noastră adormită ca sub o vrajă rea sau deturnată din făgașul ei normal, animalizată întocmai ca în basme".* [1)]

Domnul Isus Cristos a afirmat către Nicodim că e posibil ca omul să fie schimbat prin „nașterea din nou", lucrare făcută de apa Cuvântului sfânt și de Duhul Sfânt (vezi Ioan

3.1-8; I Pet. 1.22,23). Chiar și în omul cel mai rău, Dumnezeu poate pune, dacă omul vrea, o fire nouă care are posibilitatea și capacitatea pentru o altfel de viață, o viață radical schimbată. Spre a înțelege *„nașterea din nou"* redau ca exemplu altoirea. Mărul păduret nu poate aduce roade bune. Poți să-l muți în grădina ta, poți să-i pui gunoi, poți să-l bați cu prăjina, că tot mere pădurețe îți produce. Firea lui nu-i îngăduie, nu-i dă posibilitatea să producă roada dorită de tine. Dacă, însă, într-o zi îl tai și îl altoiești, îi schimbi firea sălbatică cu o fire nobilă și toate fibrele, frunzele și roadele vor fi schimbate de la locul altoiului în sus. Aceasta zugrăvește posibilitatea și capacitatea ce o primește omul prin nașterea din nou. Înainte nu avea nici voința, nici puterea de înfăptuire a binelui, dar după aceea a devenit cu totul alt om.

Și apostolul Pavel afirmă această posibilitate către frații din Corint: ***„Căci dacă este cineva în Cristos, este o făptură nouă. Cele vechi s-au dus: iată că toate lucrurile s-au făcut noi."*** (II Cor. 5.17). Iar apostolul Ioan a scris creștinilor: ***„Cine zice că rămâne în El, trebuie să trăiască și el cum a trăit Isus"*** (I Ioan 2.6).

4. Experiența dovedește că este posibilă schimbarea. Persoanele care au experimentat nașterea din nou au dovedit, prin traiul lor, că este posibilă schimbarea. Tu poți verifica aceasta. Omul schimbat poate fi subiectul observației tale. Toți cei dornici de investigare pot să cântărească rezultatul. Este ca o demonstrație matematică. Dacă un copil nu crede că 2 + 3 = 5, îi pui pe bancă două bețișoare și alte trei bețișoare; îi ceri să numere el primul grup de bețișoare, al doilea grup, apoi le unești și îi ceri să le numere acum. Astfel, ceea ce nu putea înțelege teoretic, mintea lui nedezvoltată va înțelege practic, demonstrativ, și se va convinge foarte ușor.

Câteva cazuri reprezentative pot dovedi această posibilitate de schimbare. Saul din Tars, devenit apostolul Pavel, a fost cândva un prigonitor înverșunat al creștinilor; el mărturisește: ***„... eu băgam în temniță și băteam***

prin sinagogi" (F.A. 22.19). Experiența pe drumul Damascului i-a schimbat viața. Bisericile creștine nu au putut crede lucrul acesta și l-au pus sub observație. Care a fost rezultatul? Uimiți exclamau: *„Cel ce ne prigonea odinioară, acum propovăduiește credința, pe care căuta s-o nimicească odinioară"* (Gal. 1.23).

Augustin, născut la Tagaste, Africa de Nord, a primit de la Monica, mama sa, o educație bună, morală, căci ea era creștină; dar de la Patricius, tatăl său, a învățat libertinismul, căci el era păgân. La 17 ani, a plecat de acasă la Cartagina să studieze, și acolo s-a dedat plăcerilor și desfrâului. Părea că nu va mai putea scăpa de patima aceasta niciodată. S-a mutat la Roma și Milano, crezând că dacă își va schimba locul va fi izbăvit, dar în zadar. Cătușele patimilor erau mai tari decât el, dar într-o zi s-a pocăit și a fost scăpat, viața lui a fost înnoită. El a devenit un bărbat de mare valoare.

Francis Xavier, 1506-1552, din Navara, Spania, a crescut în lux și a început să iubească plăcerile, viața lumească, dansul și banchetele. La 26 de ani, a devenit profesor de filozofie la Universitatea din Paris. La 30 de ani, a avut experiența schimbării vieții, s-a despărțit de toate deșertăciunile pe care le-a iubit așa de mult, iar la 34 de ani a devenit misionar în India și Japonia, trăind o viață de lipsuri și mizerie.

John Bunyan a fost supranumit „șeful derbedeilor", dar după pocăință, după schimbarea vieții, a devenit unul din cei mai de seamă scriitori creștini.

N. G. a fost un tânăr plin de mândrie, nervos, certăreț, lacom de avere. Eu personal am cunoscut viața acestui tânăr. Dar pe data de 29 ianuarie 1934, seara, Duhul lui Dumnezeu i-a schimbat inima și viața, devenind apoi un om stăpân pe sine, temperat, smerit, iar acum câțiva ani când a plecat în veșnicie, un nepocăit din acea localitate mi-a scris: *„A murit un sfânt"*.

Cazuri ca acestea pot fi prezentate la nesfârșit. Nu ai văzut tu însuți oameni beți care au fost izbăviți de plăcerea

aceasta, oameni egoiști care au devenit altruiști, oameni răi de gură, care înjurau la fiecare vorbă, oameni certăreți, oameni mincinoși care au fost schimbați? Verificarea acestora prin contrast demonstrează că este posibilă schimbarea, chiar și a trăsăturilor înnăscute. Este posibilă schimbarea caracterului: slavă Domnului!

*

La această schimbare sunt chemați să lucreze părinții. Încă în primii șapte ani, ei trebuie să observe trăsăturile copilului și să înceapă corectarea trăsăturilor rele și dezvoltarea celor bune. Ei trebuie să smulgă, ca pe o buruiană, trăsăturile rele pe care ei le-au transmis copilului și să le ude, să le crească pe cele bune. Ulterior, această răspundere revine profesorilor, preoților, păstorilor. Acum copilul este mai mare și înțelege, el trebuie ajutat. Iar dacă nici părinții, nici educatorii nu au făcut lucrul acesta, toată răspunderea revine tânărului care se pregătește de viață, ca în mod conștient să ceară Domnului să-i schimbe viața și apoi să-și prelucreze caracterul său. Trebuie să-și dea seama că el poate fi altfel, și să folosească pentru binele său această posibilitate cu multă grijă. Caracterul îi conferă adevărata valoare care nu poate fi prețuită în bani sau aur.

Dacă, verificându-ți caracterul, constați că ai multe însușiri rele, datorită temperamentului primit ca moștenire de la părinți, bunici și străbunici, nu descuraja, nu dispera. Dumnezeu ne-a creat în așa fel că și trăsăturile moștenite se pot corecta. Știu lucrul acesta din Biblie, care este Cuvântul lui Dumnezeu, și-l cunosc din proprie experiență.

Eu am primit ca moștenire un temperament exploziv, nervos – așa este structura mea – dar Dumnezeu a lucrat și mi-a ajutat nu să înlătur nervii, căci aș fi un paralizat, ci să ajung prin puterea Lui să-i stăpânesc eu, nu să mă stăpânească nervii pe mine. Natural, se cere o adevărată bătălie împotriva trăsăturilor rele, a punctelor slabe din tem-

peramentul nostru, dar se poate ajunge la biruință. La unii, bătălia este mai ușoară, la alții mai grea.

Pe când eram păstor la Biserica Baptistă Arad-Pârneava, în anii 1945-1953, aveam ca membru un frate numit Iosom. El era un om calm din fire; cu nici un chip nu l-ai fi putut face să se enerveze, pe când firea mea la orice fleac era gata să sară în sus, dacă n-o țineam în frâu. Odată, fiind la Cluj pentru o săptămână de evanghelizare, deoarece sufeream de bronșită, m-am dus pentru un consult la Prof. Dr. Hațeganu. El nu avea voie să consulte decât zece pacienți pe zi, dar prin cunoștința fr. Ioan Dan am fost acceptat în cabinet. Când a făcut verificarea reflexelor, mi-a spus: *„Ești nervos"*. Și eu i-am răspuns: *„Da, știu, sunt nervos, dar nu mă enervez"*. *„Aceasta e o artă"*, a zis el. Pentru mine, slavă Domnului, nu-i o artă, ci o realitate binecuvântată. Desigur, toți cei cu temperament nervos s-ar repezi să mă întrebe ce tratament am făcut, cum ar putea scăpa și ei de nervozitatea care îi chinuie. Despre asta voi vorbi mai târziu când voi trata despre trăsătura nervozității. Ceea ce vreau să precizez aici este că avem posibilitatea să trecem de la un temperament nervos, inflamabil, la calm. Deci, caracterul poate fi îmbunătățit. Aceasta este o veste bună pentru toți.

În ceea ce privește lupta dusă împotriva trăsăturilor rele înnăscute, aceasta nu este nicidecum ușoară, însă biruința este posibilă. Viața individuală și cea familială sunt mult mai frumoase când ai ajuns să fii stăpân asupra propriului temperament. Înțeleptul Solomon a scris: ***„Cine este stăpân pe sine prețuiește mai mult decât cine cucerește cetăți"*** (Pv. 16.32).

Cu trăsăturile sau caracteristicile câștigate de la prieteni sau de la televizor, lupta este mult mai ușoară și biruința mai rapidă. Ele n-au rădăcini adânci. Descotorosirea de trăsăturile rele și înlocuirea lor cu cele bune se face concomitent. Nu trebuie numai să dărâmi, ci să și clădești imediat ceva bun.

III. MAREA VALOARE A ACESTEI POSIBILITĂȚI

Are o mare valoare să folosești posibilitatea aceasta. Diferența dintre o viață înnoită, un caracter prelucrat, dezvoltat, și o viață firească, netransformată, este ca între un lemn necioplit și un altul care, prin prelucrare, a devenit o mobilă curbată, lustruită și ornamentată. Sau ca între un bulgăr de aur brut și o coroană de aur filigranat, încrustată cu pietre scumpe.

Cineva a făcut un calcul, stabilind că o bucată de fier care costă 5 $, dacă este prelucrată în potcoave, valoarea este mai mult decât dublă. Dacă însă fierul acela îl prelucrează în ace, valoarea lui se ridică la 350 $; iar dacă îl prelucrează în arcuri de ceas, valoarea lui crește la vreo 250 000 $. Valoarea crește enorm printr-o prelucrare fină. Tot așa este și cu caracterul: nu obosiți în prelucrarea lui, spre a fi de mare valoare.

Pe când eram păstor la Biserica Baptistă Română din aria Los Angeles, fr. Richard Wurmbrand venea deseori la noi la biserică. În biserica noastră, conform Cuvântului lui Dumnezeu, nu se purtau bijuterii. Odată fr. Wurmbrand a zis: *„Voi nu purtați bijuterii? Vedeți că în Biblie este scris la Pv. 1.9: „Căci ele sunt o cunună plăcută pe capul tău și un lanț de aur la gâtul tău" - voi de ce nu aveți lanț de aur la gât?"* Și a făcut o pauză. Toți se uitau mirați ce vrea să spună? Dar în clipa următoare, a început să arate bijuteriile de mare preț înaintea lui Dumnezeu ale omului dinăuntru, adevărate nestemate, podoabe scumpe ale caracterului, care au valoare și aici și în veșnicie.

Renumitul pedagog Johann Amos Comenius, care a avut în secolul al XVII-lea o deosebită influență asupra pedagogiei din România, în cartea intitulată *„Texte alese"*, tipărită în București la Editura de Stat Didactică și Pedagogică în 1958, la pag. 27, a scris: *„Cine progresează în științe și regresează în moravuri (aceasta este o vorbă veche) merge mai mult înapoi decât înainte. Ceea ce a spus*

Solomon despre o femeie frumoasă, dar fără minte, se poate spune și despre un om învățat, însă cu moravuri rele: un savant fără virtute este ca un inel de aur în râtul unui porc" (Pv. 11.22). *Și după cum pietrele scumpe nu se montează în plumb, ci în aur, strălucind apoi mai luminos, tot așa și știința să nu fie îmbinată cu desfrânarea, ci cu virtutea și una s-o împodobească pe cealaltă. Dacă, însă, ambelor li se mai adaugă și adevărata evlavie, atunci se atinge desăvârșirea".* [2] Comenius căuta să arate că adevăratele valori sunt cele ale caracterului.

Este o grea insultă să ți se spună că ești fără caracter, dar este o mare onoare să ai un caracter distins. Merită orice strădanie, orice luptă să poți avea un caracter nobil, de mare preț, și înaintea oamenilor și înaintea lui Dumnezeu, și pentru timp și pentru eternitate.

RUGĂCIUNE:

Doamne Tu ești Dumnezeu, și știi totul: știi că noi i-am transmis copilului nostru unele trăsături bune, dar și unele rele. Acum învredniceşte-ne să putem ajuta la dezvoltarea celor bune și dă-ne înțelepciunea și puterea să putem frâna pe cele rele, ca să nu devină robul lor. El este deja o valoare și am vrea cu adevărat să-l creștem ca să devină o și mai mare valoare în familia noastră și în lumea în care va trăi. Dă-ne pricepere ca să punem gândurile Tale și voia Ta în tiparul gândirii sale, ca să crească spre gloria Ta și binecuvântarea multora. Amin.

Bibliografie

1. D. Stăniloaie, *Isus Cristos sau restaurarea omului,* Editura Omniscop, Craiova, 1993, pag. 187, 189.

2. Johann Amos Comenius, *Texte alese*, Editura de Stat Didactică și Pedagogică, București, 1958, pag. 28.

O MARE RESPONSABILITATE

„Și poruncile acestea, pe care ți le dau astăzi, să le ai în inima ta, să le întipărești în mintea copiilor tăi, și să vorbești de ele când vei fi acasă, când vei pleca în călătorie, când te vei culca și când te vei scula..." (Dt. 6.6-7).

Prin aceste cuvinte, Domnul făcea cunoscută răspunderea mare pe care o au părinții în fața Domnului pentru copiii lor. Cuvântul a *„întipări"* are sensul de a grava, a înscrie în piatră. Dariu I și-a înscris unele isprăvi pe stânca de la Behistun, [1] și deși au trecut vreo 2 500 de ani, inscripția se păstrează și astăzi. Alt sens este de a înscrie pe tăbliță de lut moale, care se uscau și apoi înscrisul nu se mai ștergea. Există și azi zeci și zeci de mii de tăblițe, vechi de 3 000 - 3 500 de ani. [2] O așa întipărire trebuie să facă părinții în mintea copiilor lor. Metoda indicată constă în exemplul personal – *„să le ai în inima ta"* – și în instruirea prin viu grai, prin repetiție: *„când vei fi acasă, când vei pleca în călătorie, când te vei culca și când te vei scula"*. Repetiția este mama învățăturii. Numai așa se poate face o bună întipărire în mintea copilului.

I. PĂRINȚII SUNT RESPONSABILI ÎN FAȚA LUI DUMNEZEU DE DEZVOLTAREA CARACTERULUI COPIILOR LOR

În Judecători 13.12 avem ruga lui Manoah, tatăl lui Samson, către îngerul care venise să-i anunțe că vor avea un copilaș. El a zis: *„Acum, dacă se va împlini cuvân-*

tul Tău, ce va trebui să păzim cu privire la copil, și ce va fi de făcut?" Manoah când a auzit vestea că vor avea un copil dăruit de Dumnezeu, pentru slujba lui Dumnezeu, și-a dat seama că are nevoie de instruire din partea lui Dumnezeu, de înțelepciune de la Dumnezeu, spre a crește un astfel de copil. În el s-a trezit simțul răspunderii. Își dădea seama de înalta chemare pe care o au părinții: să crească un copil deosebit, închinat Domnului. Era o mare onoare și o mare răspundere. De aceea s-a rugat. Oare câți viitori părinți se roagă pentru ei și pentru copilul ce se va naște? Câți se pregătesc pe ei înșiși pentru aceasta? Avem școli pentru toate profesiunile și meseriile, dar nu avem școli, nici o înaltă academie în care părinții să învețe cum să modeleze și să dezvolte caracterul copiilor lor, ca să devină adevărate valori în societate. Și nici din partea părinților nu este dorința de a se pregăti pentru o atât de înaltă menire.

Renumitul predicator James Dobson, specialist în problemele de familie, a scris: *„Sarcina de a învăța pe copiii noștri este, cred, cea mai importantă slujbă pe care ne-o dă Dumnezeu".* [3)]

Pentru ca cineva să devină olar, învață cum să modeleze și să înfrumusețeze lutul. Pentru ca cineva să ajungă fierar, să știe cum să moaie fierul spre a putea fi prelucrat, învață meseria aceasta: nu capătă peste noapte toată cunoașterea acestei meserii. Pentru ca cineva să devină sculptor, să scoată îngeri din piatră, trebuie să învețe teoretic și practic cum să dăltuiască piatra; și piatra, deși este tare, cu instrumente potrivite, se lasă modelată de mâna omului. La fel bijutierul, care lucrează cu argint, aur sau pietre scumpe, întâi învață cum le va putea prelucra, pentru a scoate din ele ceva de mare preț.

Zilele trecute citeam într-un ziar despre un diamant care valorează 3 200 000 $. Oare dacă tu ai avea un asemenea diamant, l-ai da pe mâna oricui să-i prelucreze fațetele? Dar un copil este mult mai scump decât un diamant, iar pentru prelucrarea lui nu suntem gata să ne străduim să învățăm ceva, și nu suntem gata nici să ne rugăm ca și

Manoah! De aceea suntem în criză în ceea ce privește caracterul.

O, Doamne, trezește în mulți părinți și viitori părinți dorința lui Manoah! Fă-i să-și recunoască ignoranța în această privință, să-și dea seama de marea lor răspundere și să apeleze la ajutorul Tău!

1. Când trebuie să începem formarea caracterului?

Unii sunt de părere că în firea unui copil se înscriu toate comportările mamei în timpul sarcinii. Dacă mama este tot nervoasă, va transmite copilului starea de nervozitate. Trebuie ca soții să fie cu mare grijă la comportamentul lor în perioada aceea. Azi se aud tot mai multe voci care afirmă că, după naștere, are mare influență asupra copilului să fie alăptat la pieptul mamei, nu să i se dea cu biberonul. Sunt stări afective, stări psihice, sentimente de dragoste deosebită din partea mamei ce se transmit și se înscriu în firea copilului în timp ce îl alăptează. Stările de tensiune, certurile, strigătele, de asemenea se înscriu, și acesta va fi un copil tensionat, un copil nervos. Un tată al cărui fiu devenise criminal condamnat la moarte, îmi mărturisea în plâns nestăpânit că el este vinovat în mare măsură de temperamentul nervos al fiului, căci în perioada sarcinii, în familie au avut mereu certuri. Copilul s-a născut nervos, a devenit neascultător și la urmă criminal. Este bine să ținem seama de toate acestea. Părinții în devenire este bine să vorbească frumos unul cu celălalt, să cânte împreună, ca să înscrie în odrasla lor stări frumoase de afecțiune. Încă înainte de a veni pe lume, noi începem să înscriem anumite trăsături în fătul plăpând și foarte sensibil.

Apoi, după ce s-a născut, noi purtăm marea răspundere față de noua viață. Încă din primii ani, părinții au menirea să-i asigure copilului nu numai hrana și îmbrăcămintea, dar și să-l învețe să deosebească binele de rău, să-i formeze deprinderi bune, să-i cultive virtuțile și să

înlăture năravurile care deja încep să se arate. El se poate asemăna cu un strat proaspăt săpat în grădină, care trebuie însămânțat cu ceea ce este bun și de folos și de unde trebuie plivite buruienile și spinii, care cresc nesemănate. Preotul Iosif Trifa, întemeietorul *„Oastei Domnului"*, a scris în privința aceasta: *„Inima copilului este ca un ogor nesemănat. A părinților este cea mai mare răspundere pentru felul cum au însămânțat acest ogor sufletesc, și tot a lor este răspunderea pentru felul în care crește și se dezvoltă sămânța semănată."* [4]

Privitor la timpul când să se înceapă formarea caracterului, pedagogul Comenius a scris: *„Cultivarea virtuților să înceapă din cea mai fragedă copilărie, mai înainte ca spiritul să cadă pradă viciului. Căci dacă nu se seamănă pe un ogor sămânța bună, atunci el va produce în adevăr plante, însă ce fel de plante? Neghină și buruieni."* [5]

În Pv. 22.6 este scris: ***„Învață pe copil calea pe care trebuie s-o urmeze, și, când va îmbătrâni, nu se va abate de la ea"***. Biblia le cere părinților să facă lucrul acesta din primii ani. Deci, trebuie ca întâi părinții să cunoască bine Calea Domnului ca apoi să-l poată învăța pe copil. Așa cum îl învață să umble în picioare, tot așa să-l învețe și pe ce cale să umble în viață. Față de copil aceasta trebuie să fie prioritatea nr. 1. Tulpina și ramurile unui pom pot fi dirijate numai câtă vreme el este un copăcel; pe unul mai bătrân nu-l mai îndrepți. Este de mare importanță să înveți pe copil cum să fie. *A fi* vine întâi, apoi urmează ***a face***. Căci *fiind* ceea ce trebuie să fie, va ajunge *să facă* ceea ce trebui să facă. *„Educația* – zice Belinschi – *nu-l face, ci îl ajută pe om să devină bun sau rău"*. [6]

Învățătura are menirea să lumineze mintea copilului, care este gata să înregistreze, iar *instruirea* are de-a face cu voința, adică îl influențează să pună în practică ce a învățat; îl motivează, îl determină să umble pe calea indicată.

2. O mare îndatorire

Caracterul unui copil este ca lutul în mâinile olarului. Părinții trebuie să-și ia timp să modeleze, să dea formă frumoasă, să facă din el un vas de mare valoare. Desigur aceasta cere înțelepciune. Biblia spune: *„Dacă vreunuia dintre voi îi lipsește înțelepciunea, s-o ceară de la Dumnezeu, care dă tuturor cu mână largă și fără mustrare, și ca îi va fi dată."* (Iac. 1.5). Este bine să recunoaștem această nevoie de înțelepciune și s-o cerem. Nu știm cum să formăm, cum să modelăm ceea ce are cea mai mare valoare pentru copii, pentru noi și pentru societate. Și trebuie să ne facem timp pentru această muncă. Olarul își ia timp pentru bucata de lut, o frământă, o curăță de pietricele sau alte gunoaie, ca să poată scoate din acel lut un vas ales. Nu se pripește, nu face lucrarea în fugă, cu toate că vasul lui valorează doar câțiva lei. O, cum ar trebui să ne trimită Domnul și pe noi în atelierul olarului, ca pe Ieremia, să vedem atenția lui, străduința lui și cum își cheltuiește timpul, ca să facă un vas frumos și folositor!

Azi părinții se consideră prea ocupați, nu au timp să se ocupe de dezvoltarea caracterului copilului lor. Au timp pentru prieteni, pentru informațiile sportive și ziare, pentru televizor, dar nu pentru copii. Realitatea este că nu ne dăm seama de răspunderea mare pe care o avem pentru ei în fața societății și în fața lui Dumnezeu. Un fragment dintr-o poezioară a iubitului frate George Mladin sună așa:

„Cum ni-ți crește–așa vom fi
până vom îmbătrâni".

Cineva a pus întrebarea: *„De ce noi, părinții, nu influențăm pe copiii noștri în facerea alegerilor, în luarea hotărârilor? Îi influențează ziarele, revistele, cărțile, radioul, televizorul, vecinii, dar nu noi, părinții lor?"* Persoana întrebată a dat răspunsul: *„Fiindcă părinții se interesează de slujbă, de sport, de flori, de grădină, de prieteni, de*

televizor, dar nu de copii. Pe ei îi neglijează". Oare tu cheltuiești cel puțin tot atâta timp pentru copii, cât acorzi televizorului și ziarului? Un sondaj făcut între copii a dat la iveală că cei mai mulți părinți vorbesc cu copiii lor doar câteva minute pe zi. Să fie de mirare că acești copii devin hoinari, pricină de mari necazuri pentru ei și pentru părinți, că se prăbușesc în toate păcatele și sunt un blestem pentru societate? Copilul tău poate deveni un sfânt sau un demon: depinde cum îi îndrepți pașii. Voi, tată și mamă, aveți o mare răspundere. Cum vă împliniți dar această răspundere?

Ziarul *Chicago Tribune* [7] anunța cumpărarea unui diamant de 69,42 carate, în valoare de 1 050 000 $ pentru artista M. T. Diamantul a fost dat în prelucrare bijutierului Carter din New York. Acesta, timp de o lună, l-a studiat cu lupa, ca să-i cunoască bine toată structura, apoi cu multă răbdare și-a luat timp ca să-l prelucreze, să-l taie în forma dorită și să-i șlefuiască fațetele cu modele excelente. Era prea scump ca să se pripească, să-l lucreze în grabă. Avea în mâinile lui o mare valoare și aceasta îi atrăgea o mare răspundere. Nu ne umilește aceasta, nu face de rușine pe atâția părinți care nu au timp pentru modelarea caracterului copiilor lor? Dumnezeu a pus în mâinile noastre tremurânde diamante mult mai prețioase decât diamantul de 530,20 carate numit *„Marea stelă a Africii"*, care se află în coroana britanică, diamante ce trebuie prelucrate pentru timp și eternitate și de care vom răspunde în fața lui Dumnezeu.

3. Un înalt privilegiu

Lucrarea de modelare a caracterului nu este numai o îndatorire sfântă, ci și un înalt privilegiu. În mâinile tale slabe se află, poate, în devenire o persoană care va schimba fața lumii. Îți privești tu copilul în felul acesta? Optica ta în această privință are o mare importanță. Ce vezi tu în copilul tău? El poate deveni un Moise, un Petru, un Napoleon, un Spurgeon, un mare misionar ca Livingstone sau ???

Mi-aduc aminte că pe când eram prin clasa a II-a, am avut o lecție la citire despre Cornelia, mama fraților Gracchi, în care se spunea că într-o zi au vizitat-o două matroane romane, prietene ale ei, care, la un moment dat, au început să se laude cu bijuteriile lor. Ea a trecut în camera copiilor și a venit cu Tiberius și Caius, cei doi fii ai ei, și le-a zis: *„Acestea sunt bijuteriile mele."* Nu este de mirare că frații Gracchus au devenit bărbați de valoare și au rămas înscriși în istoria Romei.

Dacă ai fi un geniu în sculptură și ți s-ar cere să participi la un concurs internațional, nu ai considera aceasta ca o mare oportunitate, și nu te-ai strădui să lucrezi cea mai măreață statuie, ca să câștigi tu concursul? Nu ai sacrifica până și din timpul cuvenit somnului spre a realiza o capodoperă? Prin copil, Dumnezeu ne oferă cel mai înalt privilegiu de a prezenta lumii și lui Dumnezeu, nu o statuie moartă, ci o statuie vie, măreață, folositoare, și mult mai de valoare decât orice altă statuie, o statuie care nu poate fi prețuită în bani. Să ne împlinim bine acest înalt privilegiu.

Este un mare privilegiu să ai în mâinile tale potențialul caracterului unui copil, care întrece cu mult orice calcul, o adevărată comoară ce nu poate fi evaluată, dar care trebuie să fie dezgropată și pusă în folosință. Nu este ușoară scoaterea la suprafață a valorilor ascunse într-un copil, dar merită orice osteneală, orice sacrificiu. E investiția cea mai prețioasă și care aduce cel mai mare câștig. Această muncă de prelucrare a caracterului poate aduce părinților o bucurie mai mare decât dacă ar avea toate bogățiile pământului. Este adevărat, ea cere multă muncă, răbdare, tact, stăruință și mai ales multă rugăciune.

Eli era un prooroc al Domnului, dar nu s-a achitat corespunzător de răspunderea pe care o avea pentru copiii lui. De aceea, Domnul i-a spus lui Samuel: ***„Iată că voi face în Israel un lucru care va asurzi urechile oricui îl va auzi. În ziua aceea, voi împlini asupra lui Eli tot ce am rostit împotriva casei lui; voi începe și voi isprăvi. I-am spus că vreau să pedepsesc casa***

lui pentru totdeauna, din pricina fărădelegii de care are cunoștință și prin care fiii lui s-au făcut vrednici de lepădat, fără ca el să-i fi oprit" (I Sam. 3.11-13). Eli nu a căutat să plivească buruienile din caracterul copiilor săi. Așa se explică faptul că, de multe ori, din părinți buni și credincioși, ies copii foarte răi. Tatăl s-a ocupat numai de alții, nu de ai săi. Ce durere și câtă ocară pe Numele Domnului din pricina copiilor!

Părinții trebuie să identifice trăsăturile rele din firea copilului încă pe când acesta este mic și să-l ajute să le biruie, să fie stăpân pe ele. Eli nu a făcut aceasta și de aceea Domnul l-a pedepsit și pe el și pe copiii lui, căci au murit toți în aceeași zi. Fie ca acest exemplu rău să ne facă să ne dăm seama mai bine de răspunderea mare pe care o avem, să ne cutremurăm, să nu fim ușuratici, ci prin educație, prin învățătură, prin exemplu, prin stimulare, prin disciplină să căutăm să-i modelăm ca să devină caractere nobile, mari valori în lumea în care trăiesc.

*

O, Doamne, oare vor putea rândurile acestea să-i trezească pe mulți părinți, care și-au neglijat copiii, să-Ți ceară iertare și să caute de acum să-și împlinească, cu scumpătate, răspunderea lor? Fă aceasta prin Duhul Sfânt!

II. COPILUL ESTE ȘI EL RĂSPUNZĂTOR DE FORMAREA CARACTERULUI SĂU

Biblia spune: *„Ascultă, fiule, învățătura tatălui tău și nu lepăda îndrumările mamei tale"* (Pv. 1.8). *„Fiule ia aminte la cuvintele mele, pleacă-ți urechea la vorbele mele"* (Pv. 4. 20-27). Aici este arătată răspunderea copilului. Ea trebuie să se arate în ascultare deplină de părinți și de Domnul. Nici un părinte nu dorește răul copilului său. Este foarte greșit când copilul, umflat de

mândrie, nu mai vrea să asculte de tatăl său, motivând că are mai multă cunoștință decât el. Dar chiar dacă ar avea două doctorate, el nu are școala vieții, experiența pe care o are tatăl său. De aceea este bine să aibă capul plecat și să fie gata să mai învețe. La fel, Domnul prin Cuvântul Său, vrea numai binele și fericirea noastră, dar noi trebuie să acceptăm voia Lui cea bună, plăcută și desăvârșită. Pe copil trebuie să-l intereseze chiar mai mult decât pe părinți să aibă un caracter bun.

După cum părinții l-au învățat pe copil ca dimineața să-și spele fața, să se uite în oglindă și să-și pieptene părul ca să arate frumos, tot așa trebuie zilnic să se deprindă să-și dezvolte caracterul său. Aceasta-i cea mai bine răsplătită muncă și privește viața întreagă. Viața este frumoasă, plină de voioșie, cu adevărat fericită, și fericești și pe alții când ai un caracter bun. Îți dai seama că merită să o trăiești. De aceea nu socoti nimic prea mult sau prea greu să-ți însușești un caracter nobil, ales. Dumnezeu este gata să te ajute întru aceasta.

Sunt părinți care au neglijat complet formarea caracterului copilului. Odată vorbeam cu doi frați despre această neglijare, iar unul din ei a zis: *„Cum să poată forma caracterul copilului când părinții nu au nici ei înșiși un caracter bine format?"* Și el avea dreptate.

Copiii de la 10-12 ani pot să-și dea seama de anumite trăsături rele și să caute, în mod conștient, să le combată, să scape de ele. Dacă un copil este dezordonat, să caute să devină ordonat; dacă este molatic, să sară imediat ce mama sau tata îi spune ceva; dacă este mincinos, să nu mai spună minciuni niciodată. Cu cât mai repede, cu atât e mai ușor să scape de ele. O ramură rea lăsată să crească, va fi mult mai greu să o tai când s-a îngroșat de-a binelea.

De asemenea, să caute să-și dezvolte trăsăturile bune: să devină altruist, să fie drăguț cu toți, să fie harnic, să-și facă lecțiile, să ajute pe părinți la treburi, să fie atent cu toți, să fie mulțumitor, etc. Asupra acestora voi reveni mai târziu, dar aici vreau să accentuez îndatorirea sa personală în

formarea caracterului. Aceasta-i de mai mare importanță decât toate diplomele, decât cariera, decât averea. Aceasta este o avere pe care nimeni nu ți-o poate lua, o diplomă vie care te arată cine ești în fața tuturor. Ea nu-i scrisă pe hârtie, ci în inimă, în personalitatea ta și se manifestă în tot comportamentul tău. Este bine să-ți dai seama de valoarea nespus de mare a unui caracter nobil și să-ți propui să nu te lași până când nu l-ai dobândit.

1. Este necesar să dorești aceasta. Dorința este cauza care motivează acțiunile noastre. Dorința o primești citind biografiile unor bărbați deosebiți, a unor bărbați de care S-a folosit Dumnezeu într-un mod special, și ajungi să vezi cum din starea cea mai de jos, unii au ajuns la cea mai înaltă treaptă în societate.

De asemenea, o primești citind Biblia. În ea Dumnezeu îți arată cum vrea El să fii. Ce trăsături rele trebuie să înlături și ce trăsături de valoare trebui să te străduiești să le dobândești. Ea trezește dorința să devii plăcut Domnului și vei fi plăcut și oamenilor. Despre Domnul Isus, evanghelistul Luca spune: *„Și Isus creștea în înțelepciune, în statură, și era tot mai plăcut înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor"* (Lc. 2.52). După ce o mamă i-a citit din Biblie copilului ei despre nașterea și copilăria Domnului Isus, seara la rugăciune, copilul a zis: *„Doamne Isuse, fă-mă așa cum Tu ai fost la cinci ani!"* În el s-a trezit dorința să fie ca Domnul Isus. Nu ai vrea și tu să fii așa?

Apoi în Biblie apar o seamă de biografii. Ce frumoasă a fost copilăria lui Samuel și ce bărbat de seamă a devenit el în istoria lui Israel! Dar când era doar copil, Samuel a răspuns la chemarea lui Dumnezeu cu cuvintele: *„Vorbește, Doamne, căci robul Tău ascultă!"* În Biblie găsești biografia lui David, care din mic ciobănaș ce păștea cele câteva oițe ale tatălui său pe izlazul Betleemului, a ajuns împărat pe tronul lui Israel. Tu nu știi ce vei deveni în viață, dar trebuie să te pregătești bine pe tine însuți pentru slujirea care îți va fi hărăzită de Dumnezeu în viitor. Daniel ca băiat a fost luat prizonier de oștirea Babilonului.

Nu a fost ușor pentru el să fie despărțit de părinții lui, să fie legat cu frânghie la gât de alți băieți și toți aceștia duși pe jos sute de kilometri, mânați cu biciul de la spate, ca vitele, dar fiindcă a avut un caracter bun, Dumnezeu l-a ajutat ca mai târziu să devină prim-ministru, al treilea în conducerea împărăției Babilonului.

2. Este necesar să te străduiești să-ți clădești un caracter bun. Dorința este necesară, dar ea trebuie să pună în acțiune voința ta. Un zid nu se clădește singur, ci sunt necesare mâini care să pună cărămidă cu cărămidă și numai așa se vede că zidul se clădește. Se cere muncă, osteneală și se ajunge la rezultat. Iuda a scris: *„Zidiți-vă sufletește"*. Roagă-te mult pentru aceasta, așa cum știi tu, în cuvintele tale.

3. Fixează-ți ca țel anumite trăsături bune și caută să le dobândești, să le introduci în caracterul tău. Uită-te la lista cu trăsături bune și alege pentru început una sau două trăsături. De exemplu, să fii drăguț cu alții, și începe cu cei din familie, cu vecinii, cu colegii de la școală, să-i saluți frumos, să le zâmbești, să le spui o vorbă bună. Să-ți fixezi aceasta în minte și toată ziua, toată săptămâna, toată luna să urmărești să fii drăguț cu toți. Să nu fii acru, încruntat, posac sau indiferent. La zâmbetul tău, alții vor răspunde cu zâmbet. Are mare importanță să faci din aceasta un exercițiu zilnic, ca ea să devină o deprindere a ta. La început, ți se va părea ceva puțin forțat, dar trebuie să-ți impui voinței tale să faci aceasta, și, după un timp, când se va forma deprinderea aceasta, vei face totul cu multă ușurință, aproape automat. Este bine să observi că aceasta este o lucrare dublă: este o detronare a trăsăturii rele din firea ta, a tendinței de a fi urâcios sau indiferent față de alții, și de întronare a binelui, să ai o comportare frumoasă față de toți.

Când ai reușit să-ți întipărești o trăsătură bună în caracterul tău, ia o altă trăsătură. Câteodată, combaterea trăsăturii rele și întronarea celei bune este mai grea, dar trebuie să birui. Acesta este un exercițiu pe care îl poți face oriunde și

oricând; un exercițiu ce trebuie să-ți stăpânească gândirea și trăirea ta. Fii perseverent și ferm în munca de formare a caracterului tău.

4. Vei avea și falimente. Adu-ți aminte cum, pe când erai copil și clădeai un turn din cuburi și din nebăgare de seamă chiar tu sau un alt copil atingea turnul și se dărâma, tu te apucai și îl clădeai din nou cu mai multă grijă. Așa se întâmplă și cu clădirea caracterului, dar nu te da bătut. Stăruind, vei avea biruință.

Când pleci cu mașina din Sacramento spre răsărit, la două ore de mers, ajungi la Munții Siera Nevada cu lacul Tahoe, unde sunt pârtii speciale pentru schiat. Nu este de ajuns să-ți cumperi schiurile și gata ai devenit schior, ci trebuie să înveți sportul acesta frumos. Și ține minte: chiar schiorii care au primit medalia de aur la Olimpiadă, nu s-au născut schiori, ci au învățat. Vai, de câte ori au căzut la început! Dar după mult exercițiu, au ajuns să stăpânească bine sportul acesta, să aibă viteză, să ocolească reglementar steguleţele, să facă salturi reușite și numai după aceea au primit premiu. De aceea, nu descuraja dacă s-a întâmplat să ai un faliment. Caută să înveți și din falimente și avântă-te din nou.

Când eram copil de vreo 7-8 ani la Firiteaz, părinții au învățat găinile să doarmă vara într-un dud înalt din curtea casei. O cloșcă, după ce puii au fost mai mărișori, nu a mai vrut să doarmă în cotețul lor, ci a urcat și ea pe o scară în dud. Puișorii au urcat și ei după ea. Unul când a ajuns în vârful scării nu a putut face saltul pe creangă și a căzut. Copil fiind, l-am urmărit cu privirea și puiul, după fiecare cădere, urca din nou. După vreo 6-7 căderi, când eu credeam că este obosit și renunță, l-am văzut că a urcat din nou. Când a ajuns la ultima treaptă din vârful scării, s-a oprit, s-a odihnit puțin, a privit spre creanga pe care trebuia să sară, a dat de câteva ori din cap, apoi a făcut saltul și a reușit. Ceea ce a făcut puiul mi-a fost o bună lecție în viață: să nu mă dau bătut. Învață și tu aceasta.

Este bine să urmărești cu grijă realizarea țelului tău și seara să te verifici. Despre Benjamin Franklin, marele bărbat de stat al Americii, se spune că avea obiceiul ca seara să ia o foaie de hârtie, s-o împartă în două și pe o coloană să scrie *înfrângerile* suferite în acea zi, iar pe cealaltă să noteze *succesele*. A doua zi, cu mai multă grijă căuta să evite acele falimente. Cu vremea, a ajuns ca la partea *înfrângeri* să nu mai aibă ce să scrie, având numai *succese*. Și clădirea caracterului este bine să fie verificată mereu. Apostolul Pavel spune că Biblia este *„dreptarul învățăturilor sănătoase"* (II Tim. 1.13). Zidarii, când clădesc, mereu verifică zidul cu un dreptar, ca nu cumva zidul să fie strâmb și să se prăbușească. Iacov spune că Biblia este ca o oglindă (Iac. 1.23,24). După cum îți privești în fiecare dimineață fața în oglindă, ca să arăți bine, să nu râdă alții de tine, așa trebuie să-ți privești caracterul în oglinda Cuvântului sfânt, și orice murdărie pe care o mai observi, să o cureți, să o înlături.

NEVOIA NAȘTERII DIN NOU

Este necesar aici să mă repet și să fac o clarificare de mare importanță, atât pentru părinți, cât și pentru copii. Nu este de ajuns educația, adică să știi cum trebuie să fii, nu este de ajuns voința și străduința pentru realizarea unui caracter plăcut lui Dumnezeu, ci este necesară nașterea din nou. Atât Marx cât și Stalin au primit educație religioasă. Marx a făcut chiar și un comentariu la Evanghelia după Ioan capitolul 15 [8], iar Stalin a fost dat la Seminarul Ortodox din Tiflis, Georgia, spre a deveni preot. Unii susțin că a terminat studiile la Seminar, alți istorici susțin că a fost dat afară. Chestiunea este că au avut o educație religioasă, dar aceasta nu le-a folosit la nimic. Spre a avea însușirile spirituale, este absolut necesar să experimentezi lucrarea minunată a nașterii din nou pe care o face Dumnezeu prin Duhul Sfânt. Domnul Isus Cristos a zis: *„Trebuie să vă nașteți din nou"* (Ioan 3.7).

Cu voința și stăruința se poate ajunge la combaterea unor caracteristici rele și însușirea unor caracteristici sau deprinderi bune, ca: să fii punctual, să fii drăguț, sociabil, să fii ascultător, etc., dar nu se poate ajunge la însușirile spirituale ale caracterului ca roadă a Duhului Sfânt.

Spre a înțelege acest adevăr, folosesc din nou exemplul cu altoirea. Poți să aduci părul păduret din pădure și să-l plantezi în grădină, dar el tot păduret rămâne. Schimbarea locului nu îi schimbă firea. Poți să-i tai ghimpii și ramurile care au crescut în toate părțile și să-i formezi o coroană frumoasă, să-i pui gunoi la rădăcină și drept rezultat vei avea frunze mai bogate, dar roada va fi tot pere păduretе. În zadar îi pretinzi să-ți producă pere pergamute că nu poate. Firea lui, toate fibrele lui sunt pentru pere păduretе: aceasta este o lege înscrisă în toată structura lui. Ca să poată produce pere pergamute, el trebuie tăiat și altoit. Altoirea îi schimbă firea, îi dă posibilitatea să rodească perele dorite de tine. Cristos Domnul a enunțat această lege în cuvintele: *„Pomul bun nu poate face roade rele și nici pomul rău nu poate face roade bune"* (Mt. 7.18). Iar altădată a zis: *„Ori faceți pomul bun și rodul lui bun,* (referirea este la altoire), *ori faceți pomul rău și rodul lui rău, căci pomul se cunoaște după rodul lui"* (Mt. 12.33).

La fel este cu firea noastră. Noi moștenim de la părinți firea păcătoasă. Noi nu suntem păcătoși pentru că facem păcate, ci facem păcate fiindcă suntem păcătoși prin firea noastră: păcatul este doar roada păduretului nostru. La nașterea din nou, care este ca altoirea, se produce o schimbare a vieții, noi primim o fire nouă, divină, care are posibilitatea și capacitatea să aducă roada bună, spirituală. Apostolul Pavel enumeră clar roada firii pământești și roada Duhului în Epistola sa către Galateni, cap. 5.19-23.

Dacă tu încă nu ești născut din nou, îngenunchează în fața Domnului și roagă-L să facă această lucrare. Crede că El o poate face. Dă-I Lui viața ta păcătoasă să o schimbe, să o transforme. Schimbarea este lăuntrică. Atunci vei avea alte dorințe, altă trăire. Marele scriitor rus Tolstoi, în cartea

sa *„Religia mea"* vorbește despre această schimbare care s-a petrecut în viața lui. El spune: *„Acum 5 ani am primit credința. Am crezut în doctrina lui Isus și întreaga mea ființă a fost transformată radical. Ceea ce am dorit altădată, acum nu mai doresc și am început să doresc ceea ce niciodată înainte nu am dorit. Ceea ce altădată îmi părea ca fiind bun, acum a devenit rău".* Această schimbare a vieții este constată de tine și este observată de alții. Aici de fapt este începutul creștinismului. Până aici omul zice: *„Aș vrea, dar nu pot".* După această experiență de înnoire a vieții, apostolul Pavel a scris: *„Pot totul în Cristos care mă întărește"* (Fil. 4.13).

O ATENȚIONARE

Precizez însă că și cel născut din nou trebuie să urmărească creșterea sa spirituală, dezvoltarea caracterului, aducerea roadelor bune. Altoiul cere îngrijire, altfel firea veche existentă mai jos de altoi, dă lăstari ce produc pădurețe și omoară altoiul, căci îi abosrb toată seva. Biblia spune: ***„Luați seama bine ca nimeni să nu se abată de la harul lui Dumnezeu, pentru ca nu cumva să dea lăstari vreo rădăcină de amărăciune, să vă aducă tulburare și mulți să fie întinați de ea"*** (Evr. 12.15).

În această lucrare de zidire a caracterului, trebuie să fie implicați toți părinții, toți copiii, toți tinerii, toți vestitorii Evangheliei și toți membrii Bisericilor. Îndeosebi cei proaspăt convertiți și botezați au mare nevoie de ajutor în privința aceasta. Întotdeauna, după botez, urmează o perioadă de ispitiri; de aceea este necesar ca frații din comitet să-și aleagă câte un suflet pentru care să fie doică, să-l ajute să se hrănească duhovnicește, pentru ca să crească în har. Domnul Isus a zis: ***„Și învățați-i să păzească tot ce v-am poruncit"*** (Mt. 28.20).

RUGĂCIUNEA PĂRINȚILOR:

Doamne, fiindcă suntem conștienți că noi, ca părinți, purtăm o mare răspundere, și în fața lumii și în fața Ta, de felul cum ne creștem copilul, de aceea Te rugăm învață-ne Tu în privința aceasta! Luminează-ne pe noi ca părinți, ca apoi noi să-l luminăm pe el. Ajută-ne, Te rugăm, în tot ce facem să fim un bun exemplu pentru el! Dă-ne acea gingășie a dragostei să-i putem modela caracterul lui, ca să se dezvolte frumos în tot ce este bun, scump și folositor, atât pentru el, cât și pentru noi și pentru toți.

Am vrea să ne achităm cu cinste de această uriașă răspundere pentru care noi suntem prea mici și slabi. De aceea apelăm la Tine: ajută-ne să avem multă răbdare în această prelucrare a caracterului copilului nostru, să știm cum să facem această lucrare glorioasă, ca el să devină un vas ales, chiar frumos ornamentat, spre lauda slavei Tale. Ascultă-ne, căci Te rugăm în Numele preaiubitului Tău Fiu și al nostru bun Mântuitor! Amin.

RUGĂCIUNEA TÂNĂRULUI:

Doamne Dumnezeule, am auzit că ești bun: ajută-mă să cunosc și eu bunătatea Ta, și, prin Duhul Sfânt schimbă-mă, ca să devin și eu bun cu toți! Recunosc și-mi pare rău că, de multe ori, nu sunt bun, nu ascult, nu sunt gata să fac ceea ce trebuie să fac. Te rog iartă-mă! Am în mine unele părți rele, Tu le știi mai bine decât mine; aș vrea să le înlătur din viața mea. Ajută-mă Tu, dă-mi și înțelepciunea și puterea de care am nevoie pentru aceasta! Ascultă-mă, Te rog! Amin.

Bibliografie

.. Joseph P. Free, *Archaeology and Bible History,* 1969, pag. 242.

2. Henry H. Halley, *Manual Biblic,* 1993, pag. 44.

3. James Dobson, *Creşterea copiilor,* Noua Speranţă, 1993, pag. 38, 39.

4. Iosif Trifa, *Istorioare, pilde,* pag. 349.

5. Johann Amos Comenius, *Texte alese,* Editura de Stat Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1958, pag. 116.

6. V. G. Belinschi, *Opere pedagogice alese,* ARLUS 1952, pag. 20.

7. Chicago Tribune, 26 oct. 1969.

8. Marx, *The Union of the Faithful with Christ, Was Karl Marx a Satanist?* de R. Wurmbrand, 1979, pag. 7.

O ÎNȚELEAPTĂ FOLOSIRE A METODELOR DE FORMARE A CARACTERULUI

> *„Ce ați învățat, ce ați primit și auzit de la mine, și ce ați văzut în mine, faceți. Și Dumnezeul păcii va fi cu voi"* (Fil. 4.9).

Ce metode mult folositoare a întrebuințat apostolul Pavel spre a ajuta pe frații din Filipi, copiii lui spirituali, să aibă un binecuvântat caracter creștin de o înaltă ținută morală! Din verset se constată că el a folosit educația, dăruirea, vorbirea și forța exemplului. Cei din Filipi nu erau copii în formare, ușor de modelat, ci erau oameni maturi deprinși la rele, cu multe obiceiuri și năravuri vătămătoare înrădăcinate în firea lor. Totuși pe aceștia i-a ajutat să se iubească (cap. 1.9), să fie uniți, o simțire și un gând (2.2), să fie altruiști (2.4), să fie ascultători (2.14), *„fără vină în mijlocul unui neam ticălos și stricat"* unde ei străluceau ca niște lumini în lume. Aș vrea ca toți părinții să poată proceda la fel.

LUCRURI CE TREBUIE EVITATE

1. Îndoiala

Ca să faci această lucrare binecuvântată de formare a caracterului, mai întâi se cere *să crezi* că poți face lucrul acesta. Orice îndoială trebuie înlăturată. Unii copii sunt răi, au un temperament neastâmpărat, inflamabil; sunt împotrivitori, încăpățânați și ți se pare că n-ai să poți face oameni din ei. La aceste porniri dinăuntrul lor, se mai adaugă influențe rele din afară, alți copii răi, care sunt surse de iritare și pilde rele pentru copiii tăi.

Belinschi a scris: *„O educație înțeleaptă îl face pe cel rău din fire mai puțin rău sau chiar bun, dezvoltă până la un anumit grad chiar și cele mai limitate capacități și, în măsura posibilităților, umanizează și firea cea mai mărginită".* [1]

Este bine să fii conștient de acestea și totuși să crezi că ceea ce tu pui în ei va aduce roadă. Adu-ți aminte că ceea ce a pus în Moise mama lui, deși după aceea a crescut în belșug la palatul lui Faraon și a urmat cele mai înalte școli ale Egiptului, totuși aceea a rămas. La fel, într-o vreme de mare decădere spirituală în Israel, când oamenii trăiau fără grijă în Sion, se desfătau, beau vin cu pahare lungi, se culcau pe paturi de fildeș, aiurau în sunetul alăutei, în timp ce frații lor sufereau în frigurile foamei; când bărbații, ca niște cai bine hrăniți, nechezau după nevasta aproapelui, când nici unuia nu-i plăcea dreptatea, când preoții erau stricați, lacomi de câștig mârșav, când toți înșelau; într-o vreme când poporul din țara lui Iuda era deja sortit robiei (Amos 6. 1-7), niște părinți anonimi (ai lui Daniel și ai celorlalți 3 tineri) au modelat în copiii lor un caracter care a devenit cu atât mai sclipitor cu cât condițiile de viață au fost mai vitrege: răpiți de la părinți, duși sute de kilometri pe jos ca prizonieri într-o țară străină, fără o supraveghere a părinților și cu cele mai ispititoare momeli ale Babilonului, puși în școală și tratați cu cele mai bune mâncări și băuturi, ei au știut și au avut tăria de caracter să renunțe și să rămână tari în ceea ce au învățat acasă. Falnica cetate a Babilonului cu ziduri înalte și cu 100 de porți de aramă, cu o civilizație și strălucire nemaivăzută de acești tineri, nu i-a putut totuși clinti din convingerile lor, nu le-a putut perverti caracterul. Dacă aceia au putut, și tu trebuie să crezi că poți face din copiii tăi oameni de caracter, în ciuda stricăciunii mari din lumea de azi.

Doamne, ridică și azi asemenea părinți, care să dea copiilor lor o astfel de zestre pe care nimeni, nici chiar Fiara apocaliptică să nu le-o poată lua!

2. Severitate mare

Această lucrare se face cu multă dragoste și răbdare, nu cu ciomagul. Medicul chirurg când face o operație, o face cu calm, cu atenție și cu multă gingășie. Oare operația pe caracter nu este mult mai importantă? Bătaia stârnește împotrivire, deci dă rezultate contrare. Copilul trebuie învățat în starea de voioșie, de relaxare, nu de tensiune. Nu căuta să înăbuși vioiciunea, bucuria și râsul nevinovat, ci tocmai această stare bună, reală, folosește-o, căci ea este potrivită pentru lucrarea la caracterul lor. Severitatea nu este bună.

Pedagogul rus Belinschi spune în privința aceasta: *„În ciuda legilor firii și ale spiritului, în ciuda condițiilor de dezvoltare a personalității umane, tatăl ar dori ca proprii lui copii să privească și să considere lucrurile nu cu ochii lor, ci cu ochii săi; el prigonește și ucide în ei orice independență a voinței, socotindu-le ca o încălcare a respectului filial, ca o răzvrătire împotriva autorității părintești. Iar bieții copii nu îndrăznesc să deschidă gura în fața lui; energia, voința, caracterul, viața însăși le sunt înăbușite, ei devin niște statui respectuoase, se molipsesc de viciile specifice robilor: devin șireți, pătimași, ascunși, mincinoși, caută să înșele."* [2] Dragostea rațională trebuie să constituie temelia relațiilor dintre părinți și copii. *„Iubirea presupune încredere reciprocă și tatăl trebuie să fie în aceeași măsură și tată și prieten al fiului său."* [3] Este bine să înțelegem că severitatea prea mare nu este bună. Dezvoltarea caracterului nu se poate face într-o astfel de atmosferă; de aceea trebuie evitată.

3. Povestirile ireale

Să fie lăsate la o parte poveștile cu Făt-Frumos, cu zâne, cu zmei, cu strigoi, cu fantome, care produc groază și în realitate sunt minciuni. Chiar și fabulele este bine să fie evitate, căci curând copilul își va da seama că nu este ceva adevărat. La unele fabule i se poate explica copilului că fur-

nica, dacă ar vorbi, cam așa i-ar vorbi greierului leneș. De asemenea este bine ca noi, ca și credincioși, să nu ne înșelăm copiii cu povestea despre Moș Crăciun că aduce daruri, cu deghizarea unei persoane în Moș Crăciun cu barbă albă. Să nu mințim copiii nici chiar în glumă. Ei trebuie să știe că tata și mama nu spun minciuni, căci sărbătoarea este a Nașterii Domnului Isus, nu a lui Moș Crăciun, personaj mitologic inventat de oamenii necredincioși, menit să schimbe tot sensul sărbătorii de la dovada că Dumnezeu ne-a iubit și a trimis pe Fiul Său în lume ca să ne mântuiască, la un moș cu barba albă sau la un brad împodobit. Chiar și cântările cu Moș Crăciun, deși par frumoase, este bine să fie evitate. Noi trebuie să cântăm laude Domnului, care a avut milă de noi, nu zeului Moș Crăciun, care știm că nu există. Terenul virgin al copilului nu trebuie însămânțat cu minciuni, ci cu adevăruri sfinte. Știu că nu este ușor să lupți împotriva valului, dar trebuie. De ce, în loc să se bucure Domnul de noi, să râdă Diavolul?

4. Lipsa de acord între părinți

De la început trebuie evitat orice frecuș între părinți în privința creșterii copilului. Copiii foarte ușor sesizează aceasta și dau peste cap toate străduințele lor. Ba se întâmplă ceva și mai rău: ce sădește unul, smulge celălalt. Nu este bine, fiți conștienți de adevărul acesta. Evitați orice neînțelegeri între copii. Acestea discutați-le în liniște în camera voastră și rezolvați-le.

5. Nu lucruri abstracte

Copilul încă nu are capacitatea de a raționa, de a înțelege cele ce nu se văd, dar ei au o imaginație vie, o afecțiune mare și o sete de a cunoaște cât mai mult lumea în care trăiesc. Pentru cei mici este mai greu să tragă concluzii, și trebuie în chip simplu să li se dea „mură în gură", potrivit cu vârsta lor. De aceea, la început rămâneți la cele simple și practice.

6. Nu fi o pildă rea

Copiii sunt influențați puternic nu de vorbe, ci de exemplul pe care tu îl dai, de ceea ce tu faci. Nu cere copilului să facă ceea ce tu nu faci și nu-i spune să nu facă ceea ce tu faci. În zadar îl înveți să nu mintă, când el ajunge să constate că tu minți; dacă te întreabă cineva la telefon de soțul tău și tu nu-i spui că doarme, ci spui că nu este acasă, și fără să-ți dai seama, când soțul se scoală și îi spui că l-a căutat cutare, dar că tu i-ai spus că nu este acasă, copilul aude și constată minciuna. Așa va minți și el.

Cineva s-a gândit să pună adevărul acesta într-o formă mai izbitoare într-o fabulă cu racul și puiul său. Tata-rac a fost nemulțumit că puiul mergea de-a-ndărătelea și i-a cerut să nu mai meargă așa, ci să înoate și el înaintând, ca toate celelalte viețuitoare acvatice. Atunci puiul i-a cerut să-i arate cum anume, iar când tata-rac a pornit să-i arate, mergea de-a-ndărătelea. Văzându-l, puiul îi zise că exact așa merge și el. Ține minte: copiii calcă nu pe vorbele tale, ci pe urmele tale. Vechea zicală din bătrâni are mult adevăr: *„Ori te poartă cum ți-e vorba, ori vorbește cum ți-e portul"*. Să nu fie dizonanță între vorbire și trăire; evită aceasta, căci copiii foarte rapid observă.

Cu acestea în minte să trecem la ceea ce am scris în titlu:

O ÎNȚELEAPTĂ FOLOSIRE A METODELOR DE FORMARE A CARACTERULUI

Este o muncă foarte grea și de lungă durată, dar ai răspundere să o faci. Experiența a mii și milioane de persoane, în nenumărate generații, de-a lungul a mii de ani, a descoperit anumite metode bune, folositoare în a modela și a dăltui adevărate capodopere în copii. Iată câteva din aceste metode:

1. Motivarea

Aici este vorba de pregătirea copilului să te asculte. După cum pentru orice construcție întâi se face pregătirea terenului și se sapă fundația, tot așa este și cu edificiul măreț al caracterului copilului tău. Nu-i necesar să-i spui copilului că vrei să-i dezvolți caracterul, căci el nu va înțelege ce îi spui, dar trebuie să stabilești în chip tainic o bună relație a dragostei. El să știe că tu îi vrei numai binele. Datorită acestei afecțiuni a dragostei, care este foarte dezvoltată la copii, el se va lăsa modelat de tine. Pe baza acestei dragoste, se va crea în el convingerea fermă că tu în toate îi vrei numai binele, nicidecum răul. Dragostea este cheia la inima copilului să te asculte. Am văzut copii care nu vor să ia medicamente, dar mama începe să plângă și să-l roage cu lacrimi; atunci el deschide gurița și ia medicamentul, deși se scutură de el. Dragostea îl biruie.

Când copilul este mai mărișor, îi spui că așa este bine, așa este frumos, așa vrea Dumnezeu, că este spre binele lui să facă sau să nu facă un lucru. Sădirea trăsăturilor bune în caracterul lui și smulgerea buruienilor, a trăsăturilor rele pe care voi, părinții, le-ați dat ca moștenire, să devină o plăcere pentru el, un fel de distracție. Cele rele sunt ca spinul ce a intrat în picior: îl doare, dar trebuie scos și atunci se simte ușurat. El știe că tu îl iubești și că îi vrei binele, de aceea se lasă în mâna ta.

Pe vremea când eram copil, nu erau dentiști la sat, ci bărbierul satului făcea pe dentistul; el avea o pereche de clești și scotea dintele sau măseaua care te durea. Nici vorbă de injecție pentru anestezie. Când a început să mi se miște un dinte și să mă doară, nu am vrut să merg la bărbier, dar cineva m-a învățat să leg bine dintele cu o ață tare, cele două capete de ață să fie mai lungi și să dau cuiva să mi-l scoată sau să deschid ușa, să leg cele două capete de clanța ușii, apoi să izbesc ușa să se închidă și dintele într-o clipită era afară. Astfel scoaterea dintelui care era ceva de groază a devenit o distracție cu puțină durere. Așa cum îi tai unghiile, deși nu-i place, tot așa trebuie să fie tăierea acelor

trăsături rele ale temperamentului copilului care încep să se arate, știind că este spre binele lui, spre onoarea părinților și spre slava Domnului.

2. Învățarea

Este bine ca părinții să stabilească pe cât posibil o sesiune zilnică de joacă și învățătură biblică. Pentru relaxare și desprinderea de toate celelalte, este bine să cântați împreună o cântare sau două, să fie o atmosferă veselă, plăcută, un fel de distracție. Copilul nici să nu știe că tu faci lecții cu el. Eu mi-aduc aminte că veneam cu părinții seara de la munca câmpului, frânți de oboseală, de la prașila porumbului sau de la seceriș, și părinții se așezau cu noi afară pe prispa casei, cântau cu noi două-trei cântări și ne spuneau câteva învățături. Cântări ca: *Nu fă fapte rele, rău să nu vorbești; Fugi, fugi de păcate tot mai departe; Ia, Părinte, inima mea; O, Păstorule bun, paște sufletul meu; Isuse dulce, mult Te iubesc; Isus știu mă iubește* și multe altele pot avea un impact binecuvântat asupra caracterului pentru toată viața. Atunci, între 8-12 ani, am învățat cele mai multe cântări și mi s-au format o seamă de convingeri de la care nimeni nu a reușit să mă îndepărteze. Am preferat bătaia zdravănă din partea preotului Traian Putin, care, beat fiind, a vrut să mă facă ortodox cu forța și-mi cerea să fac semnul crucii, dar eu nu am vrut, căci știam din Biblie că nu trebuie să fac așa ceva. Mi-a înșinețit și capul și pieptul, dar n-am cedat. Sădirea convingerilor are mare valoare. Biblia spune: *„Părinților, nu întărâtați la mânie pe copiii voștri, ci creșteți-i în mustrarea și învățătura Domnului"* (Ef. 6.4). Învățați-i ce este bine și ce este rău. Așa cum îi spuneți să nu bage mâna în gură, și aceasta o repetați de multe ori, așa învățați-l să evite anumite lucruri. Ajutați-l să i se dezvolte discernământul, să deosebească binele de rău.

Chiar de la o vârstă fragedă, copilul poate fi deprins să-i placă frumosul, să-l admire, să i se formeze gustul pentru frumos, pentru curățenie, pentru bună rânduială;

să-și așeze frumos hainele, ciorapii, încălțămintea, cărțile la locul lor, jucăriile strânse în colțul sau în cutia lor, nu împrăștiate în toate părțile. Această deprindere trebuie să-i intre în sânge, să facă aceasta cu bucurie, fără să-i mai spui.

Apoi ia-l de mânuță și du-te cu el la plimbare. Învață-l Calea Domnului, învață-l să iubească pe toți oamenii, căci Dumnezeu îi iubește pe toți. Învățați-l să iubească natura, creația lui Dumnezeu. Să iubească un izvor, un câmp cu iarbă verde, o floare, o plantă, un pârâraș ce clipocește printre pietre, să urmărească o furnică, un fluturaș, o păsărică. Să se bucure de ele, nu să le strivească, să le rupă. Apoi să învețe respectul pentru alte persoane, pentru bunurile altuia, pentru jucăriile altuia. Să-l înveți să fie altruist, să dea din jucăriile lui și altui copil să se joace, sau din bomboanele lui. Când este mai mărișor, să-l înveți să salute frumos, să vorbească drăguț cu toți, să nu rupă cărțile, să nu scrie pe garduri, să nu zgârie pereții, să nu mâzgălească masa sau pătuțul, ci să le păstreze curate. Să nu verse laptele din ceașca lui, să nu arunce biscuiții. Sunt lecții simple de bună rânduială, care pot avea urmări binefăcătoare toată viața.

Este bine ca învățăturile să fie exemplificate prin povestiri, căci copiii sunt dornici de povestiri, și ele se înregistrează bine în memoria lor. Dacă sunt și ilustrații li se întipăresc mult mai bine lecțiile. Memoria vizuală este mult mai puternică decât cea auditivă. Și există deja o literatură ilustrată destul de bogată pentru copii. De exemplu: *Credința creștină pe înțelesul celor mici; Copiii din Biblie; Viața patriarhilor; Viața lui Moise; Judecătorii; Rut; David; Viața profetului Ilie; Viața profetului Elisei; Estera; Viața Domnului Isus* (două volume); *Pildele Domnului Isus; Hudson Taylor; Căci un Copil ni s-a născut; Pentru mine; Cristos a înviat; Cristos mi-a schimbat viața; Biblia copiilor; Biblia pentru ochișori micuți; Cheițe pentru copii* (4 volume), *Imagini* și o seamă de alte cărți ilustrate pentru copii. Când eu am fost copil, nu era nici o carte religioasă pentru copii, doar Harfa copiilor cu cântări speciale pentru cei mici.

Este bine ca părinții să-și dea seama ce temperament au copiii lor, pentru ca, în mod sistematic, să caute să le dezvolte trăsăturile bune înnăscute și să le combată pe cele rele, să smulgă buruienile vătămătoare. Pe cele bune să le ia pe rând, să le ude cu aprecieri, să le cultive și să rămână mai mult timp cu învățătura la aceeași trăsătură, ca să devină deprindere, să facă de la sine, fără ca tu să-i spui, și fără forțare, ci cu bucurie. Apoi să treacă la altă trăsătură. Nu căutați să faceți multe deodată, nu vă grăbiți, căci dați peste cap toată lucrarea. Urmăriți să vedeți dacă copilul a prins sensul învățăturii. Întrebați-l de ce face sau nu face cutare sau cutare lucru. Copilul trebuie să știe de ce face așa. Totul trebuie să țâșnească din convingerile sale.

Faceți la fel cu trăsăturile sau caracteristicile rele înnăscute sau împrumutate, care trebuie plivite. Este bine să se ia rând pe rând, nu multe odată. Să i se explice prin povestiri, de ce nu este bine să facă cutare sau cutare lucru, pe care alt copil îl face. De ce nu este bine să mintă, de ce nu este bine să înjure, să vorbească urât; de ce nu este bine să se enerveze, să se bată cu alți copii; de ce nu este bine să fie neascultător de părinți; de ce nu este bine să strice lucrurile, să rupă cărțile, să fure creionul sau jucăria altuia.

Pe lângă învățătura dată în sensul acesta, este bine să se facă ironizarea minciunii, a mâniei, a beției. Aceasta îi va inspira dezgust față de astfel de vicii. Eu, când aveam 14 ani, am luat hotărârea să nu folosesc băuturi îmbătătoare, și de atunci sunt 64 de ani și, slavă Domnului, am respectat acea hotărâre. Nu cunosc gustul țuicii, nici al berii, al șampaniei. Ceea ce m-a determinat să iau o așa hotărâre nu au fost părinții, ci un nepot al lui tata: îl chema Tănase. El n-a zis către mine să nu beau, căci lui îi plăcea băutura, era cu totul decăzut în patima beției. Venea rar pe la noi, era îmbrăcat în zdrențe, cu fața buhăită și hainele pe care i le dădea tata azi, el mâine mergea și le dădea pe băutură. El m-a făcut să nu iau în gura mea băutură îmbătătoare, afară

de vinul de la Cina Domnului. Scârba de o asemenea viață m-a făcut să mă plec înaintea Domnului și să mă rog să mă ajute să n-ajung într-o astfel de stare.

Abraham Lincoln, fost președinte al Statelor Unite ale Americii, călătorea într-o zi într-o caleașcă cu un colonel din Kentucky. Acesta, pe drum, a scos din buzunar o sticlă cu lichior și i-a oferit-o președintelui, dar Lincoln a refuzat să bea. După puțin timp, a scos tabachera și i-a oferit țigări președintelui, dar și de astă dată președintele a dat din cap și a zis: *„Mulțumesc, colonele, dar eu nu fumez. Și să-ți istorisesc acum de ce. Într-o zi, când eram abia de 9 ani, mama mea bolnavă m-a chemat la patul ei și mi-a zis: «Abe, doctorul mi-a spus că nu mai este speranță să mă fac bine, dar doresc ca tu să fii un băiat bun și aș vrea să-mi promiți acum, înainte de plecarea mea din lumea aceasta, că nu vei bea niciodată alcool și că nu vei fuma toată viața ta». Atunci am promis mamei mele și niciodată până astăzi nu mi-am călcat acea promisiune. Oare vrei tu ca acum eu să-mi calc acel cuvânt dat mamei mele?"* *„O, nu* - zise colonelul - *și eu dacă aș fi făcut o promisiune de felul acesta, aș fi fost mult mai fericit decât sunt".* [4)]

Au mare importanță învățăturile mamei și ale tatălui! Ele îl ajută și la adânci bătrâneți să se împotrivească ispitelor și să rămână ferm în hotărârile luate. Există scăpare și din patima beției, dar este mult mai bine să nu cazi în ea.

3. Repetarea

Învățătura trebuie repetată. Repetiția este mama învățăturii. Ea trebuie predată viu, cald, cu imaginație vie încât repetarea să fie dorită de copil. El să zică: *„Mai spune-mi povestea cu..."* Dacă cere repetarea, înseamnă că i-a plăcut lecția și a prins ceva din ea. Altfel se plictisește, devine obositoare.

Prin anii 1956-57, eram păstorul Bisericii Baptiste I din Timișoara și mă ocupam îndeaproape și de copii. Într-o zi din săptămână aveam după masă o întrunire cu ei în camera anexă a Bisericii. Erau mulți, dar erau cuminți și mă ascultau.

Lecțiile erau o plăcere pentru ei, căci reușisem să găsesc la consignație un mic aparat de proiecție cu niște diapozitive pe sticlă. O lecție era ascultarea copiilor de părinți. Pe diapozitive era redată povestea unei fetițe neascultătoare de mămica ei și pățania sa. Fetiței îi plăcea mierea - de fapt cărui copil nu-i place mierea? Mama, ca să ferească fetița de ispită, a pus-o într-un borcan mare, acoperit cu o carte, sus pe dulap. Odată când mama a trebuit să fugă la Alimentara după niște cumpărături, a spus fetiței să fie cuminte, dar abia a plecat mama și fetiței i-a venit pofta de miere. A venit, s-a uitat la borcan, dar era prea sus; a stat puțin și s-a gândit ce ar putea face să ajungă la borcan. Și i-a venit ideea să aducă un scaun. Repede a fugit în bucătărie, a luat un scaun, l-a dus lângă dulap, s-a urcat pe el, dar încă nu ajungea bine. S-a ridicat în vârful degetelor și cu mânuța ei a ajuns la partea de jos a borcanului. Borcanul era mare și greu și nu putea să-l ridice. S-a uitat iar la el și mierea parcă îi făcea cu ochiul. S-a ridicat din nou în vârful degetelor, și-a întins mult mânuța în partea de jos și a început să-l miște. Bucuria ei. L-a mai mișcat odată înspre ea și iată aproape un sfert se vedea că l-a tras. Iar s-a ridicat în vârful degetelor, din nou a pus mâna pe după borcan, acum era ceva mai aproape și a tras, a tras și vedea că borcanul se apropie. S-a mai opintit odată și borcanul s-a răsturnat în capul ei. Cartea sărise cât colo, iar mierea îi curgea și pe păr, și pe față, și pe haine. Tocmai în clipa aceea a sosit și mama. Să o fi văzut cum arăta, toată unsă cu miere! Parcă ar fi fost sub un duș de miere. Ce pedeapsă o fi primit sărăcuța pentru neascultarea ei! Această lecție le-a plăcut atât de mult, încât de nenumărate ori Sanda Gongola și alte fete mă rugau să le arăt fetița cu borcanul de miere. Au povestit și acasă părinților lecția învățată. După mai bine de 35 de ani, când sora Sanda ne-a vizitat la Sacramento, încă își aducea aminte de acele lecții, deși atunci ea avea doar 4-5 anișori. Repetarea înscrie lecția adânc în mintea copilului și unele lecții, care sunt plăcute, nu se uită toată viața.

Greutatea repetiției este uneori la părinte, nu la copil. Unii copii memorează mai greu decât alții un cuvânt de aur sau o poezioară. Dar părinții trebuie să fie înțelegători, să aibă răbdare, să repete cu ei și vor reuși. Mama lui John Wesley avea 20 de copii. Pe vremea aceea nu erau școli în fiecare sat. Mama lui Wesley a fost învățătoarea copiilor lor. Unul din copii a fost mai greu de cap. Într-o zi, soțul, care era predicator, a asistat la o lecție și a văzut că ea a trebuit să repete cu copilul același verset de aur de 20 de ori. El i-a zis: *„E prea mult să repeți de 20 de ori!" „Dacă mă opream la a nouăsprezecea oară"* – a zis ea – *„toată munca mi-ar fi fost zadarnică, dar la a douăzecea repetare a prins, deci am reușit".* [5]

Părinți, învățați să nu vă dați bătuți, ci să repetați; să nu vă opriți nici la a douăzecea oară, dacă trebuie, și veți avea succes. Cu atât mai mult cu cât știți că lecțiile pentru caracter sunt pentru toată viața. Ca să aveți această răbdare, ar trebui să intrați într-un atelier de sculptură, ca să vedeți cu câtă răbdare fasonează sculptorul fața unei statui de marmoră. Uneori lucrează săptămâni sau luni ca să-i dea anumite trăsături. Și este numai o statuie moartă, care nu face nici rău, nici bine altora. Dar tu lucrezi la statui vii pentru viața aceasta și pentru veșnicie. Merită să repeți, dacă trebuie, săptămâni și luni, ca să dai odorului tău drag o trăsătură de caracter, care să fie binecuvântată pentru el și pentru alții, sute sau mii. Ce puțin au știut mama și tata când m-au învățat și au repetat unele adevăruri, că eu voi ajunge, cu ajutorul Domnului, să le împărtășesc acele adevăruri prin radio la două-trei milioane de suflete, după estimarea postului de radio Monte Carlo, și la mult mai mulți prin Radio Europa Liberă!

Repetarea nu este muncă zadarnică, ci este binecuvântată. Folosiți din plin metoda aceasta, căci și apostolul Petru a folosit-o. El a scris: *„De aceea voi fi gata să vă aduc totdeauna aminte de lucrurile acestea, măcar că le știți și sunteți tari în adevărul pe care-l aveți. Dar socotesc că este drept, cât voi mai fi în*

cortul acesta, să vă țin treji aducându-vă aminte" (II Pet. 1.12-13). În aceste cuvinte, se constată că el repeta adevăruri pe care frații credincioși în Cristos Domnul le știau deja, dar el voia să-i țină treji, să aibă mereu în vedere acele lucruri.

Apostolul Pavel a repetat către frații din părțile Galatiei, unde se părea că unii învățători falși, cu învățături străine au făcut să falimenteze lucrarea lui acolo. Dar el nu s-a dat bătut, nu a renunțat la ei, ci le-a repetat în scris adevărul că mântuirea este numai prin Cristos Domnul, nu prin Legea lui Moise. El oftează pentru ei în cuvintele: *„Copilașii mei, pentru care simt iarăși durerile nașterii, până ce va lua Cristos chip în voi!"* (Gal. 4.19). Domnul să vă dea răbdare să repetați adevărurile sfinte cu copiii voștri!

4. Verificarea

Părinții au răspunderea să controleze, să verifice dacă învățătura lor se aplică în viața copilului, așa cum zidarul cu firul cu plumb mereu își verifică zidul pe care-l construiește, ca nu cumva să fie strâmb. Ei trebuie să supravegheze îndeaproape comportarea copilului să vadă cum se dezvoltă caracterul lui, să observe dacă ceea ce l-au învățat a devenit o deprindere, precum și dacă a scăpat de trăsătura rea pe care au combătut-o.

Uneori verificarea îți produce bucurii deosebite, o înaltă stare de mulțumire lăuntrică, văzând cum ceea ce ai sădit în caracterul odraslei tale scumpe a prins rădăcini și crește. Dacă ai o grădină și semeni legume, nu-i așa că te bucuri când vezi că răsar și cresc? Cu mult mai mult te bucuri când vezi dezvoltarea caracterului celui scump în ochii tăi. Munca nu ți-a fost degeaba, îți crește inima și cu mult mai mult avânt te apuci de muncă mai departe. Mai este mult de plivit și mult de sădit. Merită să muncești nu numai pentru hainele și pentru mâncarea copilului, ci cu mult mai mult pentru ceea ce are el mai scump. Verifică-ți însă mereu munca. Ea îți arată ce ai făcut și cât mai ai de lucrat.

Câteodată verificarea îți dă dureri de cap, căci constați falimente la fiul sau fiica ta. Ceea ce ai clădit, s-a strâmbat. Aceasta îți frânge inima și ți se pare că toată munca ta a fost în zadar, că nu poți face nimic. Dar nu este așa. Adu-ți aminte că și în grădină ai plivit buruienile și ai săpat stratul de ceapă sau morcovi, și totuși iar au dat buruienile și trebuie să sapi din nou. În munca aceasta se cere multă perseverență. Lipsa de perseverență este păgubitoare și ție și copilului, pe când stăruința produce mare câștig.

Cazul de mai jos ilustrează perfect lucrul acesta. George Harrison a prospectat terenurile sale din Africa de Sud. În bazinul Witwatersand a găsit straturi cu aur, dar nu a săpat să le exploateze. În 1886, el a fost atât de sărac încât a vândut tot terenul pentru 50 $. După 46 de ani de la descoperirea zăcământului de aur, alții doi, Emanuel Jacobson și Allan Roberts au forat terenul până la o adâncime de 1 330 m, dar au terminat banii și au renunțat la aur. În 1 950, alții au continuat prospecțiunea în acel loc și după ce au coborât încă vreo 120 m, au găsit cele mai bogate zăcăminte de aur. De acolo se scoate acum 70% din producția mondială de aur a lumii. Allan Roberts, dacă ar fi stăruit, ar fi devenit cel mai mare bogătaș din lume, dar a ajuns atât de sărac încât alții au trebuit să-i plătească cheltuielile de înmormântare.

Dacă copilul tău este rău, ambițios, se trântește cu burta de pământ și pe măsură ce crește este tot mai rău și caută să-și impună voința lui, totuși nu renunța la modelarea lui. Știi tu ce poate deveni el în viață? Ce sursă de bogăție și binecuvântări spirituale poate fi pentru mii sau milioane de suflete? Nu renunța, ci schimbă metoda și intensifică-ți munca. Și eu am fost rău. Nu odată a spus tata: *„Pitt nu se va pocăi niciodată"*. Tata a încercat cu bătaia să mă facă ascultător, dar nici dacă m-ar fi tăiat bucăți nu aș fi vrut să merg cu castraveții la popa din Fiscut. Nu-mi plăcea să am de-a face cu cei mari. Dar acea încăpățânare Domnul a biruit-o prin dragoste, și, după ce m-am predat Domnului,

ea s-a transformat într-o tărie de voință pe care Dumnezeu a folosit-o în chip binecuvântat în greaua lucrare la care m-a folosit El și în încercările prin care m-a trecut. Nu uita că diamantul este cel mai dur element, dar și el este prelucrat și atunci devine cel mai scump.

Nu renunța, ci începe din nou. Ajută-l cu multă gingășie pe copil să-și recunoască falimentele. Nu țipa la el, căci aceasta îl poate face să-și închidă inima și să devină un răzvrătit față de părinți. Mai degrabă spune-i cât te-a îndurerat pe tine ceea ce ai văzut sau ai auzit despre el. Ajută-l să-i pară rău de ceea ce a făcut, să-și dea seama că nu este bine să se poarte așa și fă-l să dorească să nu mai facă așa. Căci și noi cei mari nu scăpăm decât de păcatele de care ne pare rău, ne doare și ne pocăim cu adevărat (Ps. 38.18).

Caută să înțelegi care este partea lui slabă sau cărui fapt se datorește falimentul lui – cum l-a biruit ispita – apoi învață-l cum să fie el biruitor altădată când va fi din nou confruntat cu o situație asemănătoare. Tu știi că, dacă vaca vecinului a intrat în grădina ta, nu este de ajuns să scoți vaca afară din grădină, ci trebuie să repari gardul ca să nu mai intre. Fă așa și cu caracterul copilului tău, aducându-ți aminte că și tu ai avut de multe ori falimente. Lincoln a avut nouă înfrângeri, dar a perseverat și a ajuns președinte al Statelor Unite.[6]

Dragostea îl poate ajuta să devină mai hotărât în a te asculta, ca să nu te mai îndurereze. Aceasta este o formă superioară de îndreptare mult mai puternică decât frica de pedeapsă. Și față de Dumnezeu există o pocăință determinată de teama de pedeapsa veșnică în iad, dar există o pocăință determinată de dragoste, care îți spune: *„Cum am putut eu să-L îndurerez pe Cel ce m-a iubit atât de mult!?"* Natural, aceasta este numai în inima în care s-a cultivat dragostea pentru Dumnezeu. De fapt, această dragoste se transformă într-o forță protectoare împotriva oricărui păcat. Un astfel de suflet când vine ispita nu zice: *„Cum să păcătuiesc față de Dumnezeu, că mă trimite în*

iad!", ci zice: *„Cum aș putea să întristez inima atotiubitoare a Tatălui meu?!"* De aceea, cum am spus la punctul întâi, dezvoltați dragostea, stăruiți mereu în privința aceasta, și veți motiva asigurarea biruinței, a succesului.

5. Înduplecarea

Sunt copii la care învățătura nu prea ține și nici metoda de a da ordine nu reușește. Copilul nu se supune. Atunci stai și te întrebi cum poți modela un astfel de caracter? Este tare ca oțelul. Nu te speria, și oțelul cel mai dur se prelucrează și are valoare cu atât mai mare. Nu încerca să-l îndoi, că se frânge, dar nu se îndoaie după voia ta. Aici trebuie folosită o altă metodă decât loviturile ciocanului sau ale barosului. Cunosc o fată care la 18-19 ani a fost bătută de tatăl ei cu un streang ud: că să asculte de el, a învinețit-o în bătăi, dar nu a putut s-o facă să asculte.

Înduplecarea nu se face prin forță, ci prin vorbă bună. Aceasta dă rezultate. Sunt firi nărăvașe. Mi-aduc aminte că odată tata a cumpărat un cal frumos de la târg. După ce l-a adus acasă, Alexa și cu mine am plecat cu căruța, dar abia am ieșit din sat și calul s-a oprit, și nu a mai vrut să pornească. Eram amândoi tineri: 13 și 16 ani. Ne-am uitat unul la altul și nu știam ce să facem. A încercat Alexa cu bătaia, dar el juca din picioare, însă nu se mișca, nu voia să plece. Ne-am chinuit o vreme cu el, dar nici strigătele, nici biciul nu l-au putut face să pornească. În sfârșit, a trecut cineva pe acolo, a văzut necazul nostru, a coborât din căruță, a venit lângă nărăvașul nostru, l-a mângâiat puțin pe cap, l-a bătut ușor cu palma pe gât, i-a vorbit frumos să se liniștească, apoi l-a apucat de frâu și i-a zis: „Hai!" și calul a plecat. Este bine din toate să învățăm câte ceva.

Înduplecarea se face prin dragoste, care reușește și la cele mai oțelite firi. Ca să poți folosi metoda aceasta se cere însă multă rugăciune. Oțelul nu se îndoaie sub lovituri, dar se vâră în foc și apoi îi poți da forma dorită. Dragostea este foc dumnezeiesc și înduplecă și pe cel mai înrăit copil pe care bătaia nu l-a îndoit, ci l-a îndârjit. Față de asemenea

copii, părinții trebuie să-și dubleze dragostea și să apeleze la sentimentul lor. Aici și copiii și cei mari sunt sensibili. Ia-l de o parte și vorbește-i frumos. Spune-i cât te îndurerează purtarea lui, plângi dacă trebuie, apoi întreabă-l: *„Nu mă iubești?"* Răspunsul are să fie afirmativ, căci te iubește. Spune-i că nu vrei să-l bați, dar că îl rogi să te ajute să faci lucrul cutare și vei constata că este un adevăr în zicala populară: *„Vorba dulce mult aduce".*

Evanghelistul Moody în copilărie a fost cam poznaș și pentru poznele sale căpăta plată dublă, întâi de la învățător la școală, apoi de la mama acasă, căci se spunea că băiatul care primește bătaie la școală este din pricină că nu l-a bătut mama acasă. Odată, la începerea anului școlar, s-au pomenit cu o nouă învățătoare, care a introdus o nouă ordine în școală. Ea începu prelegerile cu rugăciune, lucru care i-a impresionat pe copii. Apoi ea a anunțat că are să folosească o altă metodă de pedepsire. Nu a trecut mult și Moody, cu firea lui neastâmpărată, călcă una din regulile școlii și fu invitat ca, după terminarea cursurilor, să rămână în urmă în clasă. Spre surprinderea lui, însă, în loc să primească pedeapsa, învățătoarea începu să-i vorbească cu blândețe și să-i arate câtă întristare i-a produs comportarea lui. Acest tratament a fost mai greu ca loviturile cu nuiaua. După ce i-a spus cât a îndurerat-o, învățătoarea a adăugat: *„Mi-am pus de gând ca, dacă nu voi putea conduce școala prin dragoste, să plec de aici. Nu vreau să pedepsesc pe nimeni. Dacă tu mă iubești, caută să nu calci regulile școlii. Ajută-mă în privința aceasta!"* Un asemenea tratament a fost ceva prea mult pentru el și acolo unde n-a izbutit porunca – harul, dragostea au câștigat o biruință deplină. El îi răspunse: *„N-o să mai aveți nici un necaz din partea mea, și primului școlar care are să vă supere, am să-i trag o bătaie să mă țină minte".* Și bătaia făgăduită o dădu chiar a doua zi unui alt neastâmpărat, spre surpriza colegilor și îngrijorarea învățătoarei. [7] Vorba ei blândă însă l-a ajutat să se corecteze în multe privințe, căci nu voia s-o întristeze.

Ea l-a cucerit și, prin dragoste, s-a lăsat înduplecat să fie supus și foarte ascultător. Încearcă și tu metoda aceasta.

Înduplecarea se face ușor, oferindu-i copilului ceea ce îi place mult. Atunci el cedează și te ascultă. Odată, filozoful Ralph Waldo Emerson a plecat să petreacă un concediu la ferma lor la țară. Acolo, într-o zi, au dat drumul vițelului din grajd în curte ca să zburde. După ce au văzut că vițelul obosise de atâta zburdat, au mers să-l ducă în grajd. Dar ei s-au gândit numai la ceea ce ei voiau, greșeală pe care o fac cei mai mulți, nu și la ceea ce dorea vițelul. Tatăl l-a apucat de urechi, iar fiul îl împingea de la spate. Vițelul a mers până la ușa grajdului, dar acolo s-a opintit și n-a vrut să intre. Și s-au chinuit, au transpirat, dar n-au reușit să înduplece vițelul să intre. Servitoarea a ieșit în pragul bucătăriei și râdea că filozoful și fiul nu pot vârî un vițel în grajd. Într-un târziu a venit la ei și le-a cerut voie să ducă ea vițelul în grajd. Servitoarea l-a apucat pe după gât, i-a vorbit frumos, l-a liniștit, apoi i-a vârât un deget în gură și el a început să sugă degetul ei; astfel ea a trecut înainte și vițelul a mers frumos după ea în grajd. [8] Și filozoful mai avea de învățat de la o servitoare că poți înduplека pe unii să facă ceea ce tu vrei, dându-le ceea ce le place. Învățați adevărul că trebuie să țineți seama nu numai de voia voastră, ci și de a copilului vostru. Este o artă să știi să înduplеci copiii și oamenii.

Și mai este o înduplecare pe calea rațiunii. Când copilul este mai mare și poate să judece, îi poți dovedi că este mult mai bine să asculte de părinți decât să se răzvrătească. Îi poți da o seamă de cazuri. Dacă ascultă, al lui este câștigul. Dale Carnegie a închiriat odată de la un hotel o sală mare pentru conferințe pe timp de 20 de zile. Când s-a apropiat timpul să înceapă lecturile sale, a primit de la managerul hotelului o scrisoare în care îi spunea că prețul a crescut aproape de trei ori. El tipărise și distribuise anunțurile. Scrisoarea l-a înfuriat. Ce era să facă? Să meargă la manager și să-i vorbească de pierderile sale? Ce-l interesa pe acela de pierderile lui? Managerul urmărea câștigul hotelului.

Astfel, el se hotărî să meargă și să vorbească cu managerul nu de pierderile sale, ci de pierderile pe care le va avea hotelul, dacă el renunța la sală. După câteva zile, când i-a trecut furia, s-a dus la managerul hotelului, i-a spus că a primit scrisoarea, dar că el nu poate plăti acea sumă. În timpul discuției, el a luat de pe birou o coală de hârtie, a împărțit-o în două și a scris pe o coloană *Avantaje,* iar pe cealaltă parte *Dezavantaje.* La *Avantaje* a scris că el poate închiria sala pe un preț mai mare. La *Dezavantaje* a scris că în loc să aibă câștig, hotelul va avea pierdere. Lecturile lui atrag o mulțime de oameni educați, care vor închiria camere ale hotelului pentru acea perioadă de 20 de zile. Și hotelul chiar dacă ar plăti 5 000 $ pe anunțuri în ziare, ei nu vor putea aduce atâta popor la hotel. Apoi i-a dat hârtia și a plecat. După câteva zile a primit o altă scrisoare în care arăta că majorarea va fi numai cu 50%, nu cu 300%.[9] În acest caz, înduplecarea s-a făcut pe cale rațională.

La alții înduplecarea se face ușor prin flatare, prin laudă. Disraeli, fost prim-ministru al Angliei, a spus că regina Victoria a Angliei era vulnerabilă la flatare și că el putea, cu puțină flatare, să obțină orice din partea reginei.[10] Sunt lucruri mărunte, dar care pot ajuta pe mulți în înduplecarea copiilor lor. Deci, întrebuințați înțelepțește și metoda aceasta.

Este indicat pentru părinți să înduplece copilul să-și fixeze anumite limite peste care să nu treacă. Una din limitele pe care eu mi le-am impus a fost să nu fumez, nici chiar pe ascuns, cum făceau alți copii, și să nu merg să cumpăr țigări pentru altul. Nici tata, nici mama nu au discutat cu mine în privința aceasta, ci a fost o hotărâre personală. Și n-a trecut mult și a venit ispita. Eram de vreo 10-11 ani. Joia după masă nu aveam școală și primăvara mai mulți copii am căzut de acord să mergem după măcriș prin livezi. Ilie Tulescu, un băiat de prin vecini, ai cărui părinți țineau prăvălia satului, a venit cu buzunarul plin de țigări. Desigur le șterpelise din prăvălie, fără să știe părinții, și acolo în livezi a împărțit fiecăruia țigări. Eu nu am vrut

să primesc. Atunci, fiindcă se temeau că am să-i dau de gol, au vrut să mă silească să iau, dar n-au reușit. Mai târziu m-am hotărât și să nu beau.

Sunt necesare anumite limite, anumite reguli de viață care se cer a nu fi încălcate niciodată. Unii le iau în copilărie, alții le iau mai târziu. George Washington a fost crescut în familie de credincioși. Odată, când a trebuit să ducă un mesaj din partea guvernatorului statului Virginia către comandantul armatelor franceze aflate la Filadelfia, mama lui i-a zis: *„Fiul meu, nu neglija rugăciunea secretă".* [11] La vârsta de 27 de ani, pe când era sub autoritatea guvernatorului statului Virginia ca șef al poliției acelui stat, și-a stabilit câteva reguli de viață:

1. să ader în mod absolut la adevăr;
2. să practic, în toate lucrurile, cinstea;
3. să-mi fac datoria pe deplin;
4. să depun toate eforturile spre a menține curtoazia;
5. mai presus de toate, să tratez totul în mod just.

Trăind așa, nu este de mirare că a ajuns general și președinte al Statelor Unite.[12]

Este bine ca copilul să promită părinților anumite lucruri și să se țină de promisiune. Istoria spune că, în primul război mondial, soldații români la Mărăști au trasat un cerc în jurul poziției lor și au zis: *„Aici murim sau învingem!"* Luptele au fost cumplite, dar nu au cedat poziția și au ieșit biruitori. Astfel de limite trebuie să se înrădăcineze adânc în caracter. Când copilul face asemenea promisiuni pentru viață, este bine să îngenunchezi cu el și să făgăduiască înaintea lui Dumnezeu, apoi să vă rugați să fie ajutat în împlinirea promisiunii, să nu-și calce niciodată cuvântul dat. Aceasta are mare importanță. Este un moment solemn care se înregistrează bine în memorie. De multe ori, noi cântăm o cântare fără să ne gândim că ea se potrivește și în relațiile noastre cu copiii noștri:

„Cu bucurie vor secera aceia
Cei ce cu lacrimi depun sămânța lor,

Numai dacă de la Domnul au sămânța,
Căci de snopi numa-atunci bucura-se-vor".

Și acum un cuvânt, atât pentru părinți, cât și pentru copii și o mărturisire personală. Dumnezeu Însuși, pentru unii dintre noi, folosește metoda aceasta a înduplecării. Proorocul Ieremia a scris: *„M-ai înduplecat, Doamne, și m-am lăsat înduplecat; ai fost mai tare decât mine și m-ai biruit"* (Ier. 20.7). Vă aduceți aminte că aceeași metodă a folosit-o Domnul cu proorocul Iona? El n-a vrut să asculte, și, în loc să plece spre răsărit, el a luat-o spre apus; în loc să meargă liniștit pe uscat, el a plătit pentru o croazieră pe mare, dar, vai, ce a pățit! Când Domnul i-a vorbit a doua oară să meargă la Ninive, Iona s-a sculat și a plecat imediat. De ce? Fiindcă Domnul l-a tratat cu dragoste, l-a înduplecat, i-a salvat viața. Ferice de cei ce se lasă înduplecați! Apostolul Pavel pe drumul Damascului nu a fost forțat să devină urmaș al lui Cristos Domnul, ci înduplecat. El prigonea pe Domnul Isus și trântitura de pe cal putea fi mortală, dar nu a murit; putea să rămână orb pe toată viața, dacă ar fi dat cu piciorul înapoi în țepuș, dar s-a lăsat înduplecat și a devenit în totul ascultător de Domnul până la moartea de martir.

Și eu am trecut prin școala înduplecării. Încă de tinerel Domnul m-a învățat că eu nu pot nimic, dar că El poate totul. Eu eram sensibil, firav, dar El m-a condus printr-o seamă de experiențe să învăț să nu atârn de oameni, ci în totul totului tot numai de El (Dt. 18.13). După opt ani de păstorire la biserica Arad-Pârneava, El m-a mutat la Timișoara. Nu aș fi vrut, căci cunoșteam unele persoane, dar m-am lăsat înduplecat și am plecat. Împuternicitul cultelor pe regiune, Popescu Sever, a pus pe cererea mea aviz negativ. Pe de altă parte, Timișoara era oraș închis. Vreo lună am făcut naveta, dar într-o zi am încărcat camionul cu mobila și am plecat la Timișoara, fără să știu unde descarc. Am oprit camionul în Piața Unirii și m-am dus la fr. Daniel Bogdan și Sima Lupescu; ambii lucrau la IGOT și le-am

spus că am sosit cu mobila, și i-am întrebat unde pot s-o descarc. Ei s-au uitat unul la altul și au strâns din umeri. Dar în acea vreme critică, Domnul ne-a dat o locuință în plin centrul orașului. Este mare lucru să atârni de El. În 1953 Biserica I avea doar 172 de membri, dar Domnul m-a folosit în chip binecuvântat și Biserica a devenit dinamică și în 14 ani a ajuns la peste 500 de membri. Toți m-au iubit și eu i-am iubit pe toți; și, deși vremurile au fost foarte critice, Biserica devenise o forță spirituală.

Acea perioadă a fost pentru noi o epocă de aur. Este adevărat însă că din afară s-a stârnit furtuna împotriva noastră cu hărțuieli, amenințări, cu interogări ale studenților din Biserică și exmatriculări, dar Duhul Domnului a lucrat cu putere și ne-a făcut mai uniți. Eu aveam cetățenia americană, prin naștere, dar nu m-am gândit să plec în America. Mă simțeam așa de bine cu frații mei și cu lucrarea. Dar Domnul a îngăduit ca autoritățile comuniste să-mi ia carnetul de păstor. TImp de patru ani și jumătate nu mi s-a îngăduit să predic. Atunci am înțeles că trebuie să plec în America. Nu știam bine de ce, dar am depus formele. Când i-am spus fratelui meu Alexa, el a zis că nu pleacă. El era directorul Seminarului Teologic Baptist din București și păstor al Bisericii Baptiste *Sfânta Treime* din București și era legat de lucrarea de acolo. Nu a trecut însă mult și Dumnezeu l-a înduplecat și pe el. Este foarte curios cum uneori Dumnezeu îi folosește tocmai pe dușmanii Lui să-I împlinească planul Său minunat.

La sosirea în America, eram săraci lipiți pământului și cu o datorie de 2 500 $, reprezentând costul biletelor de avion. Nu știam ce vom putea face, căci nu erau decât trei Biserici baptiste române: Detroit, Akron și Cleveland. Aici Domnul l-a pregătit pe fr. Petru Truța cu gândul să formeze Societatea Misionară Română pentru transmiterea de programe religioase prin radio pentru România, dar nu avea cu cine. Când am sosit, s-a bucurat, și la începutul anului 1968 s-a fondat Societatea Misionară Română cu patru predicatori români și alți opt membri. Imediat am pus la

punct studioul de radio și am început să transmitem emisiunea *„Glasul Adevărului"*, care a fost o binecuvântare pentru mulți. Noi nu am fi putut face nimic, dar ne-am lăsat înduplecați și El a făcut totul. A fost un mare har să ne lăsăm înduplecați de Domnul!

6. Stimularea

Aceasta este o altă metodă cu mare efect. Când copilul a făcut ceva bun, este bine să fie apreciat, să-i spui că te bucuri de progresul lui la școală, de un succes pe care l-a avut sau de aplicarea învățăturilor pentru formarea caracterului său. Aceasta îi va încălzi inima. Copiii, chiar și cei mari, sunt sensibili la aprecieri. În unele cazuri, este bine chiar să-i faci o atenție, un cadou. Desigur, aceasta nu în mod regulat, ci din când în când. Sistemul notelor la școală nu este altceva decât o apreciere a felului cum a învățat elevul sau studentul.

În anumite cazuri, este bine să i se promită copilului o **recompensă condiționată.** Când am fost păstor la Biserica din aria Los Angeles, am promis un premiu la sfârșitul anului celor ce vor ști să spună toate cuvintele de aur de la Școala Duminicală din cursul anului și mereu am avut copii care spuneau pe dinafară cele 52 de versete biblice. În 1989, mi se pare, ginerele nostru Ghiță a promis fiicei sale Alina, nepoata noastră, că, dacă ea va avea numai note bune în cursul anului, îi plătește o vacanță la New York. Alina, deși altădată a avut și unele note mai slabe, acum s-a străduit și a obținut numai note bune și a primit vacanța la New York. Deci și unele recompense făgăduite copilului îl pot înduplecа să facă ce îi ceri. Folosiți și metoda aceasta spre a reuși în munca voastră pentru formarea caracterului copiilor voștri. Iar când sunt mai mari, convingeți-i că marea recompensă stă în însuși caracterul lor, de o valoare inestimabilă.

David Livingstone a fost un tânăr sărac, dar cu un caracter nobil. El era predat Domnului și s-a dus ca misionar în Africa. Acolo a trăit o viață modestă, dar binecuvântată de Domnul, ajutând pe africani să iasă din întunecimea lor.

A pătruns în triburi de canibali, fără să le cunoască limba, doar cu limbajul dragostei, iar la moartea sa, datorită caracterului său și slujirii făcute, a fost înmormântat în catedrala Westminster, alături de regii Angliei. În timp ce era pe catafalc și se făcea slujba de înmormântare, un beţivan îmbrăcat în zdrenţe se străduia să-și croiască drum ca să ajungă la sicriu. Mulţimea nu era dispusă să-i facă loc, dar el a zis: *„Eu am cel mai mare drept, căci am copilărit împreună și am fost la aceeași Școală Duminicală. El a ajuns să-L slujească pe Cristos; eu am ales să fiu împotriva lui Cristos."* [13] Livingstone primisè recompensa ca trupul său să fie așezat la locul de cea mai mare cinste, să fie împreună cu regii; celălalt primise zdrenţele și viaţa nenorocită. Dar diferenţa mare în recompensă va fi încă mult mai mare în Ziua Judecăţii, când fiecare va trebui să dea socoteala de tot ce a făcut.

7. Sancţionarea

Pedeapsa, de asemenea, joacă un rol însemnat în procesul educaţiei. Unii vor să o excludă. Liberaliștilor de azi nu le plac sancţiunile. Ei spun că nu sunt folositoare și nu sunt umane. Dar ce s-ar alege de lumea aceasta, dacă n-ar fi lege, tribunale și sancţiuni, care să pedepsească pe răufăcători? Ce ar fi cu circulaţia, dacă nu ar fi sancţiuni cu amenzi și chiar suspendarea carnetului de conducere? Pedeapsa este ruptă din rai. Biblia spune: *„Pedepsește-ţi fiul, căci tot mai este nădejde, dar nu dori să-l omori"* (Pv. 19.18). James Dobson, un predicator și bun conferenţiar în ce privește viaţa de familie, autor al mai multor cărţi în sensul acesta, a scris: *„În pofida psihologiei, atât recompensele cât și pedeapsa joacă un rol important în modelarea comportamentului uman și nu trebuie niciodată neglijate."* [14]

Prima fază în pedepsire este mustrarea, dojenirea. Ai auzit că fiul sau fiica ta a făcut ceva rău, este bine să stai de vorbă cu el și să-i atragi atenţia că ceea ce a făcut nu este bine și că acum îl ierţi, dar dacă se mai repetă

va fi pedepsit. Nu este bine să treci cu vederea și să zici: *„Lasă-l, că-i copil"*. Mustrarea este izvorâtă din dragoste. Biblia spune: ***„Căci Domnul mustră pe cine iubește, ca un părinte pe copilul pe care îl iubește"***. (Pv. 3.12). Mustrarea are ca scop îndreptarea copilului.

Altă fază este pedepsirea cu nuiełușa. Solomon a scris: ***„Cine cruță nuiaua urăște pe fiul său, dar cine-l iubește, îl pedepsește îndată"*** (Pv. 13.24). ***„Nu cruța copilul de mustrare, căci dacă-l vei lovi cu nuiaua, nu va muri. Lovindu-l cu nuiaua îi scoți sufletul din Locuința morților"*** (Pv. 23.13,14). Nu este bine să bați copilul când ești nervos și cu atât mai puțin în fața celorlalți ai casei, ci să-l iei de o parte. Când aplici bătaia este bine să fii liniștit. Să-i arăți ce rău a făcut și el să-și recunoască vina; să-i spui că te-a îndurerat, fiindcă tu l-ai învățat altfel; că nu îl bați ca să-ți descarci nervii, ci deoarece comportarea lui – ceea ce a vorbit, ceea ce a făcut sau ceea ce trebuia să facă și nu a făcut – cere pedeapsa. Nu este bine să-l lovești peste cap, ci aplică nuielușa la palmă sau la spate. Dobson spune în privința aceasta: *„Există un loc în corpul uman parcă anume pregătit pentru calmarea acestor accese de sfidare și ar fi bine dacă „experții" în domeniul disciplinei nu ar mai fi atât de confuzi în legătură cu utilitatea ei"*.[15] Și întotdeauna, după pedeapsă, îngenunchează și vă rugați. Copilul să ceară iertare Domnului, iar tu să te rogi să-l ajute să nu mai cadă în neascultare.

Spurgeon spune în legătură cu pedepsirea copiilor: *„Dacă tatăl lasă frâul din mână, carul căsniciei va da curând în șanț. Se cere un amestec bine cumpănit de dragoste și tărie, dar nici severitatea singură, nici blândețea singură nu vor ține casa în bună rânduială. Casa în care copiii nu sunt ascultători, nu este un cămin și este mai curând durere decât o bucurie să fii în ea... Dacă n-ai o nuia pentru copiii tăi, vor ajunge ei o nuia pentru tine; dar, dacă vrei să le cruți durerea, ia seama să nu-ți faci singur durere. Solomon zice: „Pedepsește-ți fiul și el îți va da odihnă și îți va aduce desfătare sufletului". Nu știu dacă în vremea noas-*

tră trăiește cineva mai înțelept ca Solomon, deși unii își închipuie că sunt. Mânzul trebui strunit, altfel ajunge cal nărăvaș... Când Dumnezeu ne ajută să ținem bine frâul calului, fără să-i vătămăm gura, totul este bine. Când casa este cârmuită după Cuvântul lui Dumnezeu, putem pofti în ea și pe îngeri să găzduiască o noapte, și ei nu s-ar simți stingheriți." [16]

Uneori pedeapsa poate fi aplicată prin interzicerea de a merge la joacă o zi sau două, la prieteni sau pierderea unei mese, însărcinarea să facă o lucrare oarecare. Nu uita: este mai bine să-l pedepsești tu când este mic, decât să-l pedepsească Tribunalul când este mare.

Pedagogul de renume Johann Amos Comenius în privința disciplinei, a scris: *„Este bine ca educatorul să cunoască scopul, materia și forma disciplinei, ca să știe bine de ce, când și cum să întrebuințeze severitatea după legile artei. Mai întâi toți sunt de acord, cred eu, că disciplina trebuie aplicată împotriva celor care comit abateri. Totuși nu fiindcă cineva s-a abătut, ci ca să nu comită abateri în viitor. Ea trebuie să se aplice, deci, fără patimă, mânie, ură și cu astfel de curăție și sinceritate, încât cel pedepsit să recunoască el însuși că disciplina s-a întrebuințat spre binele lui."* [17]

8. Rugăciunea

Am spus că este bine să vă faceți timp, pe cât se poate zilnic, să stați de vorbă cu copilul sau copiii voștri, să vă împărtășească pățaniile lor, gândurile lor, să vă jucați cu ei, și uneori chiar în acest timp de destindere să le transmiteți învățătura pe care o aveți în gând sau s-o repetați pe cea dată ieri. Apoi să-i puneți pe ei să spună istorioara pe care le-ați povestit-o. Și oricât ați fi de grăbiți, întotdeauna încheiați pe genunchi în rugăciune. Rezidiți altarul familiei. Aceasta va duce la bune relații în cămin și copiii vor fi mult mai atașați părinților. Copiii să fie deprinși să vină în fața Domnului, cu toate ale lor, în chip sincer, nu cu rugăciuni formale învățate pe de rost. Să mulțumească

Domnului pentru ce au, iar ceea ce nu au, să ceară Domnului. Să se roage pentru luminarea minții, să iubească binele, adevărul și să urască orice cale a minciunii. Ceea ce este ploaia pentru semințele și legumele care le-ai plantat în grădină, aceea este rugăciunea care unește părinți și copii. Folosiți-o și veți avea bucurii și binecuvântări din plin. În mod deosebit, după orice pedeapsă este necesar să îngenunchеați și să vă rugați numai cu el, nu cu toți ai casei. Aceasta îl va ajuta să nu mai repete acea greșeală. Țineți seama de îndemnul lui Ieremia: *„Ridică-ți mâinile spre El pentru viața copiilor tăi..."* (Pl. 2.19).

Și credeți în totul ceea ce a spus Iacov: *„Mare putere are rugăciunea fierbinte a celui neprihănit"* (Iac. 5.16). Părinții mei s-au rugat mult pentru mine. Deseori, retras în camera din față, auzeam pe tata rugându-se cu voce tare, uneori plângând pentru noi. Nu a fost ușor. În Firiteaz, părinții au fost primii pocăiți. După multe persecuții, zile de post, și noi, copiii, posteam și ne rugam ca alții să fie mântuiți. Câteva persoane au început să vină să asculte predicarea Evangheliei și unii s-au întors la Dumnezeu. În vreo 14 ani, am trecut de 30 de membri și am construit o casă de rugăciune, dar nu am avut alți tineri. Părinții erau îngrijorați să nu fim atrași de tinerii lumii, mai ales că hora satului era la câțiva pași de casa noastră. Pot însă să spun că nu am luat parte niciodată la dans și nici la vreo nuntă de nepocăiți. Aceasta nu din pricină că ne-ar fi interzis părinții, ci fiindcă știam că în Biblie este scris: *„Nu luați deloc parte la lucrările neroditoare ale întunericului, ba încă mai degrabă osândiți-le"* (Ef. 4.11).

Rugăciunea a fost arma cu care am biruit. Atracția lumii nu a avut efect asupra noastră. Domnul ne-a păstrat în harul Său. El merită toată slava. De aceea rugați-vă și voi pentru copiii voștri și rugați-vă cu copiii voștri. Rugați-vă chiar dacă vi se pare că nu mai este nici o speranță, căci Dumnezeu poate face minuni. Aduceți-vă aminte de stăruința femeii siro-feniciene care, prin stăruință, a primit ceea ce a dorit.

Nu sunt specialist în psihologie, mulți mă pot critica, dar eu am scris acestea din lunga experiență a vieții mele, cu dorința de a fi folositor multor părinți și multor tineri din generația actuală. Folosiți aceste metode pentru formarea caracterului celor dragi și scumpi vouă, și Domnul îi va binecuvânta pe ei prin voi și pe voi prin ei. Nu uitați: EL POATE TOTUL. Glorie Lui!

RUGĂCIUNEA PĂRINȚILOR:

Doamne, Dumnezeule Atotputernic și Atotînțelept, dă-ne, Te rugăm, și nouă înțelepciunea de care avem nevoie pentru creșterea copiilor noștri și formarea caracterului lor! Trăim într-o lume plină de crime și violențe, într-o lume stricată și decăzută cu totul în păcat, iar noi am vrea să-i creștem buni, curați, respectuoși, ordonați, supuși și cu dragoste față de toți oamenii și față de Tine. Ajută-ne să putem sădi în caracterul lor aceste virtuți de valoare. Colegii, societatea în care trăiesc și anumite trăsături din firea lor sunt potrivnice la aceasta. Ne dăm seama că trebuie să purtăm o luptă grea în privința educației morale, de aceea Îți cerem ajutorul Tău. Noi suntem mult prea slabi și neștiutori; dă-ne lumină ce să le spunem și cum să le spunem. Fă ca vorbele noastre să se înrădăcineze bine în memoria lor, iar viețuirea noastră curată, în pace și îmbibată cu dragostea Ta să devină motiv determinant să trăiască și ei așa. Înzestrează-i cu înțelepciune să-și poată însuși pentru ei ceea ce este bun și de folos și să refuze, să renunțe la tot ce nu este după voia Ta, la tot ce nu folosește sufletului lor, care este mai scump decât toată lumea. Ajută-ne, prin Duhul Sfânt, să folosim metodele cele mai bune, ca rezultatul să fie spre fericirea lor, spre bucuria noastră, spre binecuvântarea multora și spre lauda slavei Tale. Ascultă cererea noastră, căci Te rugăm în binecuvântatul Nume al Domnului Isus. Amin.

RUGĂCIUNEA COPIILOR:

O, Doamne, Tatăl nostru cel ceresc, noi Te rugăm să binecuvântezi pe părinții noștri pentru ca să știe ce să ne învețe și cum să ne învețe ca să putem avea o purtare frumoasă, să fim spre bucuria lor. Nu am vrea să-i întristăm niciodată, căci îi iubim, dar știm că fără să ne dăm seama, uneori, facem ceea ce nu este bine. De aceea, Te rugăm ajută-ne ca și atunci când ei ne mustră sau ne pedepsesc, noi să ne dăm seama că ei ne iubesc și doresc binele nostru; de aceea să fim gata să le cerem iertare și să nu mai facem ceea ce nu este bine. Ajută-ne să creștem după voia Ta și pentru slava Ta! Amin.

Bibliografie

1. V. G. Belinschi, *Opere Pedagogice Alese*, pag. 47.
2. Ibid. pag. 42.
3. Ibid. pag. 43.
4. P. Popovici, *Mai multă lumină*, pag. 39.
5. Elon Foster, *6 000 Sermon Illustr.*, pag. 220 #1830.
6. P. Popovici, *Mai multă lumină*, pag. 257.
7. P. Popovici, *Rugul în flăcări*, pag. 16-17.
8. Dale Carnegie, *How to Win Friends and Influence People*, pag. 42.
9. Ibid. pag. 44-46.
10. Ibid. pag. 38.
11. P. Popovici, *Mai multă lumină*, pag. 99.
12. Ibid. pag. 26.
13. Ibid. pag. 13.
14. Dobson, *Creșterea copiilor*, pag. 156.
15. Ibid. pag. 112.
16. Spurgeon, *Din cuvintele lui Ion Plugarul*, pag. 73,74.
17. Comenius, *Texte Alese*, pag. 119.

CRIZA NEÎNDUPLECĂRII

Un cuvânt către tinerii neînduplecați

„Vai, zice Domnul, de copiii răzvrătiți" (Is. 30.1).
„Un om care se împotrivește tuturor mustrărilor va fi zdrobit deodată și fără leac" (Pv. 29.1).

Mulți tineri, citind acest capitol, vor zice: *„Aici este vorba de mine!"* Da, chiar de tine. Aș vrea ca cele două versete biblice de mai sus să vorbească sufletului tău. Și eu doresc să am aici un cuvânt de dragoste pentru tine, cel ce ai devenit un rebel față de părinții tăi, și care nu ești gata să te înduplec nici la dragostea lor, nici la asprimea lor. Îți înțeleg starea, căci și eu am fost așa, dar mulțumesc Domnului că a lucrat la înduplecarea mea. Aș vrea ca El prin aceste rânduri să lucreze și la înduplecarea ta. Înduplecarea aduce fericire, iar neînduplecarea aduce nefericire, aduce urgia divină, și sunt sigur că tu nu dorești aceasta. De aceea aș vrea să te ajut să-ți formezi un caracter nobil. Caracterul se vede mai ales în familie, în relația cu părinții, cu frații și surorile.

Ține minte că toți oamenii mari ai istoriei și-au iubit părinții, chiar dacă unii s-au purtat foarte aspru cu copiii, dar tocmai acea disciplină severă i-a oțelit pentru viitor, le-a format un caracter nobil. Solomon a pus pentru mama lui un scaun alături de tronul său (I Împ. 2.19). Numai bădăranii, mahalagiii își disprețuiesc părinții.

I. CARE SUNT SIMPTOMELE NEÎNDUPLECĂRII?

După cum lipsa de poftă de mâncare sau febra sunt simptome că ești bolnav, tot așa există anumite simptome care arată că tu suferi de neînduplecare.

1. Un prim simptom este ripostarea la orice poruncă a tatălui sau a mamei. Este o reacție de nesupunere. Chiar dacă mergi să faci lucrul ce ți s-a cerut, tu mergi bombănind. Nu este o ascultare cu bucurie. Câteodată, ai o explozie de furie ce se revarsă în cuvinte necontrolate, ca lava unui vulcan. Dacă ai fi copil, ai merita o bătaie zdravănă, dar acum ești mare, deci comportarea ta ar trebui să fie cu totul alta. Dacă seara când ai întârziat, te întreabă mama sau tata de ce ai întârziat, tu te iriți, și gura ta începe, ca o mitralieră, să înfrunte pe părinți și spui că tu ești acum mare și știi ce trebuie să faci. Îndrugi fel de fel de minciuni ca scuze. Tu nu mai ești sincer față de părinții tăi. Și ei văd lucrul acesta.

Ripostarea nu este bună nici între prieteni, dar în familie? În autobiografia sa, Benjamin Franklin spune că în tinerețe el avea răul obicei să riposteze la părerile altora și să argumenteze că el avea dreptate, până într-o zi, când un membru al Bisericii, care îi era prieten, îl înfruntă, zicându-i: *„Ben, ești imposibil. Părerile tale sunt totdeauna palme pentru oricine nu este de acord cu tine... Prietenii tăi se bucură mai mult când tu nu ești de față. Tu știi atâtea că nimeni nu-ți poate spune nimic. În adevăr, nimeni nu încearcă, fiindcă orice străduință ar duce la tulburare și vorbe grele. Ție nu-ți place să știi ceva mai mult decât ceea ce știi acum și aceasta este total insuficient".* [1]

Franklin a primit bine această mustrare înțeleaptă, s-a cercetat pe sine și a constatat că felul lui de a riposta, de a argumenta nu era bun, pentru că îl ducea la faliment, la dezastru social. El s-a corectat și a scris: *„Mi-am făcut o regulă să mă abțin de la orice contradicție directă față de sentimentele altora și de la orice afirmare pozitivă a mea".* În limbajul lui, a căutat să înlocuiască cuvintele: *„sigur"* sau *„fără îndoială"*, care nu lăsau loc și părerilor altora, cu cuvintele: *„eu concep"*, *„eu așa înțeleg"* sau *„eu îmi închipui"*. Astfel, a înlăturat prilejurile de dispute și certuri de cuvinte, s-a lecuit de boala ripostelor, a contrazicerilor.

Ripostarea nu este bună nicidecum în sânul familiei. Niciodată nu vei ajunge la conflict admițând că celălalt

s-ar putea să aibă dreptate și este posibil ca tu să fii greșit. Cu riposta poți câștiga o argumentare, dar pierzi un prieten. La aceasta duce însă spiritul de neînduplecare; de aceea învață să cedezi, căci aceasta te va ajuta să câștigi. Nu stărui în ambiție, în împotriviri, nici chiar atunci când ai dreptate. Dale Carnegie dă un caz grăitor în privința aceasta. El vorbește despre un artist-desenator ce primise și realizase un desen reclamă la un ziar. După ce l-a predat, a fost chemat urgent la biroul directorului de ziar, care a început să strige la el că desenul nu este bun. El știa că respectivul este chițibușar și, în loc să riposteze și să-i argumenteze că desenul este bun, lucru care l-ar fi înfuriat și mai rău, el zise: *„Da, aveți dreptate, eu sunt greșit și nu am absolut nici o scuză. Fac desene pentru Dvs. de atâta timp și trebuia să-l lucrez mai bine. Mi-e rușine de mine!"* Îndată directorul s-a calmat și a zis: *„Da, așa este, dar nu-i o greșeală serioasă!"* Iar când desenatorul ceru să refacă tot desenul, respectivul nu fu de acord; din contră începu să-i laude lucrul făcut. [2] Dacă el nu ar fi cedat, șeful i-ar fi aruncat desenul și ar fi pierdut sursa de venit. Acum stai și cugetă: dacă alții pentru bani sunt gata să cedeze, oare nu ar trebui ca, cu mult mai mult, copiii să cedeze în fața părinților din dragoste? Chiar dacă ți se pare că tu ai dreptate, nu consideri că este mai bine să cedezi în fața tatălui sau a mamei? Nu fi neînduplecat.

În mai multe rânduri, părinții ți-au spus că ar fi bine să mergi la frizer să te tunzi, dar tu, de ciudă, îți lași părul să crească în voie și el îți este cu totul răvășit. La fel orice observație îți fac părinții cu privire la îmbrăcăminte, pe tine te scoate din sărite, trântești ușile și pleci bombănind. Dacă părinții ar fi știut cum trebuie să se poarte cu tine, ți-ar fi spus să-ți lași părul mare, căci atunci tu, cu spiritul tău de împotrivire, te-ai fi dus imediat să te tunzi. Felul cum tu răspunzi la cerințele părinților trădează starea ta lăuntrică, starea ta de neascultare. Tu știi să vorbești frumos, dar răspunsurile tale din ultima vreme arată că tu nu mai vrei să asculți, nu mai vrei să fii controlat. Acestea sunt manifestări ale neînduplecării. Temperamentul tău nu e gata să se supună, să asculte făcând ce ți s-a spus, ci faci tocmai invers.

2. Un alt simptom e **lipsa de respect față de părinți**. Ridicarea tonului, bombăneala, gesticularea, cuvintele pe care le rostești, trântirea ușilor, toate arată că tu nu mai vrei să recunoști autoritatea părinților tăi, că tu nu mai vrei să te îndupleci și să le dai cuvenita ascultare. Respectul îl datorează orice tânăr cu caracter chiar și unui străin care este mai în vârstă decât el, cu atât mai mult părinților. Spiritul de împotrivire care a pus stăpânire pe tine te face să fii obraznic, să-i sfidezi pe părinții tăi, să te certi, să produci scandal. Din cauza lipsei de respect în familie, înveninarea relațiilor crește tot mai mult.

3. Alt simptom este **ruperea relațiilor cu părinții**. Nu mai vorbești cu ei, pleci de acasă fără să le spui unde mergi sau când vii, iar când te reîntorci, intri fără să-i saluți; întârzii intenționat ca să nu mai stai cu ei la masă. Ești un străin, mai străin ca orice alt străin în casa părinților tăi, căci nu mai împărtășești nimic. Te simți mai bine oriunde altundeva decât acasă. Amărăciunea dinăuntru te face să te gândești cu groază că seara trebuie să vii acasă să mănânci și să te culci. Și neînduplecarea te coboară, din treaptă în treaptă, tot mai jos.

4. Un simptom mai grav este **răzvrătirea față de Dumnezeu**. Spiritul de rebeliune nu vine din Duhul Domnului, ci e de la Diavolul; el nu vine din dragoste, ci din ura înmagazinată de mult timp în gândirea ta. Te întrebi în ce se vede răzvrătirea ta față de Domnul? Iată cum: tu nu mai vrei să te rogi, nu mai citești Biblia și nu mai vrei să mergi la biserică. La început, motivezi că nu te simți bine, că ai de făcut multe lecții, că trebuie neapărat să mergi undeva, iar după un timp spui clar că tu nu mai vrei să mergi la biserică. Acestea arată ura ta ascunsă față de Dumnezeu. El este Autoritatea Supremă, și tu nu vrei să accepți nici o autoritate peste tine. Conștiința ta este împovărată de neascultări, de minciuni și neînduplecarea ta se manifestă și în relația cu Dumnezeu. În loc să te apropii de El și să-I ceri iertare, tu fugi de El. Prin proorocul Ieremia, Dumnezeu a zis: ***„Tu singur te pedepsești cu răutatea ta și tu singur te lovești cu***

necredincioșia ta, și vei ști și vei vedea ce rău și amar este să părăsești pe Domnul, Dumnezeul tău, și să n-ai nici o frică de Mine, zice Domnul, Dumnezeul oștirilor." (Ier. 2.19). Răzvrătirea împotriva autorității tatălui este răzvrătire ascunsă împotriva lui Dumnezeu, căci autoritatea tatălui provine de la Dumnezeu. Ieremia spune că tu singur te pedepsești cu răutatea ta. Tata și mama nu te mai bat, căci ești mare, dar acum te pedepsești tu singur. Gândește-te, nu este acesta adevărul și în viața ta? În loc să fii vesel la anii aceștia, să cânți, tu ești plin de amărăciune. Ești ca cel ce a luat pietre și le-a aruncat spre Dumnezeu, dar ele au căzut în capul lui. Dă-ți seama că nu ai sorți de izbândă în lupta ta, renunță la gândul de luptă, depune armele dacă dorești să ai parte de viață.

5. Dacă nu renunți la neînduplecarea ta, starea de rebeliune se intensifică tot mai mult, și într-o zi îți strângi hăinuțele, îți faci bagajul și urmează PLECAREA DE ACASĂ. Nu ții cont de vorbele tatălui să nu faci aceasta, nici de lacrimile mamei. Le frângi inima cu cinism cum nu se poate mai rău. Unii evită aceasta și pleacă pe furiș, lăsând doar un bilet.

Pe data de 30 ianuarie 1996, am primit o scrisoare de la Covenant House California, o casă de adăpost pentru copiii și tinerii fugiți de acasă. În scrisoare se spune că ei primesc anual circa 41 000 de copii rebeli față de părinți. Iar pe întreg teritoriul Statelor Unite sunt anual peste un milion de copii și tineri ce fug de acasă. Scrisoarea arată starea de mizerie în care sunt găsiți aceștia numai din cauza neînduplecării lor de a trăi sub autoritatea părinților.

Apostolul Pavel a prevestit aceste lucruri când i-a scris lui Timotei: *„Să știi că în zilele din urmă vor fi vremuri grele".* Și când arată cauzele care fac să fie vremuri grele, el spune: *„Căci oamenii vor fi... neascultători de părinți... fără dragoste firească, neînduplecați... obraznici".* Sunt duhuri necurate care au dezlănțuit aceste stări de nesupunere, de neînduplecare. Noi trăim vremea aceasta. Nu-ți produce starea de neînduplecare zile grele?

Care îți este câștigul că te ridici împotriva autorității tatălui și mamei, împotriva autorității lui Dumnezeu? Când vei dormi pe sub poduri, în guri de canal, când vei tremura de frig și când, lihnit de foame, vei căuta mâncare în lăzile de gunoi, te vei gândi atunci: *„Ce bine era acasă la mama și la tata, și ce nebun am fost că nu am vrut să-i ascult!"* Nu uita ce a spus proorocul Ieremia: *„Tu singur te pedepsești cu răutatea ta".* Acestea sunt unele faze prin care trec cei neînduplecați.

II. CARE SUNT CAUZELE CARE TE FAC NEÎNDUPLECAT?

Există cauze de suprafață și există cauze de fond. Cu mulți ani în urmă, am luat parte la un studiu în privința conflictelor tineretului de azi, ținut de Bill Gottard, un bun specialist în domeniul acesta. La studiile lui, care durează două-trei zile, iau parte 10-15 000 de păstori, învățători de Școală Duminicală, conducători de tineret. Deși nu aveam nici un caz în Biserica noastră de conflicte între părinți și copii, totuși, fiindcă am primit o invitație și era aproape în Long Beach, m-am dus la acel studiu. Nu știam pe atunci că voi ajunge să scriu această carte. Bill s-a străduit să ne arate că nu cauzele de suprafață ce le invocă tinerii sunt adevăratele cauze, ci cele de fond, care sunt ascunse. Nu cerința părinților ca băiatul să-și tundă părul cauzează stările de tensiune, ci ele sunt cauzate de spiritul de ostilitate, de nesupunere, și atunci trebuie căutate și înlăturate cauzele de fond. Iată câteva:

1. **Mândria.** Felul cum te îmbraci, cum îți place să ai părul sau barba izvorăsc din mândrie și tu nu ești gata să renunți la ea. Vrei în toate să fii în pas cu moda, vrei să atragi atenția altora, vrei să fii văzut, apreciat. Tu poate niciodată nu te-ai gândit că ești mândru, dar aceasta este realitatea. Și mândria te-a făcut robul ei. Aceasta te determină la nesupunere, la neascultare, te face neînduplecat.

Nu părul lung sau rochia crăpată sunt cauza conflictelor cu părinții, ci mândria ta, care vrea așa. Este bine, însă, să-ți aduci aminte că *„mândria merge înaintea căderii"* (Pv. 16.18). Mândria l-a doborât pe Satan și te va dobori și pe tine, dacă nu-i pui capăt.

2. **Dorința de independență.** Am menționat în capitolul anterior că băieții încă de la vârsta de 13 ani încep să se izoleze de mama, nu mai sunt gata să meargă alături de ea la Casa Domnului, nu în același tramvai sau autobuz, ca să nu zică alții că se țin de fusta mamei. Spiritul de independență nu este rău, când este păstrat în limitele lui, dar este foarte rău când, înainte de vreme, este dus la extremă. Dumnezeu ne-a creat ființe libere în cadrul unor limite.

La studiul pomenit mai sus, Bill Gottard ne-a zugrăvit un lanț al autorității rânduite de Dumnezeu. Toate mădularele corpului trebuie să asculte de cap: el comandă, el chibzuiește, el face proiecte, el ia hotărâri. Așa este rânduit, nu se poate altfel. Orice societate are un cap, orice țară are un conducător, care este numit rege sau președinte. Așa este și în familie, tatăl este capul familiei. El trebuie să fie supus lui Dumnezeu, Autoritatea Supremă. Soția trebuie să fie supusă bărbatului în sensul de cap al familiei, iar copiii trebuie să fie supuși părinților. Cât timp? Unii spun câtă vreme mănâncă la masa părinților. Dar nu-i așa, ci într-un anumit sens toată viața. Datorită faptului care nu poate fi înlăturat că ei sunt părinții tăi, tu le datorezi respect, supunere, ascultare. Chiar dacă ai ajuns la majorat, te-ai căsătorit și nu mai locuiești cu ei, tu ești încă fiul lor. La baza atitudinii tale, trebuie să fie dragostea lor pentru tine și dragostea ta pentru ei. Nici un părinte nu dorește răul copilului său. Este natural că de la o vârstă tu trebuie să hotărăști pentru tine, dar nu în conflict cu părinții. Cultivarea bunelor relații te ferește de conflicte, de tensiune.

În mod constant, spiritul de independență se simte lezat când în dos se află o plăcere sau un păcat pe care părinții îl detectează și la care tu nu vrei să renunți. Atunci consideri că părinții vor să te controleze și tu nu mai vrei să fii con-

trolat, nu mai vrei să dai socoteală nimănui. Consideri aceasta o umilire. Ți se spune cum să faci un lucru oarecare și tu iritat răspunzi: *„Las' că știu eu, doar nu sunt copil"*. Și de la lucruri mărunte, spiritul de independență, neînduplecarea, duce la părăsirea părinților, căci crezi că este mai bine fără ei. Adu-ți aminte, însă, de fiul risipitor. Și el a dorit să fie independent, o independență pentru trăirea în plăceri și desfrâu, să nu mai fie controlat de tata; dar, vai, cum a ajuns? Nu a mai suportat autoritatea binecuvântată a tatălui și a ajuns sub blestemata autoritate a păcatului. Autoritatea tatălui era ca un gardian pentru el, dar a vrut să fie independent, liber, și a ajuns sub cea mai grozavă robie a desfrâului nepotolit. Oricine nu suportă autoritatea lui Dumnezeu, ajunge implicit sub autoritatea Satanei.

3. **Încăpățânarea.** Încăpățânarea este o trăsătură a temperamentului unora și se manifestă în mod deosebit în anii tinereții. Cel încăpățânat persistă cu îndârjire într-o părere personală la care nu renunță nici să-l tai în bucăți. Cu cât este îndemnat mai mult de părinți spre bine, cu atât el se împotrivește mai mult. De curând doi părinți îmi împărtășeau necazul lor cu un fiu, care cu cât i se arată mai multă dragoste, cu atât el este mai împotrivitor. Încăpățânarea chinuie și pe părinți și pe tânărul care se lasă stăpânit de ea și nu vrea să fie corectat. Este fiere amară care te face să ai gust amar de toate. Vrei să ai tu puterea, să domini tu pe alții, să-ți impui voința și nu reușești. Te lupți cu toată dârzenia să nu faci ce ți se spune, ci doar ceea ce vrei tu. Așa este neînduplecarea. Eu știu, căci în anii fragezi ai copilăriei am gustat acest fel de trai. Știu că nu este bun. De aceea scriu aceste rânduri, ca să ajut pe unii să scape de această stare chinuitoare.

III. UNELE CONSECINȚE ALE NEÎNDUPLECĂRII

Ele sunt multe și amarnice, dar eu voi pomeni doar câteva.

1. O consecință este TRĂIREA ÎNTR-O PERMANENTĂ TENSIUNE. Ești în tensiune acasă și ești în tensiune la școală sau la lucru. Datorită tensiunii nu mai poți învăța bine. Ai citit odată lecția și nu ți-a rămas nimic în minte. Începi să ai dureri de cap și dureri de stomac. Medicii dovedesc cu lux de amănunte că stările de tensiune provoacă ulcere la stomac. Deci, fără să-ți dai seama, tu îți zădărnicești învățătura și îți ruinezi nervii, sănătatea. Nu Dumnezeu și nu părinții vor aceasta, ci tu. În loc să te bucuri de „scumpa vatră a casei" pe care o cântau poeții, tu te scuturi, te îngrozești de ea ca de o închisoare. Ce nebunie! Cum a mai reușit Satan, prin neînduplecare, să-ți facă viața o mizerie! În loc să te bucuri și să mulțumești părinților că îți poartă de grijă, tu te răzvrătești. Nu vezi tu aceasta? Oprește-te și cugetă puțin. Ceilalți frați și surori se bucură în sânul familiei, sunt mulțumiți și cântă laude Domnului; pe aceiași părinți ei îi respectă, îi ascultă și sunt fericiți, iar tu cu ambițiile tale, cu neînduplecarea ta, ești amărât, nenorocit. Dragostea părinților este la fel pentru toți, dar tu din pricina stării de tensiune, nu te bucuri de dragostea lor. Aceasta te face să spui că pe tine nu te iubesc. Ba da, ei te iubesc, dar tu, prin neînduplecare, te văduvești de dragostea lor, nu o primești. Și vai, grea este viața fără dragoste! Cine este vinovat? Tu, numai tu.

2. Altă consecință este TRĂIREA ÎN PĂCAT. Cinstirea părinților este o poruncă dumnezeiască. Încălcarea ei este păcat nu numai față de părinți, ci față de Dumnezeu, care a dat porunca aceasta. Cum te-ai aștepta să fii fericit când Domnul zice: *„Vai de copiii răzvrătiți"?* Fiindcă ai lepădat controlul părinților, te cufunzi din păcat în păcat. De fapt, pentru aceasta ai vrut să fii independent. Și fiul risipitor acasă la tata n-ar fi trăit în desfrâu, dar departe de tata și-a permis toate, cu gândul de a fi fericit. Dar a fost el fericit? Cum a devenit, nu oare cu totul nefericit? Căci pe aici duce drumul celor neînduplecați. Oare trebuie să-ți dovedesc eu aceasta? Nu știi tu ce fericire ai? Conștiința încărcată de păcat nu te lasă să fii fericit, ci te împovărează, te zbuciumă, te chinuie. Începi să guști iadul. La aceasta

ajunge cine leapădă controlul lui Dumnezeu și al părinților: nu se mai poate controla pe sine și merge din rău în mai rău, alunecând vertiginos spre prăpastia iadului.

3. **În final, consecința gravă este** MOARTEA. Este bine să-ți dai seama cu un ceas mai devreme de aceasta. Absalom a devenit rebel față de tatăl său David, la început în ascuns, apoi pe față. Mândria inimii sale care nu mai voia să fie supusă, ci dorea dominarea altora, l-a dus la prăbușire, la moarte. (Vezi II Sam. 15.1-12; 18.1-17).

O statistică pe 1988, pe care o am la îndemână, spune că în acel an 30 260 de persoane și-au pus capăt zilelor. Și majoritatea sinucigașilor au fost tineri. Este groaznic adevărul acesta! Care este cauza? Iată explicația: tânărul a plecat de acasă cu gândul că va fi mai fericit când va fi de capul lui, dar a ajuns fără casă, fără masă, fără pat, dormind pe sub poduri, pe o bancă în parc, fără cearceaf, fără pernă la cap, fără învelitoare. În sezonul cald este suportabil, dar când vine iarna și tremuri de frig, încât îți clănțăne și dinții în gură, nu este ușor. Unii tineri, fiind independenți, s-au apucat de droguri și au devenit robiți de ele, dependenți de ele, nenorociți pentru toată viața. O mare parte trăind în destrăbălări au încasat boala SIDA, boală fără leac. Majoritatea acestora când ajung să-și dea seama de realitate, în loc să se pocăiască și să se întoarcă acasă cerând iertare părinților, neînduplecarea lor îi face mai degrabă să se sinucidă. Tristă realitate! La aceasta duce criza neînduplecării.

Știu că tu nu ai vrea să ajungi la sinucidere, la saltul în iad, de aceea am scris capitolul acesta. Aș vrea să scapi de neînduplecarea ta, care te chinuie și pe tine și pe părinții tăi; să scapi înainte de a fi prea târziu.

IV. CUM POȚI IEȘI DIN CRIZĂ?

Aici m-am oprit din scris și am cerut Domnului înțelepciune pentru mine să-ți scriu ca să fii salvat și m-am rugat și pentru tine ca să dai importanță la ceea ce îți spun. Probabil, fiindcă sunt bătrân, nu ne vom întâlni niciodată

pe pământ, dar aș vrea să te întâlnesc în cer. O, Doamne, împlinește-mi această dorință!

1. Ca să ieși din criză este necesară TREZIREA LA REALITATE. Despre fiul risipitor, Domnul Isus a zis că *„și-a venit în fire"*. Până atunci a fost ca îmbătat, dar s-a trezit și și-a dat seama de realitatea în care a ajuns. Dumnezeu iubește și pe cei neînduplecați; și mai ales când părinții se roagă pentru un așa fiu răzvrătit, Dumnezeu, spre a răspunde rugăciunilor lor, lucrează când într-un fel, când în altul, spre înduplecarea lui, pentru salvarea lui.

Dacă deschideți Biblia la II Cr. 33.1-20, găsiți istoria împăratului Manase. El a fost fiul lui Ezechia, un împărat foarte credincios Domnului. Așa cum se întâmplă, însă, de multe ori, din părinți foarte buni se nasc copii care devin foarte răi: așa a fost cu Manase. El a ajuns împărat la 12 ani. Aceasta l-a făcut să devină mândru, arogant, să creadă că nimeni nu este ca el. El nu a mai ținut cont nici de ceea ce l-a învățat tatăl său, nici de Legea Domnului; nu a vrut să mai știe de Dumnezeu, ci și-a făcut alți zei și s-a închinat înaintea lor. Ba a căutat sfaturile vrăjitorilor și ale spiritiștilor.

Așa sunt mulți tineri azi. În aroganța lor, nu mai vor să țină seama de învățătura părinților: îi socotesc rămași în urmă, îi disprețuiesc, râd de Biblie și, dacă ar putea, ar da cu barda în Dumnezeu. Dar toate merg doar până într-o zi.

Iată ce este scris în legătură cu Manase: *„Atunci Domnul a trimis împotriva lor pe căpeteniile împăratului Asiriei, care au prins pe Manase și l-au pus în lanțuri. L-au legat cu lanțuri de aramă și l-au dus în Babilon"*, unde l-au aruncat în închisoare. De multe ori, izbăvirea din lanțurile poftelor și patimilor, Dumnezeu o realizează prin încătușarea în lanțurile de aramă ale unei boli, ale unui accident.

Manase, cât a fost bine, n-a vrut să țină seama de Domnul, dar pus în lanțuri, s-a trezit din beția plăcerilor și a început să strige către Dumnezeu. Atunci și-a văzut micimea sa, s-a pocăit de păcatele sale și Domnul a avut milă de el, l-a adus înapoi la Ierusalim pe tronul împărăției

lui Iuda. Ce binecuvântate au fost lanțurile de aramă pentru Manase! Dumnezeu te poate pune și pe tine în lanțuri, dar este bine să te pocăiești fără lanțurile de aramă.

Cunosc un alt tânăr care a devenit rebel față de părinții săi și față de Dumnezeu. Părinții au fost foarte îndurerați. Fiindcă îl cunoșteam bine, căci am fost de multe ori în casa lor, l-am iubit căci era un tânăr capabil. El fiind foarte departe, nu puteam să stăm de vorbă gură către gură, de aceea i-ám scris o scrisoare. Voiam să înțeleagă că este mult mai bine să se lase înduplecat și să devină ascultător de părinți. Știți, însă, care a fost reacția lui? Nici măcar n-a vrut să citească scrisoarea. Probabil că i-a fost teamă că se va pocăi îndată și el nu voia aceasta. Părinților le-am scris să nu înceteze să se roage pentru el. După un timp, tânărul fiind singur în mașină, a făcut un mare accident în care alți doi inși care circulau cu motocicleta au murit pe loc. Atunci s-a cutremurat. Și-a dat seama că putea și el să fie mort, dar a fost cruțat, a scăpat. Aceasta i-a frânt neînduplecarea, a cerut iertare Domnului și părinților și s-a pocăit.

Sunt șocante toate aceste crize ale neînduplecării, dar sunt binecuvântate: produc trezirea spirituală. Este bine ca tu să te lași trezit de Duhul Sfânt, fără lanțurile de aramă, fără zdrobiri. Stai și cugetă: nu părinții sunt vinovați, ci tu ești cel vinovat de neînduplecare. Biblia nu spune: „Părinți, ascultați de copiii voștri", ci spune: ***„Copii, ascultați în Domnul de părinții voștri, căci este drept"*** (Ef. 6.1). Părinții au căutat să-și facă datoria, să-ți formeze un caracter bun, dar tu nu accepți aceasta. Este bine să accepți ordinea rânduită de Domnul, să te pleci sub autoritatea părinților și să-i asculți în Domnul.

2. Dacă îți dai seama, RECUNOAȘTE-ȚI VINA ȘI CERE-ȚI IERTARE și în fața Domnului și în fața părinților. Fiindcă nu ești desăvârșit, este omenește să greșești, dar este diavolește să persiști în greșeală. De aceea, cere-ți iertare! Fă aceasta, ca să fie înlăturat blestemul, „vaiul" de deasupra capului tău ca răzvrătit. Ai gustat prea multă amărăciune din pricina aroganței tale, a încăpățânării inimii

tale, care refuza supunerea pe care tu o datorezi părinților. Și le-ai produs atâta frământare, atâtea lacrimi ascunse. Acum îmbrățișează-i, sărută-i, căci sunt părinții tăi și mulțumește-le căci ei te-au iubit chiar și atunci când tu nu ai mai meritat dragostea lor. Caută să le produci bucurie și, procedând astfel, tu însuți te vei bucura.

Eu știu aceasta. Așa am căutat eu să fac. După ce m-am pocăit, niciodată nu le-am mai pricinuit dureri părinților. Chiar și mai târziu când eram plecat din casa părintească, căsătorit, cu copii, am căutat, fără să mi se ceară, în fiecare an, vara, să fiu la seceriș, să trag cu coasa la recoltatul grâului, căci tata era bătrân. A fost o bucurie să-mi pot ajuta părinții. I-am mulțumit de mii de ori Domnului că de tinerel a înfrânt neînduplecarea mea. El mi-a schimbat viața.

Generalul Arthur G. Trudeau, șeful cercetării și dezvoltării armatei Statelor Unite, a scris în legătură cu valoarea caracterului: *„Ca Șef al Departamentului de Cercetare și Dezvoltare din cadrul armatei, mă întâlnesc în fiecare zi cu un mare număr de oameni de știință. Mulți din ei au titlul de „Doctor", adică dr. în filozofie sau în diferite alte domenii. Doctorii în filozofie sunt oamenii cu cele mai sclipitoare minți și cu cea mai mare afinitate cu care am avut eu a face. Așa că ei mă iartă când spun că ceea ce lipsește țării acesteia – și este o arzătoare nevoie – este de mai mulți doctori în caracter.*

Nu oricine poate fi Dr. în filozofie, dar oricine poate fi dr. în caracter. Și mie, unul, mi-ar place să văd pe toți străduindu-se să atingă acest țel. Dacă este vreun subiect care cere mai multă gândire și mai multă atenție în aceste vremuri frământate, este un caracter nobil și aderarea la principiile morale care au fost piatra de temelie a înaintașilor noștri. Omul a descătușat energia nucleară, a plasat pe orbite sateliți artificiali. Noi putem muta munții, putem schimba cursul râurilor, putem transmite semnale radio pe lună. Și viteza cu care avansează știința se accelerează. Dar există un lucru pe care știința nu-l poate crea – probabil niciodată – acela este caracterul. Caracterul este ceva ce fiecare trebuie să

și-l clădească pentru sine însuși, după legile lui Dumnezeu și ale naturii, din exemplul altora și cel mai mult din încercările și erorile vieții zilnice. Caracterul este totalul a mii de străduințe mărunte zilnice spre a trăi în fapt ceea ce este mai bun în noi. Caracterul este decizia finală de a lepăda tot ce este înjositor pentru noi și pentru alții și cu încredere și cinste să alegem ceea ce este bun."[3]

Am scris acest capitol pentru tine cel ce ești neînduplecat astăzi, tu care ești fratele meu, chiar dacă le-ai produs multe întristări părinților tăi. Oamenii cu asemenea firi, când se lasă înduplecați și se așază sub Suprema Autoritate divină și Îl acceptă în totul pe Cristos ca Domn al vieții lor, devin unii din cei mai de valoare slujitori ai Domnului. Acest tip de tineri, când își corectează anumite caracteristici ale temperamentului lor, pot fi cei mai îndrăzneți vestitori ai Evangheliei, cei mai înflăcărați misionari, care nu dau înapoi în fața greutăților și sunt candidații de mâine, falanga purtătorilor de cruci, care vor merge cu capul sus la martiraj pentru preaiubitul lor Mântuitor. Natural, tu trebuie să începi să înveți lecția dependenței de Domnul, ca să ajungi să spui: *„Facă-se nu voia mea, ci voia Ta!"* Voia mea ar fi fost faliment, dezastru; voia Lui este fericirea, glorificarea mea. Eu am renunțat la voia mea lângă o veche laviță în casa părintească și am acceptat voia Lui; m-am lăsat înduplecat sub binecuvântata autoritate a Marelui Stăpân și Dumezeu binecuvântat în veci. Fă și tu aceasta. Și atunci vei putea să guști fericirea bogățiilor harului Său la care ești chemat să fii părtaș.

O mamă cam descurajată și amărâtă a zis într-o zi fiului său: *„Charles, tatăl tău și eu te-am învățat calea dreaptă, te-am învățat Cuvântul lui Dumnezeu. Apoi ți-am dat un exemplu bun prin traiul nostru. Dacă tu nu vei trăi o viață curată, noi va trebui în fața lui Dumnezeu în Ziua Judecății să fim martori împotriva ta."* Nu după multă vreme, acel fiu s-a predat Domnului și a devenit unul din cei mai mari predicatori ai lumii. El a fost Charles Haddon Spurgeon.

RUGĂCIUNE:

Doamne, Dumnezeule Atotputernic, mă umilesc aici înaintea Ta, căci sunt vinovat de împotrivire față de autoritatea Ta și față de autoritatea părinților mei. Tu puteai să mă strivești într-o clipă, ca pe o furnică, dar n-ai făcut aceasta, ci, fiindcă m-ai iubit, ai avut atâta răbdare cu mine, ai căutat în atâtea rânduri să mă faci să-mi dau seama că starea mea de neînduplecare nu este bună, că este otrava Diavolului injectată în sângele meu, în mintea mea, și eu nu am vrut să cedez: mi-am pus voia mea împotriva voii Tale și împotriva voii părinților mei. Iartă-mă pentru păcatul acesta! Îți mulțumesc că nu m-ai pedepsit, ci m-ai iubit și ai vrut înduplecarea mea. Îngenuncheat aici, îmi recunosc toată vina mea, mă pocăiesc, îmi pare rău de răzvrătirea mea. Prin sfântul sânge al lui Cristos Domnul, spală tot trecutul meu și prin Sfântul Duh schimbă cu totul viața mea! Mă supun Ție! Vreau de azi să fiu copilul Tău, în toate supus și ascultător. Ajută-mă, Te rog! Amin.

Bibliografie

1. Dale Carnegie, *How to Win Friends and Influence People,* pag. 122

2. Ibid. pag. 130

3. William Nichols, *The Third Book of Words to Live by,* N. Y. pag. 134.

DEZVOLTAREA MINȚII

„Învață-mă ca să am înțelegere și pricepere" (Ps. 119.66).

Psalmistul Îi cerea Domnului în rugăciune să-l învețe ca să aibă înțelegere și pricepere. Este o rugăciune pe care o poate face orice părinte și orice tânăr în legătură cu dezvoltarea minții. Înțelegerea este facultatea de a găsi o idee, de a prinde sensul unui cuvânt, al unui lucru, al unui fenomen, de a vedea cauza și efectul, scopul și consecințele lui. Priceperea este capacitatea de a pătrunde cu mintea, de a distinge lucrurile, de a deosebi valorile, de a găsi soluții la probleme. Dezvoltarea minții este un fel de pregătire a terenului pentru însămânțare. Părinții poartă răspunderea și pentru dezvoltarea minții.

Copilul are înțelegerea și priceperea ca potențial, dar nu ca realizare. Aceasta se petrece pe măsura creșterii și dezvoltării fizice prin observare și învățătură. Există o foarte strânsă corelație între dezvoltarea mintală și formarea caracterului. Este bine ca părinții să cunoască acest lucru și să folosească din plin posibilitățile de pricepere ale copilului, spre a-l forma să devină o valoare pentru societatea în care va trăi. După cum i se dă copilului hrana potrivit cu vârsta sa, tot așa părinții au răspunderea să lucreze la dezvoltarea caracterului său pe măsura înțelegerii sale.

Educatorii au constatat mai multe stagii de dezvoltare mintală la copii. Cunoscând aceste stagii, părinții, învățătorii de Școală Duminicală, păstorii pot pregăti și da copilului învățătura corespunzătoare nivelului său de pricepere. Robert J. Havighurst și-a petrecut cea mai mare

parte a vieții sale ca șef al unui grup de cercetători axați pe studierea diferitelor stagii de dezvoltare mintală a copiilor. El a stabilit trei stagii:

Primul stagiu este de la naștere până la 6 ani – anii de explorare fizică a realității. Copiii încep să observe și să înțeleagă ceva cu privire la lumea înconjurătoare.

Al doilea stagiu este de la 7 ani la 11 ani – anii de explorare mentală a faptelor concrete. Copiii pun o seamă de întrebări: de ce? cum? Mintea lor vrea să înțeleagă faptele.

Al treilea stagiu este de la 12 ani în sus – anii de dezvoltare a gândirii abstracte. [1]

În ce privește tipul de gândire potrivit firii copilului, David Russel [2] afirmă că se pot observa patru tipuri majore de gândire:

1. **Gândire pentru formarea conceptelor.** Mintea, prin observare sau experiență, face anumite generalizări despre sentimente: dragoste, frică; despre virtuți: bunătate, răbdare, curăție, blândețe; despre realități abstracte: Dumnezeu, îngeri, demoni, rai, iad.

2. **Gândire pentru rezolvarea problemelor.** O problemă este ceva ce copilul nu înțelege încă, dar pentru care caută un răspuns, o soluție. Rezolvarea este pentru el un adevărat proces prin care urcă din treaptă în treaptă, până găsește soluția potrivită. Pentru un tânăr poate fi o problemă dacă este bine sau nu să bea o bere. El trebuie să cugete la rezultatele imediate și la rezultatele mai îndepărtate: ce câștigă dacă bea și ce pierde? Cum este mai bine: să bea sau să nu bea? Printr-o gândire de felul acesta, tânărul ajunge să aibă un bun discernământ, o deosebire a lucrurilor, o justă prețuire a ceea ce vede sau aude. Aceștia pot fi buni meseriași, buni șefi de serviciu, ingineri, medici, inventatori sau păstori. Ei își pot forma bune principii de bază pentru viața lor.

3. **Gândire creativă.** Cei cu gândirea creativă au o înzestrare specială, sunt talentați. Ei sunt buni pentru desen, pictură, sculptură, muzică, artă dramatică, construcții, activități științifice; unii ajung scriitori, poeți sau inventatori.

4. Gândirea critică. Mintea acestora observă imediat dacă un lucru, un obiect este sau nu conform standardelor cunoscute de ei. Acest tip posedă o minte ascuțită, analitică. Ei sunt buni critici în toate domeniile.

Cineva a zis: *„Mintea copilului este un apel mut după cel mai iubitor și bun învățător care să contribuie la dezvoltarea ei. Mintea și inima copilului sunt ca o foaie albă, care așteaptă o mână gingașă să scrie ceva frumos și să nu se mai șteargă, ci să fie gravat adânc în caracterul său. Ceea ce se scrie îi va direcționa drumul în sus spre culmi sau în jos spre prăpăstii."* Câteodată vezi un copilaș atât de drăguț și bun și te uiți la părinți că sunt niște epave. Atunci te întrebi: cum se poate așa ceva? Răspunsul este simplu: copilul se află în punctul de unde au pornit părinții lui, dar ei au apucat calea în jos, spre prăbușire. De aceea, Biblia spune: *„Învață pe copil calea pe care trebuie să umble"*. Phillip Brooks a scris: *„Un popor se mișcă în sus sau în jos pe picioruşele copilaşilor"*.

Învățătura este mijlocul prin care are loc dezvoltarea minții, luminarea ei. Ea este ca ferestrele la o casă. Fără ferestre, casa este în întuneric. Cum anume învățătura dă lumină? De exemplu: învățarea alfabetului, a scrisului, dă lumină copilului să poată pătrunde la bogăția cărților, la comorile bibliotecilor. Un analfabet care are o carte în fața sa este ca un orb: nu are lumina să înțeleagă ce este scris în ea. Învățarea unei limbi străine te ajută să-i înțelegi pe cei ce vorbesc acea limbă. Învățătura Bibliei îți dă lumină cu privire la Dumnezeu, suflet, mântuire, la trăirea cu folos în viața aceasta și la fericire în viața veșnică.

Solomon cel înțelept a scris: *„Ascultați, fiilor, învățătura unui tată și luați aminte ca să pricepeți; căci eu vă dau sfaturi bune: nu lepădați învățătura mea. Căci când eram încă fiu la tatăl meu, și fiu gingaș și singur la mama mea, el mă învăța atunci și-mi zicea: «Păstrează bine în inima ta cuvintele mele, păzește învățăturile mele și vei trăi. Dobândește înțelepciune, dobândește pricepere; nu uita cuvintele*

gurii mele și nu te abate de la ele. N-o părăsi și ea te va păzi; iubește-o, și te va ocroti»" (Pv. 4.1-6).

O minte luminată, dezvoltată, este mai de preț decât aurul. În Pv. 16.16, Solomon precizează adevărul acesta în cuvintele: *„Cu cât mai mult face câștigarea înțelepciunii decât a aurului! Cu cât este mai de dorit câștigarea priceperii decât a argintului!"* Aurul sau argintul este o bogăție în afară care poate fi furată sau pierdută; înțelepciunea, priceperea sunt bogății mult mai scumpe și sunt înăuntru, pe care le porți cu tine pretutindeni, chiar și la închisoare. Înțelepciunea poate câștiga aur, dar aurul nu poate da înțelepciune. De aceea părinții trebuie să-și facă timp și să dea învățătură copilului spre a deveni înțelept și priceput, iar copilul trebuie să primească învățătura părinților, căci ei doresc binele și fericirea lui.

Mintea copilului se va dezvolta într-o mare măsură conform cu învățătura care i se dă prin viu grai și cu atmosfera de gingășie sau brutalitate, de acceptare sau împotrivire, de închinăciune sau blesteme în care va crește.

O fetiță de 4 ani a consimțit să doarmă la o altă familie. Seara, când i s-a făcut patul să se culce, ea a îngenuncheat lângă pat, ca acasă, așa cum a fost învățată de mama ei, dar ea a uitat cum să se roage. A așteptat puțin, dar nici prietena părinților ei n-a putut s-o ajute să se roage. În sfârșit, fetița a zis: *„Doamne, Te rog, iartă-mă că nu-mi aduc aminte de rugăciunile mele și sunt aici cu această tanti care nu știe nici ea să se roage. Amin."* O altă fetiță se ruga: *„Doamne, fă-i pe toți oamenii buni, iar pe cei buni, fă-i mai buni!"*

Mediul în care se dezvoltă mintea copilului are o mare influență asupra vieții lui de mai târziu. Judecătorul Sam David Tatum de la Judecătoria Juvenilă din Nashville, Tennessee a dat odată următorul raport: *„Din 4 800 de cazuri de copii aduși la judecată, numai 29 au luat parte la Școala Duminicală. Dar nu am avut nici un caz unde părinții, tata sau mama să fi frecventat Școala Duminicală sau Biserica"*. Aceasta arată marele impact pe care-l are Biblia asupra copiilor.

Şi încă un caz. Un judecător din Canada a întrebat pe un băiat de 17 ani, care săvârşise o crimă şi urma să fie condamnat la moarte, dacă are ceva de spus. Tânărul a zis: *„Da, domnule judecător, am ceva. Sunt eu singur vinovat de crima pe care am comis-o? Tatăl meu mi-a pus în mână prima sticlă de lichior. Părinţii m-au învăţat că religia nu are nici o valoare. Nu am văzut nici o Bilbie în casa noastră şi nu am văzut, nici auzit pe părinţii mei să se roage vreodată. O, Dumnezeu să aibă milă de sufletul meu şi de sufletul lor!"*

Dezvoltarea minţii se face într-o mare măsură şi prin exerciţiul şi lărgirea memoriei. Părinţii au menirea să contribuie, şi în această privinţă, învăţându-i încă de la vârsta de 3 ani să spună pe dinafară texte biblice şi mici poezioare. În Biserica noastră din Sacramento, fetiţa Cristina Mich recită bine poezii, cu intonaţie, de la 3 anişori. Acum are 5 anişori, şi într-o duminică a recitat poezia *„Despărţire"*, de C. Ioanid, poezie care are 22 de strofe. Un alt băiat, Beni Sârb de 12 ani, ştie pe dinafară 48 de psalmi, plus Isaia 53 şi capitolul 13 din I Corinteni. După cum exerciţiile fizice ajută la dezvoltarea muşchilor, tot aşa exerciţiul mental întăreşte mult memoria.

Cu vreo 45 de ani în urmă, pe când eram la Arad, împuternicitul regional Ioan Câmpianu, care anterior fusese, vreme îndelungată, director de şcoală în mai multe localităţi de pe Valea Crişului Alb, unde sunt mulţi baptişti, m-a întrebat: *„Care este secretul că, în general, copiii baptiştilor sunt primii la învăţătură?"* Am stat puţin şi am cugetat, căci niciodată nu am fost confruntat cu o aşa întrebare, apoi i-am dat răspunsul: *„Domnule, nu este nici o taină, în Bisericile noastre copiii sunt antrenaţi de mici să înveţe texte biblice şi poezii. Astfel, când merg la şcoală, memoria lor având antrenament la învăţătură, ei o iau înaintea celorlalţi"*. El a dat din cap şi a zis: *„Acum pricep"*.

Tată şi mamă, rugaţi-vă ca psalmistul: *„Învaţă-mă, ca să am înţelegere şi pricepere"* şi ajutaţi-vă copiii să fie primii la învăţătură, şi vor putea mult mai uşor să prindă învăţăturile pentru formarea caracterului. Nimic nu este în

zadar. Dumnezeu binecuvintează munca, și o minte dezvoltată va fi un teren pregătit pentru toate bunele învățături ce le veți da. În felul acesta, binecuvântarea copilului va fi dublă: o minte luminată și un caracter nobil. Minunată zestre!

Bibliografie

1. Robert J. Havighurst, *Human Development and Education*, N. Y. pag. 81-91

2. David H. Russel, *Children's Thinking*, Boston 1956, cap. 8-11

CUNOAȘTEREA ȘI CORECTAREA TEMPERAMENTULUI

„Dacă rămâneți în Cuvântul Meu, sunteți în adevăr ucenicii Mei; veți cunoaște adevărul și adevărul vă va face slobozi" (Ioan 8.31,32).

„Cunoaște-te pe tine însuți" a fost baza filozofiei lui Socrate. Însă, Cristos Domnul a pus accent pe cunoașterea adevărului, căci numai în lumina adevărului noi ne putem cunoaște pe noi înșine. Adevărul este ca un reflector puternic ce te ajută să te vezi așa cum ești. În rugăciunea Sa din Ioan 17.17, Domnul Cristos a zis despre ucenicii Săi: *„Sfințește-i prin adevărul Tău: Cuvântul Tău este adevărul"*. Mulți, când se privesc în lumina adevărului, se văd robi ai păcatului, însă prin păcat ei ajung să înțeleagă nu numai patimile, dar și anumite trăsături ale temperamentului lor, trăsături rele, care n-au fost corectate în copilăria și tinerețea lor. Unii sunt robii nervozității, alții ai mândriei, ai suspiciunii, ai leneviei, ai pesimismului, ai amărăciunii.

Cunoașterea adevărului aduce slobozenia chiar și din robia acestor caracteristici, a acestor înclinări ale firii. Apostolul Pavel spune că înainte *„eram din fire copii ai mâniei"* (Ef. 2.3). Robul nu face tot ce vrea, ci numai ceea ce i se poruncește. Și mulți nu sunt stăpâni pe firea lor, ci firea îi stăpânește pe ei, sunt robii firii. Din pricina aceasta au atâtea necazuri. Vai, câte soții tinere plâng fiindcă soțul este robul nervilor: odată se aprinde și explodează! Și câți soți sunt deznădăjduiți din pricina soțiilor gâlcevitoare, care sunt *„ca o streașină de pe care picură întruna"* (Pv. 19.13). Persoanele acestea sunt roabe ale temperamentului lor. Nu au căutat să ajungă slobozi și, în

viața aceasta, care este atât de scurtă, în loc să se fericească unul pe altul, ei se amărăsc unul pe altul. Vina este și a lor și a părinților care n-au căutat să-i scape de aceste trăsături ce le-au înrobit viața. Ce mare har ar putea avea, dacă măcar acum și-ar da seama, dacă s-ar cunoaște pe ei înșiși și ar dori scăparea, slobozenia din aceste cătușe ale firii lor! Și eu am fost un asemenea rob altădată, dar prin harul Domnului am devenit liber. De aceea scriu rândurile acestea.

Este bine ca părinții să-și ajute copiii să nu devină robi, ci liberi, stăpâni pe firea lor. Ei trebuie să observe ce temperament au copiii, ce trăsături se manifestă și să-și ia în serios munca de formare a caracterului celor dragi.

O bună cunoaștere a temperamentului poate fi benefică pentru folosirea la maximum a trăsăturilor naturale bune și reducerea la minimum a trăsăturilor rele. Atât părinții, cât și tânărul sau tânăra care dorește să-și formeze un caracter bun, este necesar să știe ce tip de temperament are. Cum poate ști aceasta? Trăsăturile bune se pot cunoaște după stările lăuntrice pe care le cauzează, după manifestările exterioare în relație cu alții, în relație cu munca. Acestea trebuie dezvoltate. La fel se poate cunoaște ce slăbiciuni sau trăsături rele are, care trebuie stăpânite și reduse la tăcere, adică să se lucreze la corectarea temperamentului.

Multe din aceste trăsături înnăscute ale temperamentului, moștenite de la părinți, pot fi observate de către părinți și corectate chiar din primii ani. Corectarea se face în tiparul gândirii prin învățătură. Chiar cuvântul pocăință *(„metanoia"* în greacă*)* înseamnă schimbarea minții și ea se poate petrece și la adânci bătrânețI. Prin cunoașterea adevărului, a Cuvântului lui Dumnezeu care este lumină, omul își dă seama că păcatul nu fericește, ci nenorocește. Deci este o schimbare de optică, o schimbare a felului de a vedea lucrurile, și numai atunci omului îi pare rău de păcat și îl părăsește. Așa este și cu păcatele din firea noastră, cu trăsăturile înnăscute ale temperamentului. Convingerea prin învățătură are un puternic efect

în această lucrare de corectare, căci modifică tiparul gândirii copilului. De exemplu, flegmaticul care este un leneș și jumătate, din fire, poate fi convins să devină harnic, să se scoale de dimineață, ca să ajungă la timp la școală și să facă bucuros toate aceastea. Îndeosebi corectarea celor rele se face mult mai ușor în fragedă copilărie. O ramură a pomului, la care vrei să renunți, se rupe ușor când este îmbobocită în mugur sau când este un lăstar crud; dar se taie mult mai greu când a crescut și s-a îngroșat.

Trăsăturile bune oferă posibilități de aur în viitorul copilului. Cunoașterea acestora îi poate ajuta pe părinți să-și îndrume copilul spre studii și muncă, potrivit cu înzestrările ce le are în temperamentul său. Greu poți face pe un sanguin să devină bijutier, căci el nu are înclinație și răbdare pentru lucruri mărunte. Astfel, cunoașterea temperamentului cu trăsăturile sale poate fi mult folositoare părinților să dea învățături și îndrumări excelente fiului sau fiicei lor în alegerea profesiunii. Un afon nu poate deveni bun cântăreț, căci nu este dotat în privința aceasta, dar poate avea mână de aur pentru pictură. Dau acest exemplu ca să vedeți că atât arta, cât și muzica, sunt trăsături ale melancolicului, totuși sunt total diferite. De aceea este necesară cunoașterea îndeaproape a acestor trăsături.

De asemenea, această cunoaștere poate fi de mult folos în ce privește formarea caracterului pentru bune relații în familie, în Biserică, în societate. De exemplu, melancolicul, care este perfecționist din fire, trebuie să învețe să fie îngăduitor cu soția, căci ea nu este perfectă, așa cum nici el, de fapt, nu este perfect, ci doar pretinde perfecțiunea. El trebuie să învețe ce spune Biblia: *„Îngăduiți-vă unii pe alții"* (Col. 3.13). Eu, care sunt perfecționist din fire, am pretins întotdeauna punctualitatea la Casa Domnului. Atât prin vorbă cât și prin exemplu, am căutat să-i fac pe frați să înțeleagă adevărul că Dumnezeul nostru merită mai mult punctualitatea decât o merită banul. Pentru bani, omul se scoală devreme să ajungă la timp la

serviciu, dar pentru Domnul? Cu o mare majoritate am reușit să le formez această deprindere, dar au fost și câțiva, care mereu au rămas repetenți la această materie (punctualitatea): întârziau mereu. Pe aceștia a trebuit să-i înțeleg că nu puteau ține cadența. Nepunctualitatea este o caracteristică pe care și-au format-o și nu s-au străduit s-o corecteze, să se îndrepte. Ei au crescut strâmb în privința aceasta.

Spre identificarea temperamentului sunt o seamă de amănunte pentru fiecare tip în parte. Trebuie să știm însă că nici un tip nu este sută la sută. Un copil cu temperament sanguin poate fi 80% sanguin și 20% coleric, căci moștenește prin gene din temperamentele părinților, a bunicilor și a străbunicilor, dar i se zice sanguin deoarece majoritatea trăsăturilor sunt ale tipului sanguin. Pentru a cunoaște de ce tip este temperamentul copilului tău, dau aici o seamă de amănunte pentru fiecare tip.

TEMPERAMENTUL SANGUIN (înclinații spre o viață exterioară)

Cum este în starea lăuntrică:

- Predomină simțirea, se bucură de toate
- Este foarte receptiv la tot ce se întâmplă în jur
- Se impresionează din afară
- Este fire caldă, este emotiv, sentimental
- Se irită ușor pentru orice, explodează
- Nu cugetă adânc, nu reflectează
- Este îndrăzneț, gata de orice
- Este neastâmpărat, nu stă mult într-un loc
- Este superficial
- Foarte schimbător, nu are stabilitate emoțională
- Trăiește în prezent
- Îl predomină în mare măsură furia.

Manifestări în legătură cu alții:

- Pune mare preț pe aspectul exterior, ținută impecabilă
- Este guraliv, intră în vorbă cu toți
- Răspunde neîntrebat și fără să gândească
- Este sociabil, îi încântă rapid pe alții
- Deschide ușor uși, dar ușor le și închide
- Își face prieteni îndată, dar îi și pierde rapid
- Stârnește contraziceri cu cei ce gândesc
- Argumentează și nu cedează
- Iute se înfurie și devine violent
- Insultă, rupe prietenii
- Îi trece repede furia și își cere iertare
- Trece ușor de la bucurie la plâns
- Nici un alt temperament nu se smerește ca el
- Se îndrăgostește repede și repede abandonează
- Este în mare pericol de desfrâu și divorț, nu-i stabil
- Își tratează bine soția și copiii
- Nu-i place singurătatea.

Manifestări în legătură cu munca:

- Este săritor, îi place să muncească
- Este foarte activ, dar nu la lucruri mărunte
- Este serviabil, gata să te ajute
- Începe multe, dar nu le sfârșește
- Face multe greșeli, căci este pripit
- Nu poți pune mare bază pe el
- Promite multe, dar nu le împlinește
- Bun propagandist în politică
- Bun negustor, comerciant
- Lider de seamă, căci inspiră pe alții
- Bun pentru activități cu copiii sau îngrijirea bolnavilor
- Înlăturând slăbiciunile, poate fi bun predicator
- Este foarte bun pentru lucrarea personală.

Trăsături rele:

- Nu este disciplinat
- Este instabil, nu are voință
- Este foarte egoist, pretinzând totul
- Este foarte mândru
- Este fire inflamabilă, se înfurie
- Are tendința să exagereze, să mintă
- Îi place să se laude și să fie lăudat
- Este dezorganizat, aruncă toate în neorânduială.

Corecturi necesare:

- Să cultive răbdarea, combaterea nervozității
- Să fie gata să renunțe la părerile lui
- Este necesar să învețe să tacă uneori
- Să nu fie prea încrezut, combaterea mândriei
- Să-și ceară iertare, să nu țină amărăciune
- Fiind fire dominantă, să nu forțeze pe alții
- Să caute și binele altora, combaterea egoismului
- Să-și rânduiască toate, combaterea indisciplinei
- Să isprăvească ce începe, combaterea instabilității.

Apostolul Petru a fost sanguin, dar mai târziu s-a corectat.

TEMPERAMENTUL COLERIC (înclinații spre o viață exterioară)

Cum este în starea lăuntrică:

- Are voință, este încăpățânat, ambițios, dârz
- Este independent, ia hotărâri pentru el și pentru alții
- Este dinamic, nu pierde vremea
- Este mândru, încrezut
- Este optimist
- Este întreprinzător, se aventurează în afaceri
- Este neînduplecat, are idei fixe

- Are gândire practică, nu teoretică
- Are minte ascuțită, gândește sistematic, dar nu în detaliu
- Are fire dominantă: toți trebuie să-l asculte
- Are vederi înguste: nu vede piedici, greutăți
- Caută să atingă ținta, folosește mijloace și oameni
- Este lipsit de sentimente, nu are dragoste, milă.

Să fie convertit între 10 și 15 ani, altfel este greu.

Manifestări în relațiile cu oamenii:

- Este harnic, bun conlucrător, face treabă
- Este om de bază, poți conta pe el
- Are calități de șef, pretinde mult de la alții
- Folosește critica spre a stimula
- Are succes datorită hărniciei și ambiției
- Este bun comandant, general, dictator
- Este răzbunător, nu uită ani de zile o ofensă
- Nu ascultă de alții, ci pretinde ascultare
- Este ostil celor de altă părere, se înfurie
- Este scandalagiu, se ceartă pentru nimicuri
- Este dârz, nu-și cere iertare și nu iartă
- Soția îi știe de frică, terorizează copiii.

Manifestări în relație cu munca:

- Îi place să muncească, nu pierde vremea
- Acționează în mod conștient, premeditat
- Bun la intervenții urgente, găsește soluții
- Nu se sperie de greutăți și piedici
- Este stăruitor, duce lucrul la capăt
- Reușește chiar și unde alții falimentează.

Trăsături rele:

- Este exploziv, nu este stăpân pe nervii săi, este violent
- Este neînduplecat, ține morțiș la părerea lui
- Ține amărăciune timp îndelungat

- Fire de dictator
- Este prea arogant
- Este gata să calce pe oameni pentru a-şi atinge scopul.

Corecturi necesare:

- Trebuie să cultive dragostea şi mila faţă de alţii
- Să înveţe să cedeze, să devină uşor de înduplecat
- Să nu se înfurie, ci să cultive răbdarea
- Să nu fie prea încrezut, să combată mândria
- Să nu forţeze, ci să convingă pe alţii
- Să-şi recunoască greşeala şi să ceară iertare
- Să combată ranchiuna, care-i dă ulcer la stomac
- Să combată egoismul, făcând bine altora
- Să înveţe să nu se certe, ci să fie paşnic
- Să nu fie neascultător, ci să asculte

Oamenii cu acest temperament dau naştere celor mai mulţi copii rebeli, neascultători.

TEMPERAMENTUL FLEGMATIC (înclinaţii spre o viaţă lăuntrică)

Cum este în starea lăuntrică:

- Este calm, calculat, echilibrat, foarte rece
- Predomină voinţa, nu simţirea
- Nu se miră, nu se entuziasmează, nu este mişcat
- Fire de stoic, înfruntă greutăţile, rabdă în tăcere
- Are un potenţial mare, resurse înnăscute
- Are minte pătrunzătoare, vede planuri şi metode
- Cu calmul lui găseşte soluţii la probleme
- Este făcător de pace
- Este stăpân pe sine
- Este leneş, îşi târăşte picioarele, munceşte obligat
- Este fire dependentă, gata să asculte
- Este egoist, îşi caută numai binele său
- Este critic
- Îşi bate joc de toţi, chiar şi de cele sfinte

- Este ironic, râde de cei ce muncesc mult
- Are umor, face pe alții să râdă fără ca el să râdă.

Manifestări în relațiile cu alții

- Fire flegmatică, râde de toți
- Sângele rece îl face totuși bun coleg
- Este pașnic, nu înțelege de ce alții se aprind
- Produce o influență stabilizatoare
- Aruncă apă rece pe entuziasmul sanguinului
- Prin umorul lui creează stare de veselie
- Este bun comediant, face pe alții să râdă
- Folosește umorul spre a irita pe alții
- Fiind calm, este bun lider.

Manifestări în relație cu munca

- Gândește înainte de a începe lucrul
- Acționează silit de împrejurări
- Caută lucru mai ușor și metodă mai ușoară
- Prinde orice prilej să piardă vremea
- În caz de pericol, el nu-și pierde cumpătul
- Fiind optimist, el speră că mâine va fi mai ușor.

Trăsături rele

- Este leneș clasa întâi, îi place să doarmă
- Este profitor, caută să câștige fără să muncească
- Se mulțumește cu standarde joase
- Are plăcerea să irite pe alții cu umorul lui
- Este foarte încăpățânat, nu cedează la părerea altuia
- Este total nepăsător față de starea altora
- Este ușuratic, înclinat spre liberalism
- Este superficial, face totul doar de fațadă
- Este arogant, se crede prea deștept pentru ca să muncească
- Este nepăsător față de Biserică, suflet, Dumnezeu
- Este dominat de teamă.

Corecturi necesare

- Să combată lenea, devenind mai dinamic
- Să-şi biruie pasivitatea, să nu piardă vremea
- Să-şi biruie egoismul, practicând altruismul
- Să combată nepăsarea faţă de alţii
- Să înlăture superficialitatea
- Să nu ironizeze ce nu trebuie ironizat
- Să frâneze tendinţa spre liberalism
- Să nu facă pe bufonul, doar să distreze pe alţii
- Să devină uşor de înduplecat, nu încăpăţânat
- Să devină cald în dragoste, în familie, în Biserică
- Să se uimească de dragostea lui Dumnezeu faţă de un flegmatic şi să-I fie mulţumitor
- Să-şi preţuiască sufletul.

Esau a fost flegmatic.

TEMPERAMENTUL MELANCOLIC (înclinaţii spre o viaţă lăuntrică)

Cum este în starea lăuntrică

- Este predominat de simţire, este foarte sensibil, ca mimoza
- Este foarte timid
- Toate îl afectează până la extaz sau la lacrimi, opusul flegmaticului, care nu este mişcat de nimic
- Are gândirea reflexivă dezvoltată, centrat pe sine
- Este fire analitică, despică firul de păr în patru
- Este perfecţionist, ordonat la extremă
- Este meditativ, se poate adânci în gândire
- Are gradul cel mai înalt de creativitate
- Nu suportă minciuna, exagerările
- Urmărind lucrurile ideale, toate îi devin antipatice
- Are lumea mentală îngustă şi întunecată
- Este suspicios, bănuitor
- Are predispoziţia să judece orice
- Cântăreşte toate cu măsura sa

- Este sentimental, absoarbe durerea în contrast cu sanguinul, care este mereu distrat, vesel
- Imaginația lui este afectată adânc de tristețe
- Chibzuiește adânc lucrurile, vede multe piedici
- Este fire închisă, se încarcă pe sine cu poveri
- Este pesimist, ușor se depresionează
- Se auto-critică, are căderi psihice
- Are puțin interes față de prezent, se refugiază în trecut sau în viitor.

Manifestări în relație cu alții

- Fire delicată, se comportă frumos, cu gingășie
- Se atașează adânc de unii în prietenie
- Are o dragoste fierbinte
- Este credincios, fidel în căsnicie, în prietenii
- Este dependent, gata să asculte de alții
- Este constant, te poți baza pe el
- Simte cu alții, este gata să-și dea și cămașa
- Are o puternică dorință de a fi iubit
- Este visător, neatent, uneori este cu totul absent
- Este tăcut, nu împărtășește cu alții
- Fiind suspicios, față de unii devine rece
- Dacă i-ai greșit te iartă cu greu, are rană adâncă.

Manifestări în relație cu munca

- Fiind perfecționist face lucru de înaltă calitate
- Este foarte cinstit, nu face compromisuri
- Capabil de lucruri mărunte, meticuloase
- Conștiincios, cu aversiune pentru superficialitate
- Muncește cu plăcere și cu multă perseverență
- Bun la lucrări de creație: pictor, sculptor, scriitor, artist, compozitor, inventator (Rembrandt, Van Gough, Mozart, Beethoven, Wagner au fost melancolici)
- Tot ce începe duce la bun sfârșit
- Este punctual în toate, împlinește ce a promis

- Nepăsarea față de alții nu are loc în viața lui
- Este gata oricând să-l ajute pe cel cu care lucrează
- Este foarte grijuliu cu banii, cu hainele, cú sculele
- Este ordonat, și la miezul nopții știe unde a pus ceva
- Sesizează bine problemele, pericolele
- Are un înalt spirit de sacrificiu, este gata de jertfă
- Nici un alt temperament nu are atâta potențial când este la dispoziția Duhului Sfânt printr-o consacrare absolută.

Unii din marii bărbați ai Bibliei au fost melancolici: Moise, Ionatan, Ieremia, apostolul Ioan și alții. De asemenea, melancolicii, cu firea lor sensibilă, au dat un mare procent de misionari, iar spiritul lor de sacrificiu i-a împins pe mulți să moară ca martiri.

Trăsături rele

- Datorită perfecționismului, devine arogant
- Suspiciunea îl desparte de unii prieteni
- Critica aspră față de cei imperfecți
- Lipsa de îngăduință cu cei din familie
- Pesimismul îl face să vadă negru
- Poartă o teamă nemărturisită, este mereu cu ochii în patru
- Auto-critica îl paralizează de la unele acțiuni
- Egoist, le vrea toate pentru el
- Negativismul îl face să spună că nu se poate
- Neiertarea, amărăciunea îl fac să sufere
- Încărcarea cu toate îi cauzează astenie nervoasă.

Corecturi necesare

- Înlăturarea aroganței cu părerea că el este mai bun decât toți
- Înlocuirea spiritului de critică cu cel de apreciere
- Să fie îngăduitor față de soție și copii
- Pesimismul să fie înlocuit cu optimism
- Să ierte așa cum el a fost iertat
- Să înlocuiască egocentrismul cu altruismul.

Aceste cunoştinţe despre temperamente pot fi mult binecuvântate pentru părinţi, pentru tineri, pentru învăţătorii de Şcoală Duminicală, pentru conducătorii de tineret şi pentru toţi vestitorii Evangheliei. Aceştia din urmă pot face studii speciale, în ce priveşte cunoaşterea tipurilor de temperament, cu material pentru dezvoltarea trăsăturilor bune şi corectarea celor rele. Tinerii pot să mărturisească ce temperament au primit ca moştenire de la părinţi şi cum au reuşit să corecteze anumite trăsături rele. Astfel de mărturisiri vor fi un imbold pentru alţii să se străduiască şi ei, să lupte, să se roage şi să-şi înfrângă anumite înclinaţii care îi duc la păcat. Cea mai mare biruinţă este cea pe care o câştigi asupra ta însuţi. Cu ajutorul Duhului Sfânt, căutaţi să fiţi stăpâni pe firea voastră, pe temperamentul vostru, nu firea să stăpânească peste voi.

Fiecare temperament are o seamă de trăsături bune care trebuie dezvoltate în mod sistematic, deci să faci din aceasta o preocupare zilnică şi prin exerciţii ele se dezvoltă şi vor fi o binecuvântare în viaţă. Noi nu ne-am născut învăţaţi, ci cu capacitatea de a învăţa. În clasa I am învăţat să buchisim literele. Vai, ce greu era să le legi pe unele de altele în silabe! Dar, prin exerciţiu, azi citeşti uşor şi repede. Aşa este şi cu dezvoltarea şi corectarea temperamentului cu care eşti înzestrat. Fii stăruitor, fii dârz, nu te da bătut până nu câştigi deplina biruinţă. Nu uita că pentru aceasta trebuie să rămâi în cadrul Cuvântului Sfânt, să cunoşti adevărul, să ai lumina lui, şi adevărul te va face liber. Aceasta este o asigurare divină.

RUGĂCIUNE:

Doamne, Dumnezeule, L-ai trimis pe Domnul Cristos, Lumină din Lumină, să vină în lumea aceasta să ne lumineze sufletele noastre. Îţi mulţumim mult pentru lumina care ne-o dai mereu pentru noi şi pentru copiii noştri. Îţi mulţumim că într-o lume de minciuni, unde este atâta amăgire, avem Cuvântul Evangheliei, adevărul dumnezeiesc, ca o

lumină pe cărarea noastră, ca un ghid pentru viața noastră. Când îl citim, Te rugăm, ajută-ne să-l înțelegem și să-l putem aplica în viața noastră și în viața copiilor noștri! Dorim să fim creștini reali, nu numai să purtăm numele. De aceea, tot ce este înclinație rea în firea noastră și în firea copiilor noștri dorim să corectăm. Prin puterea nespus de mare a Duhului Sfânt, ajută-ne în această lucrare! Nu vrem ca trăsăturile rele să ajungă să ne stăpânească, ci vrem ca Tu să fii cu adevărat Domn peste viețile noastre și voia Ta să se înfăptuiască în trăirea noastră de zi cu zi. Stăpânește chiar gândirea noastră, ca să nu mai cugetăm la lucrurile deșerte și păcătoase ale lumii înconjurătoare, ci adevărul Tău să ne arate ce mai avem de făcut la caracterul copiilor noștri și prin puterea Ta să ne îndeplinim această mare răspundere. Noi suntem slabi, dar, Te rugăm, ajută-ne! Amin.

IDENTIFICAREA ÎNSUȘIRILOR TEMPERAMENTULUI ȘI CORECTAREA LOR

„Copilul lasă să se vadă încă din faptele lui dacă purtarea lui va fi curată și fără prihană" (Pv. 20.11).

Însușirile sau trăsăturile înnăscute se pot observa chiar din pruncie, din conduita copilului. Aceste însușiri ne fac așa de diferiți unul de altul! Ele sunt însușiri ale minții, ale voinței și ale emoției sau sentimentului; își au rădăcinile în subconștient și exercită o puternică influență asupra vieții conștiente. Unele sunt bune, altele rele. Aici voi căuta să arăt cum putem identifica aceste însușiri și cum, grație unui efort conștient, putem corecta, putem înlătura sau stăpâni o însușire rea, care poate avea consecințe grave în viață.

Unii sunt de părere că însușirile temperamentului nu au nimic a face cu caracterul, care este partea morală a personalității noastre. Dar un om cu temperament sanguin, care n-a învățat să-și stăpânească nervii, ci provoacă scandaluri, recurge la violență, se va dovedi lipsit de caracter. La fel va fi cu cel fățarnic, prins în fățărnicia lui, sau cu un laș. De aceea, formarea caracterului cuprinde și corectarea acestor însușiri rele. Însușirile temperamentale pot fi puse în slujba binelui sau a răului, cu ajutorul sentimentelor, rațiunii sau a voinței. Ele dau direcția și ritmul acțiunii. Un egoist va urmări ca tot ce este bun să fie spre sine și tot ce este rău spre alții. Un neastâmpărat, fire iute, va face ca acțiunea să se petreacă rapid; pe când un leneș, un molatic va fi încet în acțiunile lui.

Aceste însușiri dau coloritul vieții și, conform acțiunilor vizibile în relațiile cu societatea, unul este numit fire

impulsivă, altul este gânditor, raţional, altul om cu voinţă. Ele sunt înclinaţii, dotări lăuntrice care sunt determinate de impresiile din afară. După cum apa care izvorăşte din munte capătă gustul straturilor minerale prin care trece, tot aşa acţiunile noastre capătă izul temperamentului nostru. De aceea este necesar să facem cât se poate de timpuriu corectările temperamentului. Prin învăţătură, corectările se fac asupra minţii, asupra sentimentului şi asupra voinţei.

În capitolul precedent, am căutat să facem cunoştinţă cu tipurile de temperament şi însuşirile lor specifice. Acum, spre a uşura identificarea acestor însuşiri înnăscute şi spre a putea face corectarea lor, le voi prezenta pe cele rele, cu amănunte, în contrast cu cele bune, căci cele rele trebuie corectate, înlocuite cu cele bune, iar cele bune trebuie ajutate să se dezvolte.

1. Cel neastâmpărat	1. Cel liniştit
- Tipul sanguin este agitat din fire	- Cel melancolic este liniştit
- Este necontrolat în vorbe şi fapte	- Este controlat în toate
- Se aprinde iute, arde în furii	- Este stăpân pe nervii lui
- Nu poate sta mult timp într-un loc	- Stă unde l-ai pus
- Nu se joacă mult cu un joc	- Se distrează cu un joc
- Nu este bun tovarăş de joacă	- Este bun tovarăş de joacă
- Ia hotărâri pripite, cu efect negativ	- Ia hotărâri înţelepte
- Oboseşte şi-i oboseşte şi pe alţii	- Înviorează pe alţii
- Nu este gata să asculte	- Ascultă cu bucurie
- Nu este gata să înveţe	- Se adânceşte în lecţii
- Strică toate, sparge toate	- Îngrijeşte, repară
- La lucru produce rebuturi	- Produce lucruri de calitate
- Mereu pierde slujba	- Este stabil în slujbă
- Face necazuri soţiei şi copiilor	- Pricinuieşte bucurie.

Părinților cu un copil neastâmpărat li se cere multă răbdare. Temperamentul lui este ca un cal sălbatic, care trebuie domesticit. El trebuie pus să facă alergări până obosește și atunci îi poți strecura învățătura, și nu mult deodată, ci progresiv. Apoi trebuie introdus la jocuri pentru dezvoltarea gândirii: bucățele decupate să le pună împreună. Mai târziu rebusuri, ca să cultive răbdarea. Să învețe să lucreze și cu capul, nu numai cu puterea, nu trebuie să devină doar hamal în port. Pentru orice profesiune se cere multă răbdare. Părinții trebuie să-l ajute în privința aceasta. O fire năvalnică nu dă un caracter bun, stabil. Învățătura îl poate ajuta să aibă frâu pentru firea lui, să o stăpânească. Un cal iute ce învață să se lase condus, poate fi de mult folos: mai ales la curse câștigă premiul. Desigur este necesar un jocheu iscusit care să-și ia timp pentru aceasta. Și pentru curse, oamenii o fac. Oare nu merită copilul tău mai multă atenție și osteneală decât un cal sălbatic? Nu precupețiți osteneala și veți câștiga cursa.

2. Cel molatic, leneș	2. Cel sprinten, harnic
- Este firea celui flegmatic	- Este firea celui coleric
- Este opusul celui neastâmpărat	- Este sprinten, harnic din fire
- Îi place să stea tolănit	- Nu are timp să stea tolănit
- Când este chemat, el abia se mișcă	- Dacă este chemat, sare îndată
- Este inactiv, lucrează constrâns	-Este foarte activ, constrânge pe alții
- Nu întreprinde acțiuni	- Face planuri și le realizează
- Nu duce lucrul la capăt	- Tot ce începe, sfârșește
- Se mulțumește cu orice	- Lucrează din greu să aibă belșug
- Dacă a căzut, nu se ridică	- Este gata să ridice și pe alții
- La școală, merge cu lecția nefăcută	- Își face toate temele
- Absentează, simulează boala	- Nu absentează nici când este bolnav

- La sport alege să fie portar, ca să nu fugă	- Este mereu în frunte şi nu se teme de eforturi
- Preferă artele, să-i fie mai uşor	- Acceptă orice muncă grea
- La lucru nu este bun tovarăş	- Îşi ajută tovarăşul de muncă
- Caută motive să nu lucreze	- Găseşte motive să lucreze mult
- Este dat afară din slujbă	- Este menţinut în serviciu
- Vrea să-l întreţină soţia	- Este încadrat numai el, soţia fiind casnică
- Nu dă la alţii, căci nu are	- Are pentru el şi dă şi altora.

Copilul leneş, indolent, să nu fie confundat cu copilul liniştit, căci între ei este o mare diferenţă. Copilul liniştit ascultă imediat, la cel leneş trebuie să strigi de trei ori şi abia atunci se mişcă. Leneşul este o pacoste pe capul părinţilor, dacă este lăsat de capul lui. Pentru instruirea lui, este adevărat, se cere mai multă răbdare şi mai mult timp decât pentru cel neastâmpărat, dar părinţii poartă răspunderea şi trebuie s-o facă. Când este mic, trebuie deprins să sară dacă este strigat. Nuieluşa îi pune foc la călcâie. Când este mai mare, povestiri cu ironizarea celor leneşi îi pot fi de folos. La fel trebuie iniţiate anumite concursuri de cros cu premii şi stârnită ambiţia în el să câştige premiul. Trebuie arătat ce pierderi poate avea în viaţă cel molatic. De asemenea, când a făcut ceva, îndată ce i s-a poruncit, aprecierea poate avea efect bun. Solomon spune: ***„Cine lucrează cu o mână leneşă sărăceşte, dar mâna celor harnici îmbogăţeşte"*** (Pv. 10.4). El îl trimite pe leneş la furnică să înveţe hărnicia de la ea (Pv. 6.6). Spurgeon a scris despre leneşi: *„Părerea mea este că faţă de astfel de oameni ar trebui să ne purtăm cum se poartă albinele faţă de trântori: îi scot afară din stupul lor* [1] *... Fără îndoială că haimanalele, care stau cu mâinile în sân şi cu nasul în băutură şi trag nădejde să propăşească, sunt nişte neştiutori, foarte neştiutori."* [2]

Copilul trebuie convins să combată el însuşi această însuşire rea a firii, care nu este după voia lui Dumnezeu. Domnul Isus a spus: *„Tatăl Meu lucrează până acum; şi Eu de asemenea lucrez"* (Ioan 5.17). Biblia spune că *„cine nu vrea să lucreze, nici să nu mănânce"* (II Tes. 3.10). Ajutaţi pe copilul leneş să devină mai sprinten, să se mişte mai rapid, să înveţe şi să muncească nu de silă, ci cu bucurie.

3. Cel nervos	3. Cel calm
- Este iritabil, mereu în tensiune	- Este iritabil, dar se stăpâneşte
- Este inflamabil, exploziv	- Îşi menţine sângele rece
- Ca şi copil, trânteşte pe altul	- Este grijuliu să nu supere
- Se trânteşte el de pământ	- Nu se dă în spectacol
- Nu cugetă, este pradă nervilor	- Este atent, cântăreşte totul
- Reacţionează, face scandal	- Este calm, potoleşte cearta
- Terorizează soţia şi copiii	- Face pace în căminn
- În societate, tulbură atmosfera	- Creează atmosferă bună
- Răneşte rău cu limba	- Pansează, vindecă rănile
- Cu nervii îşi pierde prietenii	- Calmul lui câştigă prieteni
- Cu ieşirile lui îşi pierde serviciul	- Este menţinut în serviciu
- Se face de râs în societate	- Este stimat în societate
- Nu este bun tovarăş în echipă	- Este un om cu influenţă în echipă
- Este evitat de cei ce-l cunosc	- Este căutat de toţi
- Îşi produce ulcer la stomac	- Are o linişte sănătoasă
- Poate deveni criminal la furie	- Poate fi făcător de pace
- Îşi pierde şi trupul şi sufletul	- Are viaţă şi aici şi în cer.

Copilul nervos poate şi trebuie să devină calm, dar are nevoie de ajutorul părinţilor. Mulţi îl confundă pe cel calm cu cel liniştit, dar între ei există o diferenţă de fond. Cel liniştit este aşa din fire, pe când cel calm are fire nervoasă, dar a învăţat să o ţină în frâu. Cel liniştit este ca unul fără dureri, iar cel calm este ca cel ce are dureri, dar ia un medicament calmant şi nu mai simte durerea. Ea este acolo, dar el nu o mai simte. Cel calm are nervi agitaţi, dar prin calm împiedică manifestarea lor. Biblia spune: *„Cine este încet la mânie are multă pricepere, dar cine se aprinde iute face multe prostii... Cel încet la mânie preţuieşte mai mult decât un viteaz şi cine este stăpân pe sine preţuieşte mai mult decât cine cucereşte cetăţi... Un înfuriat face multe păcate"* (Pv. 14.29; 16.32; 29.22). Unii îşi scuză anumite ieşiri, motivând că au un temperament exploziv. Dar aceasta nu este scuză, ci acuză. Ei n-au căutat niciodată să-şi corecteze temperamentul lor.

Cineva care mereu se înfuria şi producea certuri a fost vizitat de păstorul Bisericii, care l-a găsit că făcea un gard nou de scânduri. Păstorul a căutat să-i arate că certurile sunt un lucru foarte rău, lucru pe care el l-a recunoscut; dar a zis că nu poate altfel, fiindcă aşa este el nervos din fire. El se mângâia pe sine că imediat îşi cere iertare şi repară vina. În timp ce discutau, a venit afară un copil de vreo 4 ani pe care păstorul îl rugă să meargă la mămica şi să-i aducă un ou. După câteva momente, copilul aduse oul cerut. Păstorul îl luă, apoi aruncă cu el în gardul nou şi făcu o pată mare. *„Vezi, cam aşa faci dumneata: împroşti, murdăreşti pe alţii"*. Omul, surprins de acest gest, dădu din cap afirmativ. *„Acum adu o găleată cu apă şi spală murdăria"*, îi zise păstorul. Omul merse şi aduse apă cu care spălă pata. *„Ei, ce zici? Cam aşa faci la mânie: murdăreşti şi speli!" „Da, frate, aşa fac!" „Dar n-am terminat, apucă-te acum şi fă oul la loc"! „Aceasta nu mai pot face"*, zise el trist. Omul îşi dădea frâu liber nervilor pe motiv că repară totul, dar nu realiza că la orice enervare sunt anumite lucruri ce se pierd pentru totdeauna şi nu mai pot fi niciodată puse la loc. El a înţeles lecţia şi cu ajutorul Domnului a căutat să-şi stăpânească nervii.

Copilul trebuie să învețe că enervările îi produc lui mult rău, că le fac rău și altora și că lui Dumnezeu nu-I place de cei nervoși, mânioși. Pe Iona l-a întrebat: *„Bine faci tu că te mânii?"* Combateți cu toată tăria, faceți totul să corectați această însușire. Natural se cere ca părinții să nu fie ei pildă proastă pentru copil.

Eu știu din viața mea că un tânăr cu fire nervoasă poate deveni calm. Eu sunt foarte sensibil, deci structura nervoasă a rămas, dar am predat Domnului și nervii mei, și El mi-a dat calmul, o bună frână a nervilor. Pentru mulți par o fire liniștită, aceasta este în afară, dar înăuntru sistemul nervos este altfel, este calul sălbatic ținut în frâu. Învățați voi, părinților, și învățați pe copil adevărul acesta. Este posibil ca cel nervos să devină calm. Este de mare valoare în viața personală, în viața de familie, în Biserică și în societate. Rugați-vă mult pentru aceasta, și prin Duhul Sfânt, veți cunoaște pacea adâncă pe care o dă Dumnezeu.

4. Cel cu fire închisă	4. Cel drăguț
- Tăcut, posac, încruntat	- Vorbește drăguț, vesel
- Nu-i place cu alți copii	- Îi place cu alți copii
- Nu-i lasă pe alții să se joace cu jucăriile lui	- Lasă și pe alții să se joace cu jucăriile lui
- Este stingher, individualist	- Este de societate, se bucură
- Nu-i place cooperarea	- Este gata de cooperare
- Nu este sociabil	- Iubește părtășia
- Este respingător ca ariciul	- Este atractiv ca un miel
- Este pesimist, bănuitor	- Este optimist, încrezător
- Ca tânăr suferă mult stând izolat	- Se desfată în societate
- Se deprimă pentru orice	- Se bucură de orice
- Nu speră într-un viitor frumos	- Se avântă spre viitor
- Pierde serviciul, clienții	- Este apreciat la locul de muncă
- Greu spune altora de mântuire	- Este comunicativ.

Este bine pentru copil să fie ajutat să-şi cunoască slăbiciunea şi să o combată. Să fie deprins să se joace cu alţi copii. Să fie provocat să spună părinţilor ce a făcut şi chiar ce gândeşte, să devină deschis. Firea posacă este în detrimentul lui, îl face nepotrivit pentru viaţa în societate. O vânzătoare, din pricină că nu era amabilă cu clienţii, a pierdut de mai multe ori serviciul. S-a înscris la un curs şi acolo a învăţat că şi ea poate să fie drăguţă cu clienţii, să vorbească frumos cu toţi. La început, a avut de luptat cu firea ei, dar a ajuns să se poată controla şi a fost pusă la panoul de onoare, ca exemplu pentru alţii. Dacă unii pentru bani caută să aibă un comportament frumos, cu cât mai mult ar trebui copiii Domnului să fie drăguţi cu toţi, să se poată apropia de toţi cu mesajul Evangheliei! Să fie veseli, să cânte, să fie atractivi, dând o bună mărturie a vieţii de mântuit. Biblia spune: ***„Cum răspunde în apă faţă la faţă, aşa răspunde inima omului inimii omului"*** (Pv. 27.19).

De asemenea, cel cu fire deschisă trebuie să fie cu mare grijă, căci şi firea lui prezintă destule pericole, mai ales în legătură cu sexul opus. Trebuie să ştie cât se poate apropia de altă persoană, căci benzina apropiată de foc produce explozie. Cel căsătorit, prin mare intimitate cu alte persoane, prea uşor poate trezi în soţie, în soţ, duhul de gelozie. La fel, împărtăşirea intimităţilor din familie este foarte periculoasă, duce la alipirea de altcineva; deci este un pericol de prăbuşire a căminului. În toate trebuie o limită, un hotar, spre ***„a nu trece peste ce este scris"***. Să dovedim că suntem ai Domnului şi că trupul nostru este Templul Duhului Sfânt (I Cor. 6.16-20).

5. Cel egoist	5. Cel altruist
- Vrea totul numai pentru el	- Împarte ce are cu alţii
- Vrea el să fie satisfăcut	- Vrea să-i fericească pe alţii
- Ia şi jucăriile altuia	- Dă altuia din jucăriile lui
- Vrea ca toţi să-i acorde atenţie	- Dă atenţie altuia

- Este gelos pe ceea ce are altul	- Nu-l ispitesc bunurile altuia
- Se iubește numai pe sine	- Iubește și pe alții
- Nu este gata să ajute	- Ajută pe alții, cu spirit de jertfă
- Nu-l interesează de alții	- Se interesează de alții
- Ar vrea ca toți să-i slujească	- Este gata să slujească altora
- Este mereu nemulțumit	- Este mereu mulțumit cu ce are
- În afaceri, îi păgubește pe alții	- Preferă să sufere el anumite pagube
- Cel flegmatic este mare egoist	- Cel melancolic este mare altruist
- Egoistul are mari pierderi	- Altruistul are mari câștiguri.

Nu este ușoară munca părinților să-l facă pe copilul egoist să devină altruist, dar este posibil să-l deprindă la aceasta. Copilul trebuie învățat să dea din bomboanele lui, din jucăriile lui și altora. Trebuie făcută o redirecționare a dragostei. Mai ales după ce copilul se predă Domnului, ajunge să-și dea seama că dragostea îi cere să se intereseze de alții, să fie gata să ajute pe alții, să urmărească și foloasele altora. Cineva a zis: *„Egoistul, gândindu-se la sine, la ceea ce vrea el, la respectul pe care ar dori să i-l acorde alții și la ceea ce gândesc alții despre el, ajunge mizerabil."* Cel altruist se uită pe sine pentru alții, dar alții nu-l uită niciodată. Numai în măsura în care devenim altruiști ne asemănăm cu Domnul Isus. Biblia spune: *„Cine zice că rămâne în El, trebuie să trăiască și el cum a trăit Isus"* (I Ioan 2.6).

6. Cel nemulțumit	6. Cel mulțumit
- Plânge, este mereu nemulțumit	- Este mulțumit, se distrează
- Îi dai o jucărie, o aruncă	- Primește orice și este vesel
- Este nemulțumit de jocurile sale	- Este mulțumit cu ce are

- Este nemulţumit de ce face, răstoarnă	- Se bucură şi arată ce face
- Este invidios pe ce are altul	- Apreciază ce are altul
- Este nemulţumit cum arată	- Îi place cum arată
- Este nemulţumit de haine, le aruncă	- Este mulţumit de lucrurile sale şi le îngrijeşte
- Este nemulţumit de mâncare	- Mănâncă cu poftă
- Este nemulţumit de părinţii lui	- Le mulţumeşte mereu părinţilor
- Este nemulţumit de profesorii lui	- Îşi laudă profesorii
- Este furios pe păsărica ce cântă, pe soarele care îl prăjeşte, pe ploaia ce i-a udat nasul, pe vântul ce i-a luat pălăria	- Se bucură de păsărică, îi place baia de soare, se bucură de ploaie şi de adierea vântului
- Este nemulţumit de predicator	- Este încântat de predicator
- Este nemulţumit de bucuria altora	- Cântă, se bucură cu alţii
- Face iad din căminul lui	- Face rai din căminul lui.

Nemulţumirea trebuie înlăturată din viaţa copilului. Cel nemulţumit critică mereu, are amărăciune în suflet, este nefericit. Tot tiparul gândurilor lui este strâmb. Copilul trebuie deprins să fie mulţumit. Fraţii lui Iosif au suferit de nemulţumire şi au ajuns rău. Biblia spune că ***„noi n-am adus nimic în lume şi nici nu putem să luăm cu noi nimic din ea"*** (I Tim. 6.7). Tot ce suntem, tot ce avem şi tot ce vom fi şi vom avea odată este din harul lui Dumnezeu. De aceea trebuie să-I fim mulţumitori Domnului. Ajută-ne, Doamne, la aceasta!

7. Cel dezordonat	7. Cel ordonat
- Toate jucăriile lui sunt împrăştiate	- Toate ale sale îi sunt frumos rânduite
- Ia şi nu pune nimic la loc	- Toate le pune la loc

- Murdărește și rupe cărțile	- Le păstrează curate
- Se dezbracă și aruncă hainele	- Își pune frumos hainele
- Varsă mâncarea pe fața de masă	- Mănâncă cu multă grijă
- Scapă paharul și-l sparge	- Este atent când bea apă
- Este neglijent cu îmbrăcămintea	- Păstrează hainele curate
- Nu-și găsește cărțile	- Are cărțile în ghiozdan
- Nu-și face temele	- Are toate temele făcute
- Nu-și găsește cheile	- Își ia cheile din cui
- Pleacă nespălat, nepieptănat	- Pleacă spălat, pieptănat
- La locul de muncă face rebuturi	- Dă lucru de calitate
- Sculele lui sunt împrăștiate	- Toate sculele sunt la loc
- Începe un lucru, nu-l sfârșește	- Sfârșește tot ce începe
- Nimeni nu vrea să lucreze cu el	- Oricine este gata să lucreze cu el
- Mereu este dat afară din serviciu	- La serviciu este promovat
- Este pildă rea în toate	- Este exemplu pentru toți.

Părinții copilului dezordonat trebuie chiar din primii ani să-l învețe să fie ordonat: să-și pună jucăriile la locul lor; când se dezbracă, să-și așeze frumos hainele, ciorapii, pantofii; cheia casei să aibă un cui unde să o pună întotdeauna; la masă să mănânce cu grijă; să-și facă toate temele, să nu-și lase cărțile pe afară. Buna rânduială trebuie să fie o lege a familiei. Copilul nu trebuie lăsat de capul lui în privința aceasta, ci trebuie ajutat să câștige o asemenea deprindere. Biblia spune că Dumnezeul nostru este un Dumnezeu al rânduielii (I Cor. 14.33), și așa trebuie să fie și toți copiii Săi.

8. Fățarnicul	8. Cel sincer
- Este cu două fețe de mic: copilului vecinilor îi zice că se bucură că a venit la el, iar mamei îi spune că nu-i place de el	- Și în față și în spate are aceleași cuvinte bune: este curat, străveziu
- Vorbește una, dar gândește alta	- Nu are ascunzișuri
- Poartă totdeauna o mască	- Umblă cu fața descoperită
- În față este evlavios, în dos păcătos	- Este credincios oriunde
- Este vulpe, se strecoară pe furiș	- Lucrează în mod deschis
- Se pretinde prieten, dar este dușman	- Nu are dedesubturi
- Vorbele lui sunt minciuni ascunse	- Vorbește numai adevărul
- Țese planuri viclene care duc la rău	- Face planuri care duc spre bine
- Nu te poți încrede în el	- Este demn de încredere
- Soția constată duplicitatea lui	- Soția se încrede deplin în el
- Întinde curse amăgitoare	- Spune totul pe față
- Vorbește de adevăr, nu-l trăiește	- Trăiește ce vorbește
- Este prins ca fățarnic, este făcut de ocară	- Este cunoscut ca sincer
- Pierde clienții, pierde serviciul	- Cu adevărul are trecere
- Seamănă cu Satan	- Este după chipul lui Cristos
- Va sfârși în chinul iadului	- Va ajunge în fericire.

Fățărnicia este una din trăsăturile cele mai blestemate pe care le poate avea un copil. Absalom a fost un tânăr fățarnic și rebel, cu amărăciune și dor de răzbunare, dar s-a pierdut pe sine însuși (I Sam. 18). Nici un alt păcat nu a

fost criticat mai aspru de Cristos Domnul ca fățărnicia. Conștienți de gravitatea acestei însușiri a firii, părinții trebuie să acționeze fără întârziere, de îndată ce o identifică în viața copilului. Dacă o tolerează, tinerețea lui va fi trăită în duplicitate, se va ruina pe sine. O sancționare promptă și arătarea gravității îi poate salva sufletul de la pierzare; altfel ajunge să aibă *„soarta fățarnicilor, acolo va fi plânsul și scrâșnirea dinților"* (Mt. 24.51).

Dacă vrei să formezi caracterul copilului tău, învață-l, disciplinează-l, corectează această însușire, roagă-te cu el pentru izbăvire, postește, pentru că acest soi de draci nu iese altfel. Ajută-l să fie deschis, să nu aibă ascunzișuri, ci să fie sincer față de toți. La Bruyere, redând Caracterele lui Teofrast despre Prefăcutul, zice: *„De aceste apucături dubioase și dușmănoase trebuie să te ferești chiar mai mult decât de otrava viperelor."* [3] Iar Spurgeon zice despre cei cu două fețe: *„Cine se aseamănă cu lupii urlă ca lupii, iar cine se aseamănă cu oile behăie ca oile; el nu este privit bine de oameni, afară doar de Diavolul. Cu toate acestea, este foarte răspândit obiceiul de a purta două fețe sub aceeași pălărie... Ferește-te de cei ce vin din Cetatea Înșelăciunii: domnul Cel-Cu-Două-Fețe, domnul Vorbă-Frumoasă și domnul Cel-Cu-Două-Limbi, care sunt vecini și de care să stai cât mai departe. Ei sunt ca niște barcagii care se uită într-o parte și vâslesc în alta, sunt înșelători ca făgăduințele Diavolului și neînduplecați ca moartea și mormântul".* [4]

Fă totul să-ți scapi copilul de o asemenea trăsătură a firii, dacă vrei să ajungă un om de caracter. Nimic să nu-ți pară prea mult să-l scapi. Iar dacă voi, ca părinți, o aveți, scoateți-o voi din viață, altfel vă scoate ea din Împărăția lui Dumnezeu. Dați-vă seama de adevărul acesta. Nu faceți jocul Satanei. Azi sunt prea mulți prefăcuți, care nu sunt nici excluși, nici mustrați. Pocăiți-vă voi întâi de acest păcat, și apoi ajutați-l și pe copil să fie izbăvit de cătușele fățărniciei.

9. Cel timid	9. Cel îndrăzneț
- Este timid, temperament melancolic	- Este îndrăzneț, temperament coleric
- Este rușinos, are emoție socială	- Îi place societatea
- Îi tremură inima în fața altora	- Îi crește inima când se află cu alții
- Este tăcut, stă deoparte	- Este vorbăreț, merge în față
- Îi place singurătatea	- Îi plac mulțimile
- Se vede slab	- Se crede tare
- Acționează în umbră	- Vrea să fie văzut de toți
- Fuge de confruntări, de lupte	- Se angajează în lupte
- Nu vrea să fie primul, ci al doilea	- Vrea să fie primul, nu al doilea.

Amândouă aceste însușiri înnăscute, deși sunt în mare contrast, prezintă avantaje și dezavantaje. Cel timid trebuie să-și biruie timiditatea și cel îndrăzneț să-și frâneze puțin îndrăzneala. Cel timid, fiindcă se vede slab, va căuta să atârne mai mult de Domnul. Cel îndrăzneț este în pericol să se încreadă prea mult în sine și să-și atribuie lui succesele, biruințele. Eu sunt fire timidă, de aceea știu că timiditatea poate fi biruită. Dumnezeu m-a ajutat s-o birui și m-a trimis să vorbesc în fața mulțimilor și chiar în fața regelui Mihai. Cel îndrăzneț se strecoară în față și acționează; eu am acționat numai împins de Domnul de la spate. Domnul mi-a creat oportunitățile, mi-a netezit calea, apoi m-a determinat să-L ascult. De aceea, nu-mi pot atribui mie succesul sau biruința.

Copilul trebuie ajutat să-și biruie timiditatea, iar dacă este îndrăzneț, trebuie smucit puțin, frânat, ca să nu devină prea încrezut. O dezvoltare echilibrată este folositoare în viață: dă un caracter stabil. Dumnezeu poate folosi și pe cel timid și pe cel îndrăzneț dacă ei se lasă pe deplin în mâna Lui.

10. Cel nestatornic	10. Cel statornic
- Este schimbător, n-are șira spinării	- Nu se schimbă, are voință
- Îi place și nu-i place jucăria	- Îi plac aceleași jucării
- Este ușor influențabil	- Este statornic în păreri
- Se schimbă după loc, după oameni	- Este neclintit în convingeri
- Este fripturist, la el primează banul	- Este integru, are caracter
- Este dus de valuri	- Merge contra valului
- Începe un lucru, dar se plictisește	- Își dă silința și face tot ce și-a pus în gând
- Nu este gata să sufere	- Înfruntă totul
- Dă bir cu fugiții	- Este gata de jertfă
- Colindă toate adunările	- Aparține unei anumite Biserici
- A promis că nu bea, dar...	- Își ține promisiunea
- A făcut târg, dar s-a răzgândit, căci nu vrea să fie în pagubă	- Nu se răzgândește nici când este vorba de o pagubă
- Este nestatornic în credință	- Este credincios până la moarte
- Divorțează, a găsit pe alta	- Este statornic în dragoste
- Și în iad ar vrea să-și schimbe locul, dar nu se mai poate	- Nu vrea pentru nimic să-și schimbe locul din cer.

Părinții care observă că fiul lor este foarte schimbător, nu este bine să-l lase așa, ci să-l ajute să devină statornic în păreri, în afecțiuni, să-și țină cuvântul, să-i formeze un caracter integru. Să facă cu el exerciții de statornicie, să-i stimuleze ambiția, să-i dezvolte voința, pentru ca tot ce începe să ducă la bun sfârșit și să fie neclintit în încrederea sa în Dumnezeu. Cel schimbător, prin exerciții îndelungate, poate să devină statornic. Deci munca nu este zadarnică.

11. Cel visător	11. Cel atent, interesat
- Este distrat, rupt de realitate	- Are gândire trează
- Nu este atent la ce i se spune	- Este atent la ce i se spune
- După ce i-ai spus, nu știe nimic	- Nu trebuie să-i repeți
- Nu se concentrează la un lucru	- Se concentrează
- Este superficial, nu dă importanță	- Este profund în gândire
- Este neatent la lucrul pe care îl face	- Este foarte atent
- Umblă cu capul în nori	- Trăiește cu picioarele pe pământ
- Este ușuratic în alegeri	- Cântărește bine ce alege
- Visează ziua, trăiește fantezii	- Trăiește viața reală
- Este hoinar în gândire	- Are gândirea dirijată
- Nu știe ce se petrece în jurul său	- Este conștient de toate
- Este bogat în planuri fanteziste	- Este bogat în planuri reale
- Are bucurii și necazuri ireale	- Are stări emotive reale
- Are numai lumea lui, nu simte cu alții, nici la bine, nici la rău	- Simte bucuriile și durerile altora
- În gând, săvârșește multe păcate secrete de care va da socoteală	- Orice gând îl face rob ascultării de Cristos.

Părinții copilului visător au o muncă grea să-l facă să cugete la cele reale, nu la cele imaginare. Ei trebuie să-l ferească de cărți fanteziste, de literatură pornografică ce îi fascinează mintea. Visătorul ***„umblă cu ochii închiși și a uitat că a fost curățit de vechile lui păcate"*** (II Pet. 1.9). Ori de câte ori părinții îl văd stând absent, este bine să-l trezească din visările sale, să-l învețe să-și combată el

singur aceste stări. Lumea reală ne cere să avem o gândire atentă, să veghem ca să nu fim amăgiți de Diavolul și să fim gata să purtăm sarcinile altora, să-i ajutăm. Sunt necesare exerciții de concentrare a atenției și de stârnire a interesului în trăirea voii lui Dumnezeu și în ajutorarea altora. Un om cu un caracter nobil trăiește din plin o viață reală, spre binele altora și spre slava lui Dumnezeu.

12. Cel nerecunoscător	12. Cel recunoscător
- Nu dă importanță binefacerii	- Prețuiește mult orice binefacere
- Nu este gata să zică: „Mulțumesc"	- Mulțumește de multe ori
- Crede că a meritat binefacerea	- Știe că n-a meritat binefacerea respectivă
- Nu vede exprimarea dragostei	- Vede dragostea și este vesel
- Diminuează valoarea binefacerii	- Apreciază corect orice bine care i se face
- Nerecunoștința arată mojicie, lipsă de caracter	- Recunoștința este floarea rară a unui caracter nobil
- Este nerecunoscător față de părinți	- Arată întotdeauna recunoștință
- Este nerecunoscător față de profesori	- Totdeauna îi stimează pe părinți și profesori
- Este nerecunoscător față de Dumnezeu	- Îi este adânc recunoscător lui Dumnezeu.

Părinții au menirea să dezvolte în copil această floare rară a recunoștinței. Mulți sunt nerecunoscători, fiindcă nimeni nu a dezvoltat în ei simțul acesta al recunoștinței. Copilul nu trebuie să se oprească la binefacere, ci să vadă dragostea celui ce a făcut binefacerea și să-i fie mulțumitor. Recunoștința este în raport direct cu sensibilitatea persoanei, cu mândria sau smerenia celui ce a primit binefacerea. Dacă el se consideră cineva și că merita acea binefacere, nu va fi recunoscător; dar dacă se vede mic și

consideră că nu merita acea binefacere, va fi foarte recunoscător. Când au fost vindecați cei zece leproși, numai unul s-a întors să mulțumească Domnului; acela era un samaritean, care a socotit că nu merita mila Domnului și de aceea a fost copleșit de mulțumire. Învățați copilul să fie ca acel samaritean, totdeauna și față de toți să fie recunoscător, îndeosebi față de Domnul, căci noi nu meritäm nimic, și totuși de la El avem totul. Ce Dumnezeu minunat avem!

13. Cel iubitor de plăceri	13. Cel iubitor de Dumnezeu
- Îi plac mult distracțiile	- Îi place la Casa Domnului
- Este înclinat spre cele ușuratice	- Iubește cele serioase
- Este senzual, trăiește după impulsuri	- Este rațional, cugetă
- Este ușor amăgit de plăceri	- Nu se lasă amăgit
- Încearcă fumatul, băutura	- Este abstinent, este contra fumatului și a băuturilor
- Îi plac prieteniile rele	- Nu se împrietenește cu cei răi
- Când părinții nu sunt acasă, el urmărește la Tv filme porno	- Evită astfel de filme, alege pe cele educative
- Nu se roagă	- Se roagă mereu
- Nu citește Biblia	- Citește Biblia zilnic
- N-are voință, cedează ușor ispitei	- Se împotrivește și biruie
- Când nu-l văd părinții, își permite să păcătuiască	- Nu-și permite să păcătuiască, îl vede Domnul
- În gând, în vorbe și în fapte săvârșește păcate, căci îi place viața lumească	- Se ferește de păcate, căci Îl iubește pe Dumnezeu
- Consideră că plăcerile îl fericesc	- Știe că plăcerile îl nenorocesc
- Se gândește doar la clipa de față	- Se gândește la veșnicie.

Azi trăim într-un veac al oamenilor *„iubitori de plăceri mai mult decât iubitori de Dumnezeu"*. Toată atmosfera este infectată de plăceri și desfrâu. Ziarele, revistele, cărțile, radioul, televiziunea și prietenii caută să-i ispitească pe copiii noștri. Cluburile, cinematografele, seratele, discotecile sunt o cloacă de murdărie și desfrâu. Și toți tinerii stricați de astăzi tăbărăsc pe copiii credincioșilor să-i târască în păcat. Îi ispitesc în toate chipurile, îi ironizează, îi batjocoresc pentru traiul lor curat. Într-o asemenea atmosferă nu este ușor să-ți crești copilul pentru o viață curată, evitând plăcerile de felul acesta. Dar este posibil. Un Iosif, un Moise, un Daniel cu ceilalți trei tineri, sunt dovezi grăitoare.

Copilul trebuie învățat să-L iubească pe Dumnezeu, nu plăcerile de o clipă ale păcatului. Învățătura curată a Bibliei poate forma convingeri temeinice pentru trăirea unei vieți curate într-o lume cufundată în păcat și stricăciune. Apoi trebuie arătate băiatului sau fetei gravele urmări ale trăirii în plăceri. Bolile venerice cu toate complicațiile lor, boala fără leac SIDA, drogurile cu nebunia lor, copii născuți din curvie, divorțurile, sinuciderile, sunt doar câteva din consecințele grave ale trăirii în plăceri pe care le au aici pe pământ. Apoi urmează înspăimântătoarea răsplătire în veșnicie. Deci plăcerile nenorocesc și viața de aici și cea din veșnicie.

Aici tot mai mulți tineri se angajează, în mod public, în fața Bisericii că vor trăi curat, că nu vor avea relații sexuale până la căsătorie. Lumea din timpul lui Noe a fost stricată, dar într-o lume stricată, Noe a putut să crească trei feciori curați pentru Dumnezeu. Este vremea ca părinții să ia poziție de luptă împotriva valului năprasnic de stricăciune, să-și salveze copiii. Învățați-i și cereți-le să vă promită că se vor păstra curați, și rugați-vă cu ei pentru aceasta. Pentru cei ce au înclinații spre plăcerile de o clipă ale păcatului, rugați-vă și postiți împreună cu ei ca să iasă biruitori. Nu uitați în această luptă aprigă că *„Dreapta Domnului câștigă biruința!"*

14. Cel neascultător	14. Cel ascultător
- Îl chemi și se face că nu aude	- Îl chemi și vine îndată
- Nu vrea să facă ce îi spui	- Sare îndată și face
- Nu se conformă rânduielilor din familie	- Se conformează cu bucurie și pe deplin
- I se poruncește ceva și el nu este gata, ci discută: *„De ce?"*	- Împlinește ce i s-a poruncit, fără să discute
- Uneori îl trimiți undeva și el se arată rebel: *„Nu mă duc!"*	- Cel ascultător intervine zicând că se duce el
- Îi spui să facă ceva, el face contrariul, în ciudă	- Este gata să execute întocmai ceea ce i s-a spus
- Îi dai indicații cum să facă un lucru și el răspunde că nu se face cum i se spune, ci altfel	- Acceptă indicațiile date, trece la înfăptuirea lor și iese bine
- Îl mustri pentru ceva, iar el răspunde obraznic și pleacă	- Dacă-l mustri, cere iertare aplecându-și capul
- Îl întrebi unde a întârziat ieri și el spune că este destul de mare, nu mai vrea să dea socoteală	- Este gata să dea socoteală de orice întârziere și își cere scuze
- Neascultarea tulbură familia	- Ascultarea aduce pacea în familie
- Neascultarea te face să pierzi școala, serviciul	- Ascultarea te ajută să-ți isprăvești școala
- Neascultarea este pedepsită	- Ascultarea este răsplătită.

Este bine ca părinții să-și dea seama că trăim în zilele despre care apostolul Pavel zicea că ***„vor fi vremuri grele... căci copiii vor fi neascultători de părinți"*** (II Tim. 3.1-2). Proorocia lui se împlinește sub ochii noștri, cu copiii noștri. Duhuri ale răutății și răzvrătirii desfășoară o activitate furibundă. De aceea, este necesar ca părinții din fragedă copilărie să se ocupe mai îndeaproape de copii,

căci este o vreme critică. Când este ger, luăm măsuri să facem cald în casă. Să facem tot așa și în sens spiritual. Să încălzim căminul nostru ca să parăm atacurile Satanei. Nu stați nepăsători!

Părinții ar trebui să le acorde mai mult timp copiilor, să cânte cu ei, să se roage cu ei, să-i învețe calea pe care trebuie să umble; să-i crească în deplină ascultare de părinți și de Domnul. Copilul trebuie învățat să asculte din dragóste; atunci viața este frumoasă, atât cea a copilului, cât și a părinților. Dovediți voi ascultarea în totul de Domnul, și atunci vor călca și ei pe urmele voastre în ascultare. Aceasta este de cea mai mare importanță. Dezvoltați în ei însușirea aceasta a ascultării și veți fi fericiți cu ei și aici și în veșnicie. Doresc ca Domnul să vă ajute la aceasta!

15. Cel laș	15. Cel cu spirit de sacrificiu
- Este foarte fricos	- Este curajos
- Nu are voință	- Are voință
- Nu practică lepădarea de sine	- Trăiește cu lepădare de sine
- Este lipsit de bărbăție	- Are îndrăzneală de a înfrunta
- Este lipsit de onoare	- Are onoarea viteazului
- Merge pe furiș la biserică	- Merge cu fruntea sus
- Nu are curajul credinței	- Își afirmă credința
- Își ascunde convingerile	- Își trăiește convingerile
- În fața primejdiei, dă bir cu fugiții	- Este gata de confruntări
- Constrâns, se leapădă	- Constrâns, este gata de jertfă
- Lașitatea îi provoacă numeroase remușcări	- Are onoarea de a fi erou
- Are parte de pedeapsa veșnică	- Are parte de gloria veșnică.

Noi toți avem sentimentul fricii. Unii părinți ca să-l facă pe copil să asculte, îl sperie cu *„bau! bau!"*, lucru ce nu este bun. Fără să-și dea seama, ei cultivă frica în copil. Ea

nu trebuie cultivată, căci și așa este prea multă, ci trebuie corectată. Părinții să-și ajute copiii să nu le fie frică de a trece prin cimitir, căci morții toți sunt buni, stau liniștiți în mormântul lor; să-i învețe că nu există strigoi, nu există *„caii lui Sân-Toader"*, că vrăjitoriile nu au nici un efect asupra lor, că horoscopul nu influențează viața celui credincios, ci este doar o născocire omenească, deci nu sunt motive de teamă. Biblia spune că ***„Îngerul Domnului tăbărăște în jurul celor ce se tem de El și-i scapă din primejdie"*** (Ps. 34.7). Aceasta este o promisiune dumnezeiască de mare valoare pentru mintea copilului și de mare asigurare pentru cei mari. Cu cât copilul va fi învățat să se încreadă mai mult în Dumnezeu, cu atât sentimentul fricii, care cauzează lașitatea, va fi mai redus.

În locul fricii, al lașității, trebuie cultivat eroismul. În viața de credință, acesta este foarte necesar. Toți ucenicii în Ghetsimani, la arestarea Domnului Isus, L-au părăsit, au fugit; iar ceva mai târziu, în curtea marelui preot, Petru s-a lepădat de trei ori. Acestea sunt manifestări ale lașității de care este bine să-i ferim pe copiii noștri. Paginile Sfintelor Scripturi sunt pline de îndemnuri la eroism și pilde de eroism. Este bine ca și copiii să le cunoască și să calce pe urmele adevăraților eroi ai credinței, căci în vremea din urmă, unii vor fi confruntați cu martirajul. Este mai bine să mori ca martir decât să trăiești ca laș. Cununa de cea mai mare onoare în cer este cea a martirilor, a biruitorilor Fiarei. Cartea *„Graiul martirilor"* și altele de acest gen pot fi de folos în formarea unui caracter integru, statornic, triumfător, care să strălucească pentru veci în glorie.

16. Cel nehotărât	16. Cel hotărât
- Nu se poate hotărî	- Cugetă și ia hotărâri
- Stă la îndoială, nu se avântă	- Crede că totul se poate, se avântă
- Vede piedici și lei pe cale	- Înfruntă lei și piedici
- Nu pleacă, deoarece este vânt și ploaie	- Nu este oprit de vremea rea

- I se pare că sunt multe greutăți	- Trece peste greutăți
- Crede că este mai bine să stea pe loc	- Crede că este bine să plece
- Vede munți prea înalți	- Urcă cei mai înalți munți
- Nu crede că merită să lupte	- Vede rezultatul și biruie
- Renunță să meargă mai departe	- Se opintește și izbutește
- Nu-și sfârșește alergarea	- Își sfârșește alergarea și obține premiul
- Este om slab, nu prezintă garanție	- Este om tare, prezintă garanție
- Nu se ține de cuvânt	- Își împlinește cuvântul
- Nu este bun la lucru în echipă	- Este foarte bun în echipă
- Nehotărârea îi cauzează necazuri	- Fiind hotărât, are succes
- Nu poate lua decizii importante	- Este capabil să ia însemnate decizii
- Nu poate avea realizări mari	- Ajunge la mari realizări
- Renunță prea ușor la credință	- Ușor devine martir.

Această însușire a nehotărârii este mult dăunătoare în viață. Ea dă un caracter prea moale pe care ce înscrii, se împrăștie. Este necesară corectarea ei prin întărirea voinței copilului, spre a deveni hotărât în toate căile sale. Atât pe plan rațional, adică să fie convins că este mai bine a fi hotărât, cât și pe plan sentimental, adică să i se inspire plăcerea și dorința să ajungă la bune rezultate, se poate dezvolta însușirea de a fi hotărât. La fel, prin povestiri, poate ironiza pe cel nehotărât. Povestea cu măgarul lui Buridan care a murit de foame între două căpițe de fân, din pricină că nu se putea hotărî din care căpiță să mănânce, zugrăvește trăsătura aceasta. De asemenea, lauda adusă unor persoane care au săvârșit isprăvi, poate fi instructivă pentru copil. Este bun cazul cu Ionatan și purtătorul său de arme, care, în timp ce

regele Saul şi toată armata stăteau ascunşi în gropi de groaza filistenilor, ei au ieşit din gropi şi, hotărâţi, datorită încrederii în Domnul, au pătruns în tabăra filistenilor şi au repurtat o frumoasă biruinţă (I Sam. 14.1-23). Biblia spune: *„Toate căile tale să fie hotărâte"* (Pv. 4.26). O persoană hotărâtă are material bun şi îşi poate dezvolta un caracter de mare valoare.

17. Cel mândru	17. Cel smerit
- Face năzdrăvănii pentru ca să fie văzut	- Nu caută să atragă atenţia celorlalţi
- Îi place să se uite în oglindă	- Se uită la nevoile altora
- Îi place cu cei mai mari ca el	- Se joacă şi cu cei mici
- Plânge dacă nu reuşeşte	- Se resemnează
- Doreşte întâietatea	- Se mulţumeşte oricum
- Vrea să fie apreciat, lăudat	- Ar vrea să nu fie lăudat
- Se consideră superior celorlalţi	- Se vede mai slab ca alţii
- Vrea să domine pe alţii	- Se lasă dominat de alţii
- Este lezat dacă nu este luat în seamă	- Vrea să nu fie observat
- Îi place ţinuta de ultima modă	- Îi place ţinuta modestă
- Cheltuie mult pe ce izbeşte ochii	- Refuză luxul
- Femeile se fardează şi se rujează să fie frumoase	- Nu vrea obraz fals, aceasta arată inimă falsă
- Foloseşte bijuterii să atragă privirile tuturor	- Vrea podoaba lăuntrică, nu calcă Cuvântul sfânt
- Îşi trâmbiţează dărnicia	- Vrea să rămână în anonimat
- Se laudă că a făcut mari isprăvi	- Laudă pe Domnul pentru mari isprăvi
- În Biserică vrea loc de cinste	- Este bucuros să slujească
- Consideră că merită să fie onorat	- Ştie să-i onoreze pe alţii
- Tot ce face este de ochii altora	- Face totul pentru Domnul

- Ar vrea să-L jefuiască și pe Dumnezeu de slavă	- Se simte copleșit și dă Domnului toată slava
- Mândria merge înaintea căderii	- Smerenia merge înaintea înălțării
- Dumnezeu stă împotriva celor mândri	- Dumnezeu dă har celor smeriți
- Cel mândru este după chipul Satanei	- Cel smerit este după chipul lui Cristos, Domnul.

Mândria o întâlnești pe toate drumurile, chiar și în Biserică și, uneori, la amvon. Această însușire înnăscută în firea adamică își are un climat prielnic în lumea lui Satan, care a vrut să fie deopotrivă cu Dumnezeu. Smerenia este o floare rară, foarte scumpă, ce crește doar în locuri umbrite și undeva în dos. Ea are nevoie de multă îngrijire.

Într-o lume unde mândria își are cuvântul, nu este ușor s-o corectezi. Cei mai mulți părinți nu pot s-o corecteze, căci ea este în viața lor și este foarte contagioasă, molipsește pe toți copiii. Ar trebui ca ei să treacă la izolare, să se supună Marelui Chirurg spre amputare și apoi să-și poată ajuta copiii. Și totuși responsabilitatea cere părinților să facă lucrul acesta. Un caracter bun, nobil, nu poate fi clădit într-o fire de om mândru, căci ar fi ca un inel de aur în râtul unui porc.

Spurgeon îi ironizează pe cei mândri în cuvintele: *„Toate faptele lor sunt adevărate minuni. Ca și menajeria care s-a oprit deunăzi în satul nostru, ei sunt ceva «nemaivăzut, nemaiauzit, nemaipomenit». De fapt, însă, sunt o sărmană dezamăgire, ca și cei cu menajeria minunată. Lucrul cel mai de seamă al menajeriei este zugrăveala de pe pereții de afară; tot așa este și cu acești oameni. Cum mai știu însă să spună la gogoși!"* [5] În capitolul *„Fugi de mândrie"*, Toma de Kempis zice: *„Nu te lăuda cu tăria sau cu frumusețea trupului, pe care o ușoară suferință îl frânge și-l veștejește.... Nu pierzi nimic dacă te socotești mai prejos decât toți ceilalți; pierzi foarte mult dacă te socotești că ești mai bun chiar decât unul singur... Praf ce ești, învață să asculți! Pământ și tină, învață să te umilești și să te pleci sub picioarele tuturor".* [6]

Atât mândria cât și smerenia sunt puternice motivații în viața noastră. Mândria este de fabricație diabolică, smerenia este produsul Duhului Sfânt. Ele sunt opuse una alteia. Mândria este supra-estimare, smerenia este estimare la justa valoare. Mândria este estimarea omului din afară, smerenia este estimarea omului dinăuntru. Toate valorile pe care le avem: talentele, înțelepciunea, rangul de copil al lui Dumnezeu, harul de trăire vremelnică și dreptul de moștenire veșnică, toate acestea le-am primit prin credință, pentru care Dumnezeu merită toată gloria. O, de ne-am lăsa luminați de Duhul Sfânt în privința aceasta, ce mari prefaceri s-ar vedea în viața noastră! Toată ținuta, toate vorbele, faptele și comportamentul nostru ar fi altfel – nu spre slava noastră – ci cu adevărat spre slava lui Dumnezeu. Și ce mare har s-ar revărsa asupra noastră!

18. Pesimistul	18. Optimistul
- Are fire simțitoare, este melancolic	- Este entuziast, se avântă
- Nu este întreprinzător, considerându-se prea slab	- Încearcă totul
- Este descurajat, dacă nu a reușit	- N-a reușit, dar încearcă iar
- Vrea lucruri perfecte	- Este mulțumit cu imperfecte
- Se analizează prea mult pe sine	- Nu se analizează
- Vede multe piedici	- Vede realizarea
- Analizează amănuntele și renunță	- Se silește și izbutește
- Se dă bătut prea ușor	- Este ambițios, nu se lasă
- Descurajează și pe alții	- Inspiră pe alții
- Este mereu amărât	- Totdeauna este vesel
- Își ruinează viața	- Își realizează viața.

Pesimistul trebuie să-și recunoască slăbiciunea și să o combată. El trebuie să vadă nu numai imposibilități, ci și posibilități. Trebuie să-și biruie firea pesimistă printr-o deplină

alipire de Domnul. Să înlocuiască pe „Nu pot" cu *„Pot totul în Cristos care mă întărește"*. Să-și folosească întreaga capacitate pentru lucruri perfecte și să ajute și pe alții la perfecțiune. Poate face mari isprăvi conlucrând cu Dumnezeu.

Optimistul trebuie să fie atent să nu devină prea încrezut în puterile sale. Aceasta l-ar duce la mândrie, l-ar face să nu țină seama de Dumnezeu. Neglijând amănuntele, prea ușor poate ajunge la falimente, poate avea un sfârșit tragic. Samson este un exemplu grăitor. Napoleon a ajuns un exilat. Și pesimistul și optimistul trebuie să fie atenți la aceste însușiri înnăscute, să le facă folositoare și lor și altora.

19. Zgârcitul	19. Generosul
- Nu este gata să dea nici o jucărie	- Este gata să dea altui copil
- Zgârcenia este expresia egoismului	- Dărnicia este expresia altruismului
- Ține tot ce are pentru el	- Își împarte lucrurile cu alții
- Cumpără lucruri de calitatea a treia	- Cumpără ceea ce este bun
- Se gândește cum să facă avere cât mai mare pe pământ	- Cugetă cum și-ar putea aduna o mare avere în cer
- Bugetul lui are rubrici numai pentru el	- Bugetul lui are rubrică și pentru milostenie
- El este idolatru, se închină banului	- Banii îi închină Domnului
- Suferă de iubirea de bani	- Suferă de iubirea față de alții
- Timpul și energia sunt în slujba banului	- Timpul și energia și le pune în slujba Domnului
- Dă la Biserică doar mărunțiș	- Se sacrifică pentru alții
- Spune că azi nu poate da	- Rupe din ce are, dând și altora
- Cruță și sărăcește	- Dă și se îmbogățește
- Reține din plata muncitorilor pentru că n-au lucrat cât a dorit el	- Le dă plata celor ce i-au lucrat, ba și ceva pe deasupra

- Își spune că nu are nici o răspundere față de cei nevoiași	- Îi consideră pe nevoiași ca frați ai lui
- Își strânge avere pe pământ	- Își transferă averea în cer
- În ziua judecății va auzi sentința: *„Duceți-vă de la Mine..."*	- Va auzi chemarea: *„Veniți, binecuvântații Tatălui".*

„Zgârcenia - spune Teofrast - *este o economie ce întrece orice măsură... Zgârcitul nu îngăduie nevestei să dea cuiva cu împrumut sare, ori un capăt de fitil, un vârf de chimion, măghiran sau orz."* [7] Este o trăsătură cât se poate de rea.

Zgârcenia poate fi corectată, chiar la un copilaș: prin învățătură și exercițiu va deveni generos, dar trebuie ajutat să ajungă la această deprindere să dea, fără să-i pară rău. Părinții să pună în mâna copilului câte ceva să ducă unui nevoiaș sau unei bătrâne. Să-i cultive mila față de cei infirmi. Generozitatea izvorăște din dragoste și milă față de alții. Chiar dacă nu are mult să dea, să dea însă cu dragoste. Toma de Kempis a spus în meditațiile sale: *„Fără dragoste, nici o faptă nu folosește la nimic, pe când ceea ce se face din dragoste, oricât de puțin și neînsemnat ar fi, se umple peste tot de roade. Dumnezeu judecă gândul cu care ai lucrat, mai mult decât fapta ce ai săvârșit."* [8] Copilul trebuie învățat să caute prilejuri de a-și arăta generozitatea și să o facă cu bucurie. Biblia spune: *„Pe cel ce dă cu bucurie, îl iubește Dumnezeu"* (II Cor. 9.7).

20. Copilul rău	20. Copilul bun
- Este o însușire care se manifestă în tot comportamentul lui: țipă, rupe, zgârie, varsă, murdărește, aruncă biberonul	- Se observă de mic: îl poți liniști ușor; când este curat nu țipă, nu rupe, nu aruncă
- Nu ascultă, este rebel, se impune	- Ascultă, se joacă singur

- Provoacă nopți de veghe părinților	- Doarme liniștit
- Își enervează părinții	- Își bucură părinții
- Cauzează pagube și altora	- Cauzează aprecieri
- Se gândește numai la rele	- Se gândește ce bine să facă
- Deprinde și pe alții la rele	- Dă exemplu de ceva bun
- Este pedepsit adesea de părinți	- N-are motiv de pedeapsă
- Este sancționat la școală	- Este premiat la școală
- Ajunge arestat de poliție	- Nu intră în conflict cu autoritățile
- Este blestemat de alții	- Este lăudat de alții
- Este pricină de durere pentru părinți	- Este o pricină de bucurie și mulțumire sufletească
- Va ajunge în osânda veșnică	- Va primi răsplata veșnică.

Copilul rău are în temperamentul lui o mare doză de mânie și dor de răzbunare. El, în mod conștient, a colectat de la amândoi părinții toată răutatea în firea lui, poate într-o formă amplificată. Acum este rândul părinților ca, în mod conștient și sistematic, să-l scape de răutate. Nu este ușor, dar este posibil. Aceasta cere o muncă încordată, multă răbdare, multă rugăciune, o necontenită combatere a răutății și o dezvoltare a bunătății. Răutatea nu se scoate prin răutate, ci printr-o deosebită dragoste. Dragostea este atotbiruitoare.

Copilul trebuie ajutat să-și vadă răutatea lui, să dorească schimbarea și să se predea Domnului pentru aceasta. Cu cât mai devreme, cu atât mai bine. Prin lucrarea Duhului Sfânt, din copilul cel mai rău, poate deveni copilul cel mai bun. Aceasta este lucrarea harului lui Dumnezeu. Despre John Bunyan se spune că a fost „căpetenia derbedeilor din tot ținutul", dar el, un păcătos mare, a primit un har mare, „har din belșug" cum afirmă el însuși. Și după mai bine de 300 de ani, lucrările lui continuă să fie o mare binecuvântare. Deci părinții să nu descurajeze, ci să-și îndeplinească

răspunderea pe care o au și durerea lor va fi preschimbată în bucurie.

*

Preaiubiți părinți și tineri, am căutat să vă ajut în munca de corectare a însușirilor înnăscute spre a putea forma un caracter bun copilului vostru. Pe cât mi-a stat în putință, am încercat să expun aceste însușiri în detaliu și în contrast, ca să le puteți identifica mai ușor. Mă iertați că nu am reușit în totul. Unele amănunte le mai puteți adăuga și voi. Important este să treceți la lucru.

Poate unii tineri, datorită faptului că au suferit umiliri sau falimente din pricina anumitor însușiri pe care nu le-au corectat, sunt convinși că trebuie să treacă la acțiune. Tot așa, unii au observat poate la prieteni un temperament încântător, adorabil, atractiv, și au fost îmboldiți să ajungă și ei la astfel de însușiri, dar încă n-au trecut la corectare, la disciplinare. Nu și-au fixat anumite limite. Este necesară trecerea la acțiune și, cu multă răbdare și rugăciune, cel nervos va deveni calm, cel egoist va deveni altruist, cel molatic va deveni sprinten, cel nerecunoscător va deveni recunoscător, cel dezordonat va deveni ordonat, etc.

Toma de Kempis zice în privința aceasta: *„Două lucruri ajută la îndreptarea din temelii și anume: smulgerea cu putere de la acele lucruri spre care firea cea rea este aplecată și stăruința fierbinte pentru dobândirea binelui. Trezește-te și mai mult ca să înlături și să înfrângi cele ce te-au scârbit văzându-le la alții. Caută peste tot imbold pentru desăvârșirea ta. Astfel, dacă vezi ori auzi pilde frumoase, înflăcărează-te de dorul de a le urma.“* [9]

Pentru corectarea însușirilor rele este necesară o cunoaștere limpede a valorilor morale. Poți să-ți dai seama bine că viața de familie este mult mai frumoasă trăită în dragoste, decât în ură și certuri. Viețuirea în curăție aduce un mult mai mare câștig decât trăirea în plăceri și desfrâu. Liniștea și pacea sunt mult mai folositoare decât nervozitatea, certurile și luptele. Mulțumirea este mult mai de preferat decât

nemulțumirea, căci este odihnă pentru oase și dă somn dulce. Iar valoarea unei conștiințe curate nu poate fi prețuită în aur, pe când o conștiință zbuciumată nu poate fi liniștită, vindecată, cu tot aurul din lume.

De aceea, merită să lupți pentru stăpânirea celor rele și întronarea celor bune. Biblia este adevăratul îndrumător în această muncă înaltă. Cerceteaz-o și ascult-o. Și chiar ateu de-ai fi și dușman înfocat al ei, urmează-i învățăturile, ca să ajungi la fericirea pe care o dorești. Al tău va fi tot câștigul. Eu am ajuns la adânci bătrânețe și știu din experiență ce îți spun. Este mult mai bine să ai un caracter binecuvântat decât unul blestemat.

RUGĂCIUNE:

Doamne, Dumnezeule, când privim la însușirile firii noastre, vedem că multe sunt rele și nu ne fac cinste, ci ne produc necazuri și nouă și altora. Până azi, prea puțin am căutat să le corectăm în viața noastră și în viața copiilor noștri. Dorim însă să trecem la disciplinarea firii noastre: Te rugăm, ajută-ne! Dă-ne răbdarea și puterea de biruință asupra celor rele; și așa cum dai ploaie și soare peste semănături și le faci să crească, așa fă să se dezvolte orice însușire bună, folositoare în viața noastră și a copiilor noștri. Ne supunem în totul voii Tale, ascultă-ne! Amin!

Bibliografie

1. C. H. Spurgeon, *Din cuvintele lui Ion Plugarul,* Ed. Stephanus, pag. 9
2. Ibid. pag. 150
3. La Bruyere, *Caracterele, vol. I,* Ed. pentru literatură, 1966, pag. 28
4. C. H. Spurgeon, ibid. pag. 104, 107
5. Ibid. pag. 123
6. Toma de Kempis, *Urmarea lui Cristos,* traducere de D. C. Vișan, Ed. Mitropolia Banatului 1982, pag. 21
7. La Bruyere, ibid. pag. 41, 42
8. Toma de Kempis, ibid. pag. 32
9. Ibid. pag. 34, 35.

IDENTIFICAREA ŞI CORECTAREA CARACTERISTICILOR ÎNSUŞITE

„Fugi de poftele tinereţii şi urmăreşte neprihănirea, credinţa, dragostea, pacea, împreună cu cei ce cheamă pe Domnul dintr-o inimă curată" (II Tim. 2.22).

Noi toţi avem o seamă de caracteristici cu care nu ne-am născut, ci ni le-am însuşit pe parcurs, ni le-am format ca deprinderi. Unele sunt bune, altele sunt rele. Aici voi căuta să prezint prin contrast câteva care sunt mai frecvente. Avem caracteristici pe care ni le-am însuşit din exemplul părinţilor, altele le-am împrumutat de la copiii de pe stradă, de la profesori, de prin cărţi, de la televizor sau unele bune pe care le-am dobândit din Sfintele Scripturi.

Fiindcă nu sunt înnăscute, ele nu au rădăcini aşa adânci şi pot fi plivite mai uşor din viaţa copilului. Cu cât mai devreme, cu atât mai bine. Răul, însă, este că ele, ca şi buruienile, răsar iar, fără să fie semănate, şi iarăşi trebuie plivite. Când se învechesc, se întăresc, devin o a doua natură. *„Obişnuinţa veche cu greu se părăseşte"* spune Toma de Kempis. Totuşi, trebuie smulse din rădăcini. Fă cunoscut copilului răul ce stă ascuns în el, ce consecinţe grave poate avea, cum ajung să-l privească alţii şi ce spune Dumnezeu despre o asemenea caracteristică. Formarea unui caracter bun cere muncă şi în privinţa aceasta. Căci nu se poate să formezi un caracter bun copilului tău şi să-l laşi să fie obraznic.

Un caracter bun este însoţit de bune deprinderi, de o purtare frumoasă, plăcută şi oamenilor şi lui Dumnezeu. Învăţătura şi bunele exemple pot determina pe copil să fie atent ce deprinderi îşi însuşeşte. Mediul este azi foarte infes-

tat şi prea uşor se molipseşte. De aceea este bine să folosiţi medicina preventivă, spre a nu se îmbolnăvi copilul, iar dacă totuşi s-a îmbolnăvit, folosiţi medicina curativă. Domnul să binecuvinteze munca voastră!

Iată cum arată câteva caracteristici în viaţa tinerilor de care trebuie să vă ocupaţi:

1. Obrăznicia	1. Respectul
- Obraznicul se poartă necuviincios	- Tânărul respectuos are comportare frumoasă
- Nu salută pe alţii	- Salută respectuos
- Vorbeşte murdar	- Vorbeşte drăguţ
- Nu dă întâietate celor bătrâni	- Dă întâietate bătrânilor
- Nu cedează locul unei bătrâne	- Se ridică şi-i cedează locul celui în vârstă
- Răspunde obraznic	- Răspunde respectuos
- Înfruntă pe alţii, îi jigneşte	- Nu ofensează pe nimeni
- Are comportare de bădăran	- Dovedeşte bună creştere
- Este îndrăzneţ în a face rele, este grosolan	- Este sfios, afectiv
- Are jargon de mahala în relaţia cu fetele	- Are limbaj ales
- Este impertinent cu profesorii	- Îşi stimează profesorii
- Se comportă urât în familie	- Îşi cinsteşte părinţii
- Cauzează mari dureri părinţilor	- Pricinuieşte bucurie
- Ajunge să fie dat afară din şcoală	- Este dat ca exemplu bun
- Are o mândrie sfidătoare	- Manifestă o supunere deplină
- Ajunge să sufere din cauza obrăzniciei sale	- Respectul îi aduce un mare câştig în viaţă.

Obrăznicia trebuie smulsă din viaţa copilului, iar respectul să devină o deprindere faţă de toţi, chiar şi faţă

de cei mai mici ca el. Cine respectă pe alții, va fi respectat și el. Biblia spune: *„Nuiaua și certarea dau înțelepciune, dar copilul lăsat de capul lui face rușine mamei sale"* (Pv. 29.15).

2. Minciuna	2. Adevărul
- La unii răsare în primii ani	- Vrăjmașul minciunii dă adevărul pe față
- Mincinosul vrea să ascundă ceva	- Nu ascunde nimic
- Este vinovat de ceva, dar tăgăduiește	- Își mărturisește vina
- Își permite minciuni în glumă	- Nu-și îngăduie minciuna, nici în glumă
- Spune minciuni din interes	- Spune adevărul chiar dacă iese în pagubă
- Ajunge să fie prins cu minciuna și condamnat de toți	- Spunând adevărul, stă în picioare, nu este condamnat
- Pierde creditul altora	- Câștigă încrederea altora
- Va fi batjocorit de alții	- Va fi onorat de alții
- Partea mincinoșilor este în iazul de foc și pucioasă, Ap. 21.8.	- Cel ce spune adevărul va fi primit în slavă, Ps. 15.2.

Copilul trebuie învățat să urască orice cale a minciunii, să nu-și permită să spună minciuni, căci Diavolul este tatăl minciunii (Ioan 8.44), ci să spună adevărul cu orice preț. Cel ce minte ajunge să fie prins cu minciuna și este făcut de rușine. Cizmaș, învățătorul meu de la școală, obișnuia să zică: *„Pe un mincinos îl prinzi mai ușor decât pe un câine șchiop"*. Biblia spune: *„Fiecare dintre voi să spună aproapelui său adevărul"* (Ef. 4.25).

3. Lăcomia	3. Cumpătarea
- Lacomul vrea tot ce vede	- Cel cumpătat este mulțumit cu ce primește

- Mănâncă până nu mai poate	- Mănâncă porția dată
- Este lacom de bani, vrea mai mulți	- Este mulțumit cu cât are
- Muncește din greu să facă avere	- Muncește cumpătat
- Niciodată nu este mulțumit	- Are mulțumirea în suflet
- Lăcomia duce la furt	- Cumpătarea îl ține curat
- Cei lacomi nu vor intra în Împărăția lui Dumnezeu, Ef. 5.5	- Cei ce au învățat cumpătarea vor intra în cer.

Lăcomia nu este bună, sub nici o formă. Lăcomia de mâncare este vătămătoare organismului, lăcomia de bani, de avere, distruge sănătatea și distruge sufletul. De aceea, învățați să trăiți cumpătarea. Biblia spune: ***„Să trăim în veacul de acum cu cumpătare"*** (Tit 2.12).

4. Nepunctualitatea	4. Punctualitatea
- Este o deprindere rea: nepunctualul întârzie mereu	- Este o deprindere bună
- Este izvorâtă din neglijență	- Este izvorâtă din atenție
- Cel nepunctual își zice că mai are timp	- Cel punctual pleacă devreme ca să ajungă la timp
- Lipsa de punctualitate este călcare de cuvânt	- Punctualitatea este împlinire a cuvântului
- Te face să fii dat ca un exemplu rău	- Te face să fii dat ca exemplu bun
- La școală pierzi lecții	- Ești prezent la lecții
- La slujbă pierzi locul de muncă	- Îți păstrezi serviciul
- În călătorii, pierzi trenul	- Ajungi la timp și urci în tren
- Dovedește neprețuirea persoanei pe care vrei s-o întâlnești	- Dovedește prețuirea persoanei pe care o întâlnești
- La Biserică, pierzi ora de rugăciune	- Participi la ora de rugăciune

- Pierzi încrederea altora	- Te bucuri de încrederea celor din jur
- Te faci vinovat de păcat, Rom. 1.31	- Eşti ferit de păcat
- Nepunctualitatea, amânarea te face să pierzi mântuirea	- Dorinţa de a fi punctual te face să te grăbeşti, să nu se închidă uşa
- Cauzează pierdere totală	- Cauzează câştig total.

Ca să poată corecta la copil nepunctualitatea, trebuie ca părinţii să fie ei înşişi o pildă în privinţa aceasta. Fiindcă cei mai mulţi nu privesc nepunctualitatea ca păcat, de aceea îşi permit mereu să întârzie. Pentru bani, caută să fie prezenţi la timp la serviciu, dar la Biserică mereu întârzie. Aceasta dovedeşte ce puţin îl preţuiesc ei pe Cel ce Şi-a jertfit viaţa Sa, ca să ne mântuiască. Dacă ar fi să întâlnească primarul sau prefectul la o oră anumită, n-ar întârzia, dar când este vorba de Domnul domnilor, îşi zic că mai pot sta în pat un sfert de ceas. Oare când vom acorda importanţă punctualităţii? Biblia spune: *„Nici unul din voi să nu se pomenească venit prea târziu"* (Evr. 4.1).

5. Nepăsarea	5. Starea de alertă
- Cel nepăsător nu ia seama la ce i se spune	- Cel veghetor umblă cu multă băgare de seamă
- Nu dă importanţă mesajului	- la măsurile cuvenite
- Nu sesizează pericolul	- Sesizează pericolul şi se fereşte
- Nu este mişcat de nimic	- Este adânc mişcat
- Trece pe lângă rănit şi nu-l bagă în seamă, nu-l ajută	- I se face milă de cel în nevoie şi-l ajută
- Este la un pas de moarte şi nu-şi caută mântuirea	- Îşi dă seama de riscuri şi îşi asigură viaţa veşnică
- Copiii îi merg pe calea pierzării şi el nu-i opreşte	- Îşi convinge copiii să se întoarcă de pe calea rea
- Nepăsarea duce la iad.	- Vegherea îl ajută să ajungă în cer.

Părinții trebuie să combată nepăsarea din viața copilului. Ea nu îi este folositoare nici lui, nici altora. Cei de pe Titanic au fost anunțați de pericol, dar au fost nepăsători și s-au pierdut pe ei înșiși. Nici un pericol nu este înlăturat prin nepăsare. Este bine să capete deprinderea de a fi atent, mereu în stare de alertă, spre a nu fi înșelat de alți copii sau doborât de Vrăjmașul. Trăim o vreme de mare înșelăciune. De aceea trebuie să fim atenți, să avem ochii deschiși. Cristos Domnul a spus ucenicilor Săi: *„Ce vă zic vouă, zic tuturor: „Vegheați!"* (Mc. 13.37).

6. Lipsa de evlavie	6. Evlavia
- Cel neevlavios manifestă lipsă de respect față de cele sfinte	- Este un adânc respect față de cele sfinte
- Nu este cucernic	- Cel evlavios este cucernic
- Duce o viață fără reverență, fără închinare	- Este reverent
- Trăiește fără pietate, fără adorare	- Este pios
- Nu este pătruns de sentiment religios	- Este pătruns de un adânc sentiment religios
- N-are frică de Dumnezeu	- Are teamă sfântă
- Are doar *forma* evlaviei	- Are *forța* evlaviei
- Este obraznic față de Dumnezeu, Îl înjură, Îl tăgăduiește.	- Se închină în duh și Îl glorifică pe Dumnezeu.

Este bine ca părinții să sădească, în sufletul copilului, pe când acesta încă este mic, această caracteristică a evlaviei, să-i împreune mâinile la rugăciune, să-l învețe că există un Dumnezeu în ceruri, Stăpân a toate și de la Care avem toate; că Lui Îi datorăm mulțumirea și închinăciunea și Lui trebuie să-I cerem iertare pentru toate greșelile noastre. Trăirea evlaviei este mult binecuvântată pentru timp și eternitate. Biblia spune: *„Evlavia este folositoare în orice privință, întrucât ea are făgăduința vieții de acum și*

a celei viitoare... Negreşit, evlavia însoţită de mulţumire este un mare câştig" (I Tim. 4.8; 6.6).

7. Hoţia	7. Cinstea
- Copilul hoţ ia jucăriile altuia	- Omul cinstit nu ia ce nu este al lui
- Fură pixul sau radiera coleguiui	- Împrumută şi înapoiază
- Caută în buzunarul tatălui şi ia din bani	- Nu ia bani din buzunarul tatălui: îi cere lui
- Sare gardul în grădina vecinului şi fură mere sau cireşe	- Nu sare gardul, ci intră pe uşă şi cere un măr
- Este prins, bătut şi făcut de rusine	- Nu se face de ruşine
- Calcă legea	- Respectă legea
- Hoţia este judecată şi pedepsită	- Nu intră în conflict cu autorităţile
- Hoţul ajunge condamnat la închisoare	- Se bucură de libertate
- Se prăbuşeşte în iad	- Este primit în rai.

Trăim vremuri când furtul, înşelăciunea sunt la ordinea zilei, iar cei cinstiţi sunt aşa de rari. Cu toate acestea, învăţaţi copilul să fie cinstit. Este mai bine să mănânce o coajă de pâine uscată pe care să o ude şi să presare puţină sare pe ea, decât să sară gardul în grădina vecinului sau să intre în casa cuiva spre a fura. Caracteristica cinstei este mai de preţ decât toate averile bogătaşilor. Apostolul Pavel a scris: *„Căutăm să lucrăm cinstit nu numai înaintea lui Dumnezeu, ci şi înaintea oamenilor"* (II Cor. 8.21).

8. Critica	8. Aprecierea
- Îl face pe om vânător de greşeli	- Cel iubitor caută ce să aprecieze la alţii
- Criticul dă pe faţă greşelile, nu ale lui, ci ale altuia	- Acoperă greşelile altuia

- Are ochiul rău, vede numai ceea ce este rău	- Vede ceea ce este bun
- Demască public aspectele negative ale altora	- Arată părțile bune
- Critica distructivă este izvorâtă din gelozie, din ură	- Întruchipează dragostea
- Criticul urmărește înnegrirea, doborârea celorlalți	- Dorește ridicarea altora
- Născocește învinuiri	- Are simțul valorii
- Critica negativă este infecție molipsitoare	- Cel ce știe să aprecieze corect este leac pe rană
- Este bârfirea altora	- Îi laudă pe alții, nu pe sine
- Dovedește lipsă de dragoste	- Dovedește dragoste
- Izvorăște dintr-un spirit de judecată	- Are spirit de încurajare
- În acuze se aseamănă cu Satan, pârâșul fraților, Ap. 12.10	- În aprecieri, se aseamănă cu Cristos Domnul, Lc. 7.44.

Deprindeți-vă copilul să nu fie critic, ci să găsească mereu motive de apreciere. Sub regimul trecut, critica a fost ridicată la rang de virtute și cine era mai ascuțit în critică, era avansat. Lucrul acesta se făcea spre a semăna dezbinarea și înrobirea. Acum lăsați-l pe seama ateilor. Voi ajutați-l pe copil să urmărească ce este bun și aceea să aprecieze, să dea în vileag, căci este spre încurajare, nu spre doborâre. Dați-i ca temă pentru a doua zi să găsească cinci lucruri demne de apreciat la colegii de școală, altădată la oamenii de pe stradă sau la creștinii din Biserică. Formați-i deprinderea aceasta.

Unii părinți, seara, după ce vin de la biserică, au prostul obicei să discute în fața copiilor numai greșelile altora. Aceasta este bârfă. Prin aceasta ei pun ochelari negri pe ochii copiilor lor, ca să vadă în negru acțiunile altora. Am asistat odată la astfel de discuții într-o familie unde și copiii și nepoții luau parte activă la critică. Este ceva condamnabil. Găsiți aprecieri care le pot fi un exemplu bun copiilor. Biblia

spune: *„Nu judecați, ca să nu fiți judecați... Fățarnicule, scoate întâi bârna din ochiul tău, și atunci vei vedea deslușit să scoți paiul din ochiul fratelui tău"* (Mt. 7.1,5). Și *„vorbirea voastră să fie totdeauna cu har"* (Col. 4.6), nu cu săgeți otrăvite. Chiar dacă a văzut ceva rău la alt băiat, este bine să-i spună lui, ca să-l ajute să scape de ce este rău, nu să-i trâmbițeze greșeala. Totul trebuie să izvorască din dragoste.

9. Lipsa de perseverență	9. Perseverența
- Cel lipsit de perseverență renunță când dă de greu	- Cel perseverent nu se dă bătut cu una, cu două
- A lăsat și altădată lucrul nefăcut	- Nu se oprește la jumătatea drumului
- Procedează așa din neglijență sau nepăsare	- A exersat spre a deveni perseverent
- Gândește superficial	- Are gândire profundă
- Consideră că nu merită să stăruie	- Își dă seama că are răspundere să sfârșească ce a început
- I se pare prea greu, n-are ambiție	- Este dârz și nu renunță.
- N-are voință	- Și-a întărit voința
- Vede munții prea înalți și se întoarce înapoi	- Nu se sperie de munții înalți: îi urcă și atinge culmile
- Nu este bun tovarăș de muncă	- Este bun, nu te lasă în drum
- În rugăciune, cere o dată și se lasă	- Stăruie în rugăciune și primește ce și-a dorit
- Vede leii și se întoarce înapoi în Cetatea Pierzării	- Vede leii, merge drept și intră în glorie.

Perseverența se câștigă prin învățătură și mult exercițiu. Ajutați copilul să fie perseverent în tot ce face. Să nu se dea bătut. Faceți antrenament de perseverență. Cereți-i să învețe un Psalm și să nu-l lăsați până nu-l știe. Aceasta va fi o lecție dublă: de dezvoltare a memoriei și de perseverență.

Aceasta este o caracteristică de mare valoare pe toată viața, atât în lucrurile pământești, cât și în cele spirituale. Biblia spune: *„Stăruiți în voia lui Dumnezeu"* (Col. 4.12).

10. Risipa	10. Economia
- Constituie cheltuirea banilor pe nimicuri	- Constă în păstrarea banilor pentru ceva bun și folositor
- Este cheltuială necontrolată	- Înseamnă folosirea lor înțeleaptă
- Este împrăștierea a ceea ce alții au adunat cu greu	- Este păstrarea cu grijă a ceea ce alții au adunat
- Este cheltuirea banilor pe articole de lux inutile	- Este evitarea luxului
- Este cheltuirea banilor pe băutură, droguri, desfrâu	- Economul nu-și dă banii pe băutură, droguri, plăceri, căci sunt dăunătoare
- Înseamnă irosirea timpului cu nimicuri	- Economie înseamnă utilizarea lor cu eficiență maximă
- Constă în a nu manifesta grijă față de ceea ce ai, a le lăsa să se distrugă	- A fi econom înseamnă a purta de grijă de tot ce ai, a le păstra
- Risipă de timp este a lucra numai pentru cele trecătoare	- Înseamnă a folosi timpul pentru eternitate
- Risipa este trai iresponsabil	- Economie înseamnă trai cu răspundere
- Risipa duce la sărăcie	- Economia duce la belșug
- Risipa îl face pe om să nu aibă ce mânca, nici măcar roșcove	- Economia te face darnic.

Risipa se învață fără lecții; economia se învață în timp mai îndelungat decât medicina. De aceea se cere multă stăruință în privința aceasta. Învățați copilul să cruțe banul, să nu-l risipească, să-și cruțe sănătatea, să-și folosească bine timpul. Risipa sub orice formă este păcătoasă. Economia nu este zgârcenie, ci este răspundere față de tot ce ai și

folosirea cu înțelepciune a banilor pentru binele tău și pentru dovedirea dragostei față de aproapele. Biblia spune: *„Strângeți-vă comori în cer, unde nu le mănâncă moliile și rugina, și unde hoții nu le sapă, nici nu le fură"* (Mt. 6.20).

11. Curiozitatea	11. Interesarea
- Este un viciu în care a căzut mama Eva, este ispita Satanei	- Este cunoștință spre bine, ex. Mt. 2.2; F.A. 10.17.
- Este ciudățenia unei ființe ce vrea să știe toate nimicurile	- Este manifestarea dorinței de a cunoaște cu un scop curat
- Curiosul caută să afle pe furiș ce vorbesc două persoane, dar aceasta nu este treaba lui	- Cel sincer cere în mod deschis amănunte care îl interesează
- În bucătărie, ridică pe furiș capacul, să vadă ce este în oală	- Nu face nimic pe furiș, nu-l interesează
- Ascultă sub fereastra altuia	- Evită să stea sub fereastra cuiva, socotind gestul un păcat
- Vrea să știe *secretele* altora	- Vrea să știe *nevoile* altora
- Trage pe oameni de limbă, ca să-i informeze pe alții	- Nu face pe informatorul
- Citește pe furiș scrisorile altora	- Nu-l interesează scrisorile altora
- Dă pe față lucruri secrete	- Nu trădează secretul
- În cel curios, nu poți să ai încredere	- Poți să ai încredere într-un asemenea om
- Uneori închiriază videoporno să cunoască „adâncimile Satanei"	- Se ferește să-și murdărească conștiința
- Curiozitatea i-a dus pe mulți la pierzare veșnică.	- Interesul pentru mântuirea altora i-a împins pe misionari la păgâni.

Este necesară o corectare continuă a curiozității și o stârnire a interesului în a cunoaște nevoile altora spre a-i ajuta. William Carey avea toți pereții atelierului său de pantofărie plini cu hărți, căci se interesa de nevoile celor ce n-au auzit Evanghelia și el a ajuns să fie *„părintele misiunilor moderne"*. Este absolut necesar să fim interesați de mântuirea altora. Iosif a zis: ***„Caut pe frații mei"***, chiar dacă aceștia au fost gata să-l vândă, dar după mulți ani, a putut să le facă mult bine. David s-a interesat de casa lui Saul și a adus pe ologul Mefiboșet la el la masă.

12. Lipsa de discernământ	12. Discernământul
- Cel lipsit de discernământ nu poate deosebi bine lucrurile	- Cel ce are discernământ deosebește bine lucrurile
- Nu și-a exercitat rațiunea	- Și-a exercitat rațiunea
- Vede doar suprafața lucrurilor	- Privește în adâncimea lucrurilor
- Nu prinde sensul cuvântului	- Pricepe sensul cuvântului
- Nu vede ispita și este biruit de ea	- Sesizează ispita și o biruie
- Nu cântărește bine lucrurile	- Evaluează lucrurile la justa lor valoare
- Nu deosebește bine adevărul de minciună	- Observă dintr-odată adevărul și minciuna
- Nu deosebește cele reale de cele false și mereu este înșelat	- Cunoaște pe cele reale și refuză pe cele false
- Nu înțelege cum o plăcere poate să-i facă rău și încă pe veci	- Are mintea ascuțită și intuiește consecințele satisfacerii unei plăceri vinovate
- Este mereu înșelat în alegerile pe care le face, în deciziile pe care le ia	- Face alegeri bune, ia decizii corecte

- Este gata să dea cele veşnice pe cele trecătoare - Alege calea largă, pierzarea veşnică în iad	- Dă pe cele vremelnice pentru cele veşnice - Alege calea îngustă care duce la fericire.

Discernământul este o caracteristică ce nu se câştigă peste noapte, ci prin mult exerciţiu. Copilul trebuie instruit să se uite de unde vine un lucru, de ce îl dă, adică motivarea, care sunt condiţiile, care sunt consecinţele pentru el, pentru alţii. O minte ascuţită realizează că momeala este pusă în cursă şi o evită: este pusă cu scop rău. Pentru cel cu discernământ, firele de paie de pe drum îi arată de unde suflă vântul, fără să aibă baloanele meteorologice. Lecţia cu Esau, care pentru un blid de linte şi-a vândut dreptul de întâi-născut, poate fi de mult folos. Biblia este un ghid bun pentru ***„cunoaşterea înţelepciunii şi învăţăturii, pentru înţelegerea cuvintelor minţii; pentru căpătarea învăţăturilor de bun simţ, de dreptate, de judecată şi de nepărtinire; ca să dea celor neîncercaţi agerime de minte, tânărului cunoştinţă şi chibzuinţă"*** (Pv. 1.2-4).

13. Trădarea	13. Credincioşia
- Este acţiunea detestabilă de a da pe cineva în mâna duşmanilor săi - Trădătorul *păndeşte* paşii altuia - Trădarea este vânzarea pe bani a unei persoane - Ipocritul face joc dublu: este făţarnic şi trădător - Se vinde pe sine vânzând pe alţii – ca Iuda	- Este demnitatea pe care o are cineva care ştie să păstreze secretul chiar cu preţul vieţii - Cel vrednic de încredere *ocroteşte* paşii altuia - Fidelitatea este refuzul oricărui preţ oferit pentru viaţa cuiva - Cel vrednic de încredere preferă să sufere el decât să-i pricinuiască altuia suferinţe - Este integru, nu poate fi corupt

- Vânzătorul contribuie la prăbușirea multora	- Contribuie la ridicarea multora
- Nu rămâne nedescoperit	- Este dovedit ca vrednic de încredere
- Are sfârșit groaznic	- Are sfârșit glorios.

În vremurile pe care le trăim, este bine ca părinții să dea învățătură copilului ca să nu devină trădător, ci să fie vrednic de încredere. Să nu se vândă pentru nimic din lumea aceasta. Vremurile de persecuții i-au surprins pe unii nepregătiți și o noapte de arest, o bătaie primită sau promisiunea ridicării în rang, i-a făcut pe unii să devină trădători ai fraților lor. Cineva l-a tras de limbă pe un tinerel, care i-a spus unde a ascuns câțiva dolari; și a doua zi a venit securitatea să-i facă percheziție. Ofițerul s-a dus exact la cartea din bibliotecă cu dolarii ascunși; apoi au urmat bătăi și închisoare. După mai mulți ani, cei doi s-au întâlnit și trădătorul nu știa cum să-și scape viața, căci era să fie împușcat. Este groaznic să fii trădător!

Deprindeți-vă copilul să fie vrednic de încredere, să păstreze orice secret. Urmează vremi de suferințe și trebuie pregătit în privința aceasta. Un caracter nobil strălucește cu atât mai mult cu cât întunericul este mai mare. Biblia spune: ***„Numai purtați-vă într-un chip vrednic de Evanghelia lui Cristos... fără să vă lăsați înspăimântați de potrivnici"*** (Fil. 1.27, 28).

14. Extravaganța	14. Modestia
- Celui extravagant îi place podoaba de afară	- Omul modest iubește podoaba lăuntrică
- Extravagantul este ahtiat după lux	- Prețuiește modestia
- Caută să se afirme	- Se îmbracă în chip cuviincios
- Cheltuiește mult pe ceea ce izbește ochii	- Lui nu-i plac hainele sclipitoare care atrag privirile

- Vrea să-i depășească pe toți prin îmbrăcămintea sa	- El vrea să-i depășească pe toți prin caracterul său
- Conduita sa este izvorâtă din mândrie	- Trăiește cu lepădare de sine
- Se îmbracă contrar bunului simț	- Vrea ca și ținuta lui să-I placă Domnului
- Este lipsit de judecată	- Face dovada unei judecăți sănătoase
- Este veșnic nemulțumit	- Este mulțumit mereu
- Este excentric	- Este Cristocentric
- Umblă de mână cu Diavolul.	- Umblă în prezența lui Dumnezeu.

Într-o lume care pune mare preț pe lucrurile din afară, pe față spoită, pe haine deșănțate, pe bijuterii, lănțișoare, inele în nas, la sprâncene, pe limbă și unde le-a trăsnit mintea înnebunită în dorința de a fi cu totul altfel decât ceilalți, nu este ușor să crești copilul în modestie. Dar aceasta L-a caracterizat pe Cristos Domnul și pe adevărații Săi urmași. Ei au lepădat meșteșugirile Satanei, s-au dezbrăcat de aceste mărfuri din Bâlciul Deșertăciunilor și au preferat simplitatea evanghelică. Ajutați copilul să iubească simplitatea, să nu dorească și să nu adopte o ținută pe care Cristos Domnul n-ar accepta-o. Să avem curajul să dovedim chiar și prin ținuta noastră că suntem urmașii Galileanului și valorile mari le ascundem înăuntru, sub veșmântul modestiei, în vasul de lut, căci nu mai aparținem lumii, ci suntem doar în trecere prin Bâlciul Deșertăciunilor. Biblia spune: ***„Să nu vă potriviți chipului veacului acestuia, ci să vă prefaceți prin înnoirea minții voastre, ca să puteți deosebi bine voia lui Dumnezeu: cea bună, plăcută și desăvârșită"*** (Rom. 12.2).

*

Toate deprinderile acestea însușite de la alții este necesar să fie corectate cât mai timpuriu, indiferent care este nuanța

lor rea, și să fie plantate, ca într-un ogor proaspăt lucrat, cele mai bune caracteristici. Căutați să convingeți copilul despre lucrurile acestea și să-i câștigați dragostea, căci atunci ceea ce sădiți, prinde rădăcini și va aduce roadă, care va fi spre slava Domnului, spre bucuria voastră și spre binecuvântarea copilului: vremelnică și veșnică.

Și închei capitolul acesta cu cuvintele apostolului Pavel: *„Încolo, frații mei, tot ce este adevărat, tot ce este vrednic de cinste, tot ce este drept, tot ce este curat, tot ce este vrednic de iubit, tot ce este vrednic de primit, orice faptă bună și orice laudă, aceea să vă însuflețească".*

Domnul să vă ajute la aceasta!

CUPRINS

Prefață 5
Ce este caracterul? 7
Importanța acestui studiu 13
O mare posibilitate 26
O mare responsabilitate 39
O înțeleaptă folosire a metodelor de formare a caracterului ... 56
Criza neînduplecării 85
Dezvoltarea minții 100
Cunoașterea și corectarea temperamentului 106
Identificarea însușirilor temperamentului și corectarea lor 120
Identificarea și corectarea caracteristicilor însușite 151